

การบริหารจัดการที่ดินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี
เทศบาลตำบลท่าช้างบวร จังหวัดโคกสูงมณฑลยี่ จังหวัดมหาสารคาม

ผู้เขียน : นายสมชาย งามเมือง

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นผลงานหนึ่งของงานศึกษาวิจัยทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กองบริหารงานรัฐราชการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๓

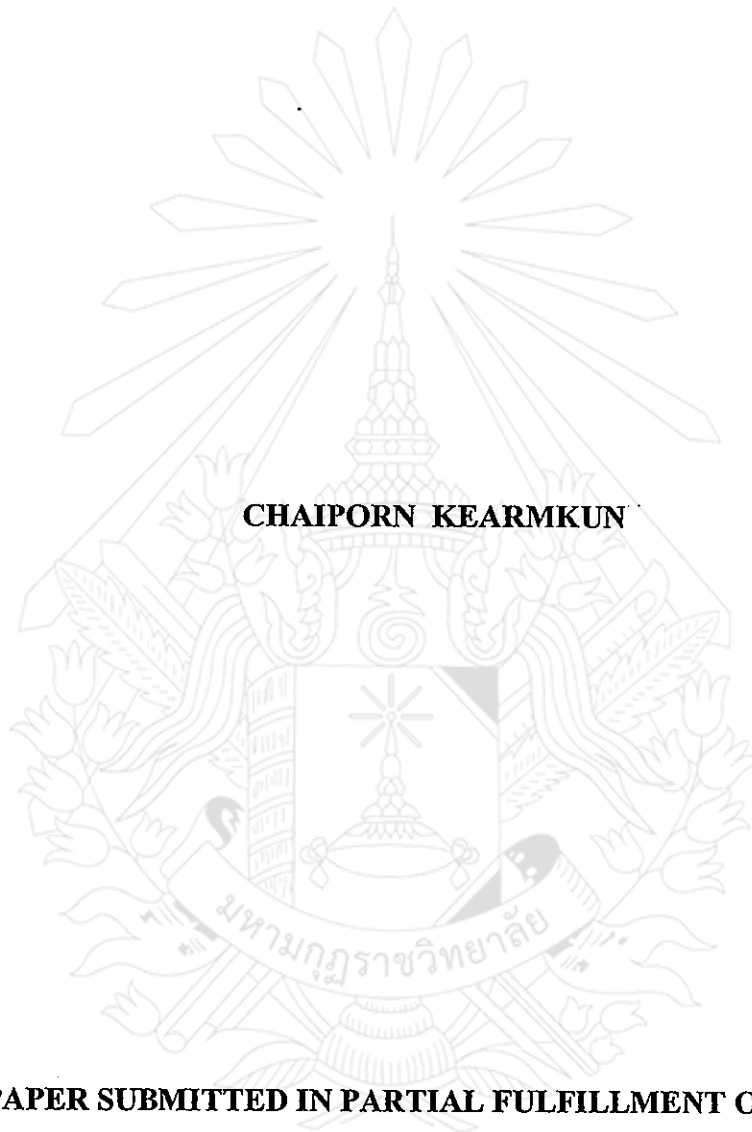
การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี
เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๓

B 13351.

**THE GOOD GOVERNANCE OF LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATION :
A CASE STUDY OF HUA KWUANG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY,
KOSUM PHISAI DISTRICT, MAHA SARAKHAM PROVINCE**

CHAIPORN KEARMKUN

A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE EQUIREMENTS

FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS

DEPARTMENT OF GOVERNMENT

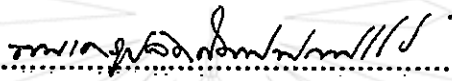
GRADUATE SCHOOL

MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

B.E.2553 [2010]

หัวข้อสารนิพนธ์ : การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะ
กรณีเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ชื่อนักศึกษา : ชัยพร เข็มจันทร์
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์สมนึก ปัญญาสิงห์

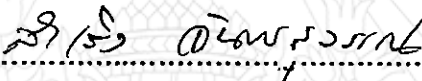
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์ (ดร.))

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

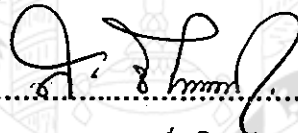
ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์สำเริง จันทรสวรรณ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์สมนึก ปัญญาสิงห์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร. สุกิจ ชัยมุสิก)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พุทธิรักษ์ ปราบนอก)

กรรมการ

(ดร. ปัญญา คล้ายเดช)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thematic Title : The Good Governance of Local Administrative rganization : A
Case Study of Hua Kwan sub-district Municipality, Kosum
Phisai district, Maha Sarakham province

Student's Name : Chaiporn Kearmkun

Department : Government

Advisor : Assoc. Prof. Somnuek Panyasing

Accepted by Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

P. Sampipattanaviriyajarn
.....
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn (Dr.))

Dean of Graduate School

Thematic Committee

Samroeng Chantrasuwan
.....
(Assoc. Prof. Samroeng Chantrasuwan)

Chairman

Somnuek Panyasing
.....
(Assoc. Prof. Somnuek Panyasing)

Advisor

S. Chaimusik
.....
(Asst. (Emeritus) Prof. Dr. Sukit Chaimusik)

Member

P. Puttharak
.....
(Asst. Prof. Dr. Puttharak Prabnok)

Member

P. Klaydesh
.....
(Dr. Panya Klaydesh)

Member

หัวข้อสารนิพนธ์	: การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลห้วยวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ชื่อนักศึกษา	: ชัยพร เจริญจันทร์
สาขาวิชา	: รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: รองศาสตราจารย์สมนึก ปัญญาสิงห์
ปีการศึกษา	: 2552

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีของผู้นำชุมชน 3) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มแบบเจาะจงซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม จากนั้นนำมาประมวลผล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไคสแควร์

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมี อายุ 51 ปีขึ้นไป การศึกษาประถมศึกษา อาชีพเกษตรกรกรรม สถานภาพสมรส รายได้ 15,001 บาทขึ้นไป รายจ่าย 10,001-20,000 บาท หนี้สิน 30,001 บาทขึ้นไป การออมไม่เกิน 10,000 บาท
2. ความรู้ของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความรู้อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 57.00 รองลงมา มีความรู้ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 29.00 และมีความรู้ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 14.00
3. การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบล ห้วยวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่าด้านความโปร่งใส ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง และด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อย
4. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลห้วยวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ อาชีพ สถานะภาพ รายได้ รายจ่าย หนี้สิน และการออม ไม่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบล หัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม ได้แก่ ในกรณีมีเรื่องร้องเรียนจากประชาชนมีการดำเนินการที่ล่าช้า รongลงมาไม่มีการประชาสัมพันธ์เทศบัญญัติที่จะบังคับให้กับประชาชน และไม่มีการประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนทราบ

ด้านหลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ เทศบาลมีช่องทางในการสื่อสารกับประชาชนเพื่อรับรู้ ปัญหาและความต้องการได้น้อย รongลงมาเทศบาลไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงานของเทศบาล และประชาชนในเขตเทศบาลไม่มีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการดำเนินโครงการ

ด้านหลักความรับผิดชอบ ได้แก่ เทศบาลจัดโครงการไม่เป็นรูปธรรมและไม่คำนึงถึงปัญหา และความจำเป็นเร่งด่วน รongลงมาคือ เทศบาลดำเนินโครงการไม่เป็นไปตามนโยบายที่แถลงต่อ ประชาชน และเทศบาลใช้เวลาในการปฏิบัติงานตามโครงการไม่เหมาะสมและเลือกปฏิบัติ

ด้านหลักความคุ้มค่า ได้แก่ เทศบาลไม่มีการบำรุงรักษาพัสดุ ครุภัณฑ์ที่มีอยู่เพื่อให้ใช้ ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า รongลงมาคือ เทศบาลไม่ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และประชาชน และเทศบาลดำเนินงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น

ด้านหลักความโปร่งใส ได้แก่ เทศบาลมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ติดตามตรวจสอบได้ยาก รongลงมาเทศบาลไม่มีการสรุปการบริหารงานต่างๆเพื่อเปิดเผยต่อสาธารณะ และเทศบาลไม่เปิด โอกาสให้ประชาชนติดตามและตรวจสอบโครงการและการใช้งบประมาณ

ด้านหลักคุณธรรม ได้แก่ ผู้บริหาร สมาชิก พนักงานไม่มีมนุษยสัมพันธ์ ไม่สุภาพอ่อนโยน และไม่เต็มใจให้บริการ รongลงมาคือ เทศบาลไม่มีการจัดทำมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อให้พนักงานปฏิบัติและรับผิดชอบ และเทศบาลไม่ใช้หน้าที่และความสามารถของตนเพื่อ บริการประชาชนด้วยความยุติธรรม

Thematic Title : **The Good Governance of Local Administrative organization : A Case Study of Hua Kwang sub-district Municipality, Kosum Phisai district, Maha Sarakham province**

Student's Name : **Chaiporn Kearmkun**

Department : **Government**

Advisor : **Assoc. Prof. Somnuek Panyasing**

Academic Year : **B.E. 2552 (2009)**

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper were as follows : 1) to study personnel factors of answerers, 2) to study knowledge about good governance of Local Administrative Organization, 3) to study good governance of Local Administrative Organization, 4) to study relations between personnel factors with good governance of Local Administrative Organization and, 5) to study problems and suggestions about good governance of Local Administrative Organization. The random sampling was taken by using purposive sampling. The sampling units were 100 people. The tools used for data collection were questionnaires. The collected data were analysis by computer packaged program. Statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and Chi-square.

The results of research were found as follows :

1. Most of the answerers were male, aged up 51 years old, primary level education, agriculturists, married, salary 15,001 Baht up, expenses within 10,001-20,000 Baht, and debt 30,001 Baht up (14.00%).
2. Knowledge of Local Administrative Organization was in high level (57.00%). Second was in medium level (29.00%) and low level (14.00%).
3. In all 6 aspects, good governance of Local Administrative Organization, Hua Kwan sub-district Municipality, Kosum Phisai district, Maha Sarakham province was in medium level. Aspect of law, responsibility, value, transparency, virtue was in medium level and participation was in low level.
4. Personnel factors age and education had relations with good governance of Local Administrative Organization, Hua Kwan sub-district Municipality, Kosum Phisai district, Maha

Sarakham province with statistical significant figure at .05. As for sex, occupation, marital status, salary, expenses, debt and saving had no relations with good governance of Local Administrative Organization, Hua Kwan sub-district Municipality, Kosum Phisai district, Maha Sarakham province with statistical significant figure at .05.

5. Problems and suggestions about good governance of Local Administrative Organization, Hua Kwan sub-district Municipality, Kosum Phisai district, Maha Sarakham province were as follows;

In aspect of law; when there was complain from public, procedure was slow. Secondly, there was no public hearing act to use for people and no publication of acts and laws related to people.

In aspect of participation; municipality had less ways to communicate with people to acknowledge problems and needs. Secondly, municipality didn't open chance for people to participate in showing up opinion towards duty performance of municipality and people in the area had no participation in tracking up and evaluate projects.

In the aspect of responsibility; municipality arranged project out of objectivity and didn't consider problems and immediate needs. Secondly, municipality arranged project out of policy showed up to public and used unsuitable time in administrating project and chose to perform duty.

In the aspect of value; municipality didn't preserve parcels, durable articles to be used worthwhile. Secondly, municipality didn't used resources to get benefits in participation and public and administration was not along with objectives of Local Administrative Organization.

In the aspect of transparency; municipality had hard procedure in checking. Secondly, it didn't conclude different projects to disclose in public and didn't open chance for people to track up projects and used of budget.

In the aspect of virtue; administrators, members and staffs had no human relationships. There were not polite and intend to give service. Secondly, municipality had not make standard virtue and moral for staffs in duty performance and responsibility and it didn't used self duty and ability to give service to people with fair.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากบุคคลหลายฝ่าย
ที่ให้คำปรึกษาแนะแนวทางการเขียนสารนิพนธ์ และให้กำลังใจให้ความอุปถัมภ์ด้วยดีเสมอมา

กราบขอพระคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน สถานที่ที่ให้โอกาส
ให้แสงสว่างและสติปัญญาแก่ข้าพเจ้า

กราบขอพระคุณครูบาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ทุกรูปทุกท่านด้วยความเคารพอย่างสูง ที่ให้ความรู้ให้ข้อคิดและให้ทรัพย์อันประเสริฐแก่ข้าพเจ้า
มาโดยตลอดจนจบหลักสูตรและที่ขาดไม่ได้คือ รองศาสตราจารย์สมนึก ปัญญาสิงห์ อาจารย์ที่
ปรึกษางานวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์เมธี สมภักดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พุทธรักษ์ ปราบนอก
และอาจารย์วรเทพ เวียงแก ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจ
แบบสอบถามด้วยดีเสมอมา

กราบขอพระคุณคณะกรรมการดำเนินการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์ที่
เสียดเวลาอันมีค่ามาดำเนินการสอบให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ บัวสุข และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ที่ให้ความอนุเคราะห์จัดเตรียมสถานที่ การตรวจรูปแบบ
ของงานวิจัยและการสืบค้นข้อมูลห้องสมุดเพื่อทำการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณเพื่อนๆ
นักศึกษาระดับปริญญาโทรุ่นที่ 3 สาขาวิชารัฐศาสตร์ที่คอยให้ความช่วยเหลือและคอยให้กำลังใจมา
โดยตลอด

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยกราบขอพระคุณ คุณพ่อสวาสดี คุณแม่ชม เข็มจันทร์ที่ได้อบรมสั่งสอน
เลี้ยงดู สนับสนุน ให้การศึกษาและมอบสิ่งที่ดีงามทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสในการศึกษาจนสำเร็จลุล่วง
ได้ในวันนี้ คุณงามความดีใดที่พึงเกิดขึ้นจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมสักการะบูชาพระคุณ
ของพ่อแม่ ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ตลอดจนครอบครัวของข้าพเจ้าที่ได้ให้การ
สนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่งเสมอมา

ชัยพร เข็มจันทร์

สารบัญญัตย่อ

สำหรับการเขียนสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าจากคัมภีร์พระไตรปิฎก ฉบับของ
กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2525 ในการอ้างอิงและใช้ชื่อย่อของคัมภีร์พระไตรปิฎกและ
อรรถกถาในสารนิพนธ์ฉบับนี้ โดยมีคำย่อและคำเต็ม ดังนี้

คำย่อ

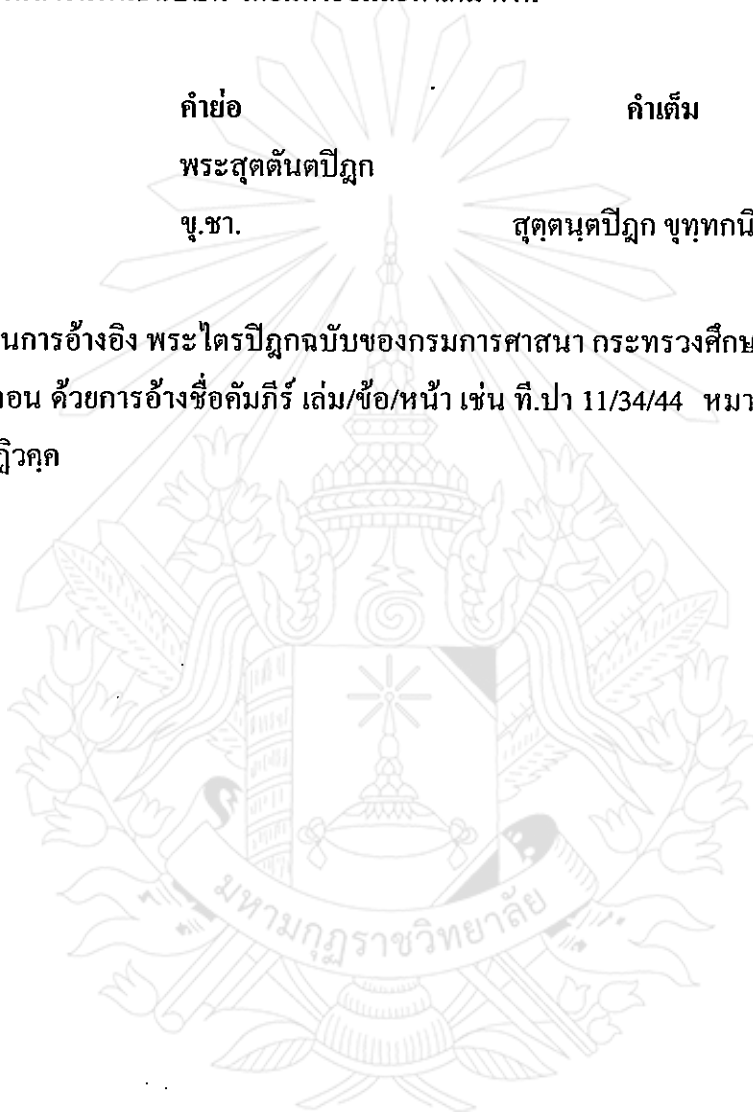
พระสุตตันตปิฎก

ช.ช.า.

คำเต็ม

สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาดก

ในการอ้างอิง พระไตรปิฎกฉบับของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ โดยการอ้างอิง
แบบ 3 ตอน ด้วยการอ้างอิงชื่อคัมภีร์ เล่ม/ชื่อ/หน้า เช่น ที.ปา 11/34/44 หมายถึง พระไตรปิฎกที่
นิกาย ปาฏิวคค

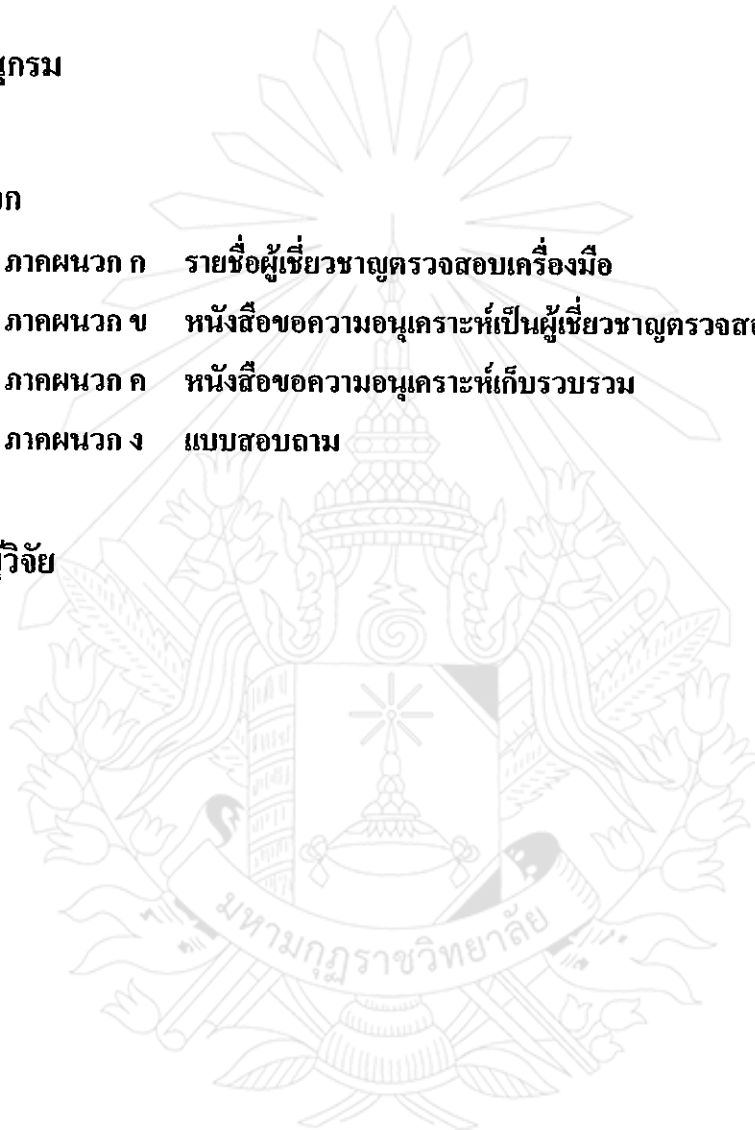

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญคำย่อ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ท
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดี	8
2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	27
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้	31
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผล	35
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	37
2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบ	42
2.7 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น	44
2.8 พื้นที่ที่ศึกษาเทศบาลตำบลหัวขวาง	46
2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48

	๗
2.10 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	52
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	54
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	54
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	57
3.4 การวัดค่าตัวแปร	58
3.5 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	60
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	60
3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย	60
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	62
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	62
4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	62
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	63
ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของผู้นำชุมชน เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	68
ตอนที่ 3 การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	71
ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	78
ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	88
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	94
5.1 สรุปผลการวิจัย	94

	ฅ	
5.2 ฅภึปรายผล	97	
5.3 ฅ็เสนอแนะ	101	
5.3.1 ฅ็เสนอแนะเงินนโยบาย	101	
5.3.2 ฅ็เสนอแนะเพื่อการวิจัย	102	
บรรณานุกรม	103	
ภาคผนวก	107	
ภาคผนวก ก	รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	108
ภาคผนวก ข	หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	110
ภาคผนวก ค	หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวม	114
ภาคผนวก ง	แบบสอบถาม	116
ประวัติผู้วิจัย	128	

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 4.1	แสดงจำนวนและ ร้อยละ ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามเพศ	63
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวนและ ร้อยละ ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามอายุ	64
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวนและ ร้อยละ ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามการศึกษา	64
ตารางที่ 4.4	แสดงจำนวนและ ร้อยละ ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามอาชีพ	65
ตารางที่ 4.5	แสดงจำนวนและ ร้อยละ ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามสถานะภาพสมรส	65
ตารางที่ 4.6	แสดงจำนวนและ ร้อยละ ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามรายได้	66
ตารางที่ 4.7	แสดงจำนวนและ ร้อยละ ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามรายจ่าย	66
ตารางที่ 4.8	แสดงจำนวนและ ร้อยละ ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตามหนี้สิน	67
ตารางที่ 4.9	แสดงจำนวนและ ร้อยละ ปัจจัยส่วนบุคคลจำแนกตาม การออม	67
ตารางที่ 4.10	จำนวนร้อยละความรู้ของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	68
ตารางที่ 4.11	จำนวนร้อยละระดับคะแนนความรู้ของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	70
ตารางที่ 4.12	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	71
ตารางที่ 4.13	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักนิติธรรม	72
ตารางที่ 4.14	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักการมีส่วนร่วม	73
ตารางที่ 4.15	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความรับผิดชอบ	74

ตารางที่ 4.16	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการที่ดีขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความคุ้มค่า	75
ตารางที่ 4.17	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการที่ดีขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความโปร่งใส	76
ตารางที่ 4.18	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารจัดการที่ดีขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักคุณธรรม	77
ตารางที่ 4.19	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการบริหารจัดการที่ดีของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุม พิสัยจังหวัดมหาสารคาม	78
ตารางที่ 4.20	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการบริหารจัดการที่ดีของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุม พิสัยจังหวัดมหาสารคาม	79
ตารางที่ 4.21	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการบริหารจัดการที่ดีของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุม พิสัยจังหวัดมหาสารคาม	80
ตารางที่ 4.22	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการบริหารจัดการที่ดีของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุม พิสัยจังหวัดมหาสารคาม	81
ตารางที่ 4.23	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานะภาพสมรสกับการบริหารจัดการ ที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอ โกสุมพิสัยจังหวัดมหาสารคาม	82
ตารางที่ 4.24	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการบริหารจัดการที่ดีของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุม พิสัยจังหวัดมหาสารคาม	83

ตารางที่ 4.25	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายกับการบริหารจัดการที่ดีของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุม พิสัยจังหวัดมหาสารคาม	84
ตารางที่ 4.26	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินกับการบริหารจัดการที่ดีของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุม พิสัยจังหวัดมหาสารคาม	85
ตารางที่ 4.27	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการออมกับการบริหารจัดการที่ดีของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุม พิสัยจังหวัดมหาสารคาม	86
ตารางที่ 4.28	สรุปผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วน บุคคลกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	87
ตารางที่ 4.29	ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักนิติธรรม	88
ตารางที่ 4.30	ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักการมีส่วนร่วม	89
ตารางที่ 4.31	ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความรับผิดชอบ	90
ตารางที่ 4.32	ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความคุ้มค่า	91
ตารางที่ 4.33	ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความโปร่งใส	92

ตารางที่ 4.34 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสัมพีนัย
จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักคุณธรรม

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 2.1 สรุปรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

53

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยปกครองตามระบอบประชาธิปไตยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา แต่ยังมีปัญหาเกิดความไม่ต่อเนื่องทางการเมืองการปกครอง ผู้มีอำนาจเข้ามาบริหารประเทศมักมีการทุจริต เช่น ทุจริตนโยบาย รับสินบนทั้งบนโต๊ะและใต้โต๊ะ จนเป็นเหตุให้งบประมาณที่ใช้จ่ายแต่ละโครงการสูงมาก แต่ผลของโครงการกลับให้ประโยชน์ต่อประชาชนได้ไม่มากนัก ทำให้ทุกรัฐบาลที่ผ่านมามีความพยายามขจัดปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวงมาตลอด¹ เพราะระบบราชการที่แข็งตัวเกินไป ทำให้ไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความชอบธรรม ขาดความเข้มงวดในกฎเกณฑ์ ช่องทางการสื่อสารขาดตอน รัฐไม่สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ได้ถูกต้อง เกิดความขัดแย้งและความล้มเหลวของระบบราชการกับรัฐบาล นั่นคือไม่มีใครคนใดคนหนึ่งสามารถแก้ไขปัญหาระบบราชการได้โดยลำพัง ต้องอาศัยกระบวนการประชาคม ทุกส่วนร่วมคิดร่วมทำอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงให้เข้ากับระบบที่เปลี่ยนไป

แนวคิดธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดหนึ่งที่อ้างถึงอยู่เป็นประจำ โดยมักปรากฏควบคู่กันไปกับแนวคิดและศัพท์วิชาการจำพวกประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชน สิทธิมนุษยชน การพัฒนาทางสังคมที่ยั่งยืน เป็นต้น ธรรมาภิบาลจึงเป็นมิติกระบวนการใหม่ของการบริหารภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการที่มีคุณภาพสูงตามที่ประชาชนต้องการ เป็นการบริหารการปกครองด้วยการบริหารจัดการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรมในการบริหารทรัพยากรนี้ต้องไม่ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างรัฐกับประชาชน และประชาชนกับประชาชน² ประเทศไทยได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในสมัยรัฐบาลอานันท์ ปันยารชุน ในรูปของธรรมรัฐและมีการกล่าวถึงกันมาโดยตลอด แต่ก็ไม่จริงจังกับการเปลี่ยนแปลงการบริหารการปกครอง การเคลื่อนไหวทางสังคมที่เกิดขึ้นในกระบวนการปฏิรูปนั้นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างต่อเนื่อง และจำเป็นอย่างยิ่งที่การเคลื่อนไหวนั้นต้องมาจากพลังของสังคมเอง หรือที่เรียกว่าการเคลื่อนไหวทาง

¹ประธาน คงฤทธิศึกษากร, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535), หน้า 23.

²อินทร์นัย ยอดบางเตย, ธรรมรัฐ, (กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้ากรุ๊ป, 2547), หน้า 41.

ธรรมชาติ และเกิดจากการริเริ่มของประชาชนเอง โดยปราศจากการจัดตั้งจากภาครัฐที่ต้องมอบสิทธิอำนาจส่วนหนึ่งให้กับประชาชน นั่นคือ การเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) พลังสังคม (Social Energy) อำนาจการต่อรอง (Empowerment) สามอย่างนี้ต้องเชื่อมโยงกันอย่างสมดุล สิ่งสำคัญที่เป็นพื้นฐานในการสร้างการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) นั่นคือ การที่สังคมมีกระบวนการในการพัฒนาคนที่มีประสิทธิภาพ ต่อเนื่อง และมีการจัดองค์กรระเบียบของสังคมที่ดีเป็นทุนประเดิมของสังคมในการสร้างการบริหารจัดการที่ดี โดยมีหลักการพื้นฐาน 5 ประการ ได้แก่ การเพิ่มอำนาจ ความร่วมมือ ความเป็นธรรม ความยั่งยืน และความมั่นคง ที่จะนำไปสู่ 4 องค์ประกอบที่สำคัญ คือ การขจัดความยากจน การสร้างงานและวิถีชีวิตที่ยั่งยืน การปกป้องและการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม และการส่งเสริมความก้าวหน้าของเด็ก เยาวชน และสตรี หลักธรรมาภิบาลจึงเป็นหลักการบริหารจัดการที่ดี เพราะมีการปรับวิถีคิด วิธีการบริหารราชการของประเทศไทยใหม่ทั้งระบบ ด้วยการกำหนดเจตนารมณ์ของแผ่นดินขึ้นมา เพื่อให้ทุกคนทุกฝ่ายในประเทศได้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันจัดการ ร่วมกันรับผิดชอบ แก้ไขปัญหาการพัฒนา ให้สามารถนำไปสู่ความมั่นคง ความสงบสันติสุข มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและก้าวไกลดังพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ดังนั้น หลักธรรมาภิบาล จึงตั้งอยู่บนรากฐานของความถูกต้อง ดีงาม มั่นคง มีธรรมาธิปไตยมุ่งให้ประชาชน สังคม ทุกระดับ เข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การบริหารจัดการทุกระดับ รวมถึงการปรับวัฒนธรรมขององค์กรภาครัฐใหม่ให้ชุมชนเป็นรากฐานของประชาสังคมที่ทำให้เกิดความสุข ความรักใคร่กันในชุมชน เกิดความสามัคคีที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จจากการเรียนรู้ด้วยกระบวนการของชุมชนเองและนำไปสู่ความรับผิดชอบต่อร่วมกันตามแนวคิดด้านการบริหารจัดการที่ดี

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรปกครองระดับท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 78 มีการปกครองท้องถิ่นหลายรูปแบบ ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และสภาตำบล เป็นหน่วยงานราชการที่มีบทบาทในการพัฒนาประเทศไทยในปัจจุบัน มีบทบาทด้านการเมืองการปกครอง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของการเปลี่ยนแปลง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นภายใต้การบริหารของกระทรวงมหาดไทย มีวัตถุประสงค์ให้สามารถบริการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน และสามารถแก้ไขปัญหาประชาชน ท้องถิ่นได้ตามความประสงค์อย่างแท้จริง โดยเน้นการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ด้วยการกระจายอำนาจการบริหาร อำนาจนิติบัญญัติท้องถิ่น มีความรับผิดชอบต่อที่ชัดเจน มีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งรายได้การถ่ายโอนกิจกรรมต่างๆ มาจากส่วน

ราชการระดับภูมิภาคให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้บริหารการดำเนินงานเพื่อสร้างเมืองน่าอยู่ และชุมชนน่าอยู่ได้ การดำเนินการดังกล่าวจะไม่ประสบความสำเร็จหากปราศจากปัจจัยต่างๆ ที่แสดงว่ามีความสำนึกและตระหนักในบทบาทหน้าที่ของหน่วยปฏิบัติการ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการดูแลความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่และได้รับการถ่ายโอนภารกิจการจัดบริการสาธารณะในการดำเนินการจะต้องแปลงแนวความคิดเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ไปปฏิบัติอย่างครบถ้วนและถูกต้อง รวมทั้งที่ผู้บริหารและสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชนจะต้องยึดมั่นในหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีจริยธรรมในการทำงาน ซึ่งมีนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นนักการเมืองท้องถิ่น ที่มีอิสระในการตัดสินใจทั้งในด้านการวางแผน การกำหนดพื้นที่ดำเนินกิจกรรม การจัดซื้อจัดจ้าง การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน การควบคุมกำกับงบประมาณ การติดตามประเมินผล เป็นต้น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นหน่วยงานราชการท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหน่วยงานหนึ่งที่ได้นำเอาระบบการบริหารจัดการที่ดีมาใช้ในองค์กรด้วยการพยายามสร้างหลักธรรมรัฐให้เกิดมีขึ้นในพื้นที่และองค์กร การกระทำดังกล่าวต้องทำทั้งการปฏิรูปสังคมในด้านคุณค่า จิตสำนึก ปฏิรูปภาคประชาสังคม โดยพยายามให้ทุกส่วนเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ทั้งที่เป็นบุคคลและหน่วยงาน แต่ผลการดำเนินการเทศบาลตำบลหัวขวางด้วยแนวคิดการบริหารจัดการที่ดีก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงประชาชนในพื้นที่ออกจากระบบเดิมๆ มากนัก

การศึกษาผู้นำชุมชนที่มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นผลึกคั้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการนโยบายให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริงและเป็นไปตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องนำหลักธรรมมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ จึงจะทำให้การบริหารงบประมาณเกิดประโยชน์ต่อประชาชนแท้จริง ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถูกต้อง ประกอบกับความรู้ความเข้าใจการบริหารจัดการที่ดีของผู้นำชุมชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องศึกษาเพื่อให้การมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น มีประสิทธิภาพ โดยใช้เขตพื้นที่เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคามเป็นกรณีศึกษาเพื่อให้ทราบถึงการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันจะนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างสูงสุดต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์การวิจัยให้สามารถตอบคำถามการวิจัยและนำไปใช้ประโยชน์ตามความสำคัญของการวิจัย ดังนี้

- 1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 1.2.2 เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของผู้นำชุมชน
- 1.2.3 เพื่อศึกษาการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.2.4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.2.5 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

- 1.3.1) เพศมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.3.2) อายุมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.3.3) ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.3.4) อาชีพมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.3.5) สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.3.6) รายได้มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.3.7) รายจ่ายมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.3.8) ภาระหนี้สินมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.3.9) การออมมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยในด้านต่างๆ ให้สามารถดำเนินการวิจัยได้บรรลุความมุ่งหมายจึงมีขอบเขต ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ ผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานราชการในรูปคณะกรรมการหมู่บ้าน มีจำนวน 10 หมู่บ้าน ๆ ละ 10 คน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 100 คน เนื่องจากเป็นประชากรจำนวนไม่มาก ผู้วิจัยจึงได้กำหนดประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่การศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 6 หลัก ดังต่อไปนี้คือ 1. หลักนิติธรรม 2. หลักการมีส่วนร่วม 3. หลักความรับผิดชอบ 4. หลักความคุ้มค่า 5. หลักความโปร่งใส และ 6. หลักคุณธรรม

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ เขตเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 10 หมู่บ้าน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้วิจัยคาดว่าจะได้ประโยชน์จากผลการวิจัย ดังนี้

1.5.1 ทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.5.2 ทำให้ทราบถึงความรู้เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของผู้นำชุมชน

1.5.3 ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดี ของเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

1.5.4 ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารจัดการที่ดี ของเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

1.5.5 ทำให้ทราบถึงปัญหา และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดี ของเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

1.5.6 ทำให้นำผลการวิจัยไปปรับปรุงการบริหารงานตามหลักการบริหารจัดการที่ดี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การบริหารจัดการที่ดี หมายถึง การบริหารการพัฒนาที่คิงาม และการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข เกิดประโยชน์ต่อประชาชนสูงสุด บนพื้นฐานหลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส และหลักคุณธรรม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง หน่วยงานราชการสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วย เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และสภาพำบล

เทศบาลตำบลหัวขวาง หมายถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 12 เมื่อ พ.ศ. 2546 มีพื้นที่และสำนักงานตั้งอยู่ที่อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ความรู้ หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติ และทักษะ ความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ

ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออก ซึ่งความรู้สึกรักของบุคคล ที่มีต่อ สิ่งหนึ่งสิ่งใดในสถานการณ์หนึ่ง ๆ อาจเป็นความเชื่อที่อยู่ในจิตใจ โดยมีเหตุผลสนับสนุน บนพื้นฐาน ของความรู้ของบุคคล ซึ่งอาจจะได้รับการยอมรับหรือไม่ยอมรับจากบุคคลอื่นก็ได้ และสามารถวัดความคิดเห็นของบุคคลออกมาได้.

ผู้นำชุมชน หมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน ในเขตเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

หลักนิติธรรม หมายถึง การออกกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของประชาชนในสังคม และประชาชนในสังคมยินยอมปฏิบัติตาม

หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอแนะความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญ ๆ ของเทศบาลทุก ๆ ด้าน เช่น การแจ้งความเห็น ได้สวนสาธารณะ การทำประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ

หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ สำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม สนใจและเอาใจใส่ปัญหาของเทศบาล และมีความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหา ตลอดจนเคารพความคิดเห็นของประชาชน และกล้าที่จะรับผิดชอบผลจากการกระทำของเทศบาล

หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการที่ดีและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีการรณรงค์ให้ประชาชน มีความประหยัด ใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้บริบูรณ์ยั่งยืน

หลักความโปร่งใส หมายถึง ความไว้วางใจของประชาชน มีการปรับปรุงกลไกการทำงาน ของเทศบาลให้มีความโปร่งใส เปิดข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่ เข้าใจง่าย และประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ประชาชนสามารถตรวจสอบความ ถูกต้องชัดเจนได้

หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นความถูกต้องดีงาม โดยบรรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติ หน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมและส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้ ประชาชนมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบสัมมาอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัย

เพศ หมายถึง เพศของผู้ที่ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 2 เพศคือ

1) เพศชาย 2) เพศหญิง

อายุ หมายถึง อายุของผู้ที่ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ

1) อายุ 20-30 ปี 2) อายุ 31-40 ปี 3) อายุ 41-50 ปี 4) อายุ 51 ปี ขึ้นไป

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ที่ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ ฉบับนี้ แบ่งเป็น 6 กลุ่ม คือ 1) ประถมศึกษา 2) มัธยมศึกษาตอนต้น 3) มัธยมศึกษาตอนปลาย 4) อนุปริญญา (ปวส.) 5) ปริญญาตรี 6) สูงกว่าปริญญาตรี

อาชีพ หมายถึง อาชีพของผู้ที่ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) เกษตรกรรม 2) รับจ้าง 3) ค้าขาย 4) อื่น ๆ

สถานภาพสมรส หมายถึง สถานภาพการสมรสของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม สำหรับสาร นิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) โสด 2) สมรส 3) หย่าร้าง 4) หม้าย

รายได้ หมายถึง รายได้ของผู้ที่ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ไม่เกิน 5,000 บาท 2) 5,001-10,000 บาท 3) 10,001-15,000 บาท 4) 15,001 ขึ้นไป

รายจ่าย หมายถึง รายจ่ายของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ไม่เกิน 10,000 บาท 2) 10,001-20,000 บาท 3) 20,001-30,000 บาท 4) 30,001 ขึ้นไป

ภาระหนี้สิน หมายถึง ภาระหนี้สินของผู้ที่ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ไม่เกิน 10,000 บาท 2) 10,001-20,000 บาท 3) 20,001-30,000 บาท 4) 30,001 บาท ขึ้นไป

การออม หมายถึง การออมของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม สำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ไม่เกิน 10,000 บาท 2) 10,001-20,000 บาท 3) 20,001-30,000 บาท

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการบริหารจัดการที่ดี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
2. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้
4. แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผล
5. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
6. แนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบ
7. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
8. พื้นที่ที่ศึกษาเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
10. สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดี

2.1.1 ความหมายและลักษณะของธรรมาภิบาล จากการศึกษาหลักธรรมาภิบาลแล้วมีผู้ให้ความหมายไว้ รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

การบริหารจัดการที่ดี หรือธรรมาภิบาล หรือที่เรียกว่า ธรรมรัฐ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า good governance ซึ่งได้มีการพูดถึงแนวคิดนี้เป็นครั้งแรกในแวดวงของหน่วยงานระหว่างประเทศ ที่มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาประเทศนับแต่ปลายคริสต์ศักราชที่ 1980 เป็นต้นมา ภายหลังจากที่ได้มีการอภิปรายเกี่ยวกับผลของนโยบายการปรับโครงสร้างธนาคารโลกในช่วงนั้น ได้มีการใช้คำว่า “good governance” อย่างกว้างๆ ในการกล่าวถึง ธรรมชาติและรูปแบบของระบบ การเมืองที่ครอบคลุมถึงความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติ (Accountability) และความโปร่งใส (Transparency) ในการตัดสินใจ นอกจากนี้ยัง มักถูกนำไปเชื่อมโยงกับเงื่อนไขทางการเมือง เช่น ความเป็นประชาธิปไตย การส่งเสริมระบบที่มีพรรคการเมืองหลายพรรคและการเลือกตั้งเสรี

จากนั้นได้มีการนำแนวคิดนี้ไปใช้อย่างกว้างขวางในหมู่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรระหว่างประเทศที่มีส่วนร่วมในโครงการให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาต่างๆ มูลเหตุจูงใจให้บุคคลเหล่านี้หันมามองการบริหารจัดการที่ดี คือความล้มเหลวของประเทศที่ได้รับความช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศตามแนวทางของประเทศซีกโลกตะวันตก โดยเฉพาะกลุ่มประเทศในแถบลาตินอเมริกาและแอฟริกาผู้รับผิดชอบมองว่าสาเหตุของความล้มเหลวมาจากการที่รัฐ ไร้ความสามารถที่จะดำเนินการตามที่ได้รับคำแนะนำ ทั้งนี้มุมมองดังกล่าว ถือว่ารัฐเป็นศูนย์กลางของการตัดสินใจที่สำคัญในสังคมทุกระดับ จึงมีการเรียกร้องให้มีการปรับปรุงการบริหาร ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงโครงสร้างและระเบียบกฎเกณฑ์ที่ค่อนข้างซับซ้อนของรัฐ เพื่อเอื้ออำนวยต่อการนำนโยบาย ในการพัฒนาประเทศ ไปปฏิบัติในปัจจุบันนั้น มีนักวิชาการจำนวนมากได้เอ่ยถึง good governance ทั้งในแง่ความหมายและความจำเป็นสำหรับสังคมไทยรวมทั้งได้มีการวิพากษ์แนวคิดนี้อย่างหลากหลาย นักวิชาการเหล่านี้ ใช้คำภาษาไทยแทนคำว่า good governance ไว้ต่างๆ กัน เช่น ธรรมาภิบาล ธรรมรัฐ ประชารัฐ การปกครองที่ดี การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เป็นต้น พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ กล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่อง จริยธรรม ของการบริหารภาครัฐ เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2548 ที่สถานบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในการจัดงานครบรอบ 50 ปี คณะรัฐประศาสนศาสตร์ กล่าวว่า การบริหารต้องพูดถึงผู้บริหาร เพราะเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน บางกรณีเป็นเรื่องเดียวกัน จริยธรรมของการบริหารภาครัฐจะไม่มีทางเกิดผลสำเร็จได้ถ้าผู้บริหารไม่มีจริยธรรม การใช้จริยธรรมและคุณธรรมในการบริหารงานภาครัฐ ภาคเอกชนผู้บริหารจะต้องมีจิตสำนึกที่จ่านำสิ่งที่ดีไปใช้ และขจัดสิ่งที่ไม่ดีให้หมดไป สิ่งเหล่านี้คือ

1. ความซื่อสัตย์ เป็นจริยธรรมทั้งการบริหารภาครัฐและของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ไม่ได้หมายถึง การประพฤติปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้นแต่ต้องถูกต้องตามจริยธรรมและศีลธรรมด้วย

2. กฎหมาย เป็นที่ยอมรับกันว่า กฎหมายไม่สามารถอุดช่องโหว่การบริหารของผู้บริหารที่จะแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายวางมาตรฐานขั้นต่ำของการประพฤติมิชอบเท่านั้น แต่มาตรฐานทางจริยธรรมในเรื่องของการประพฤติชอบและความซื่อสัตย์นั้นสูงกว่ากฎหมาย

3. ความเป็นธรรมบอกยากว่าเป็นธรรมคืออะไร บ้างว่าความเป็นธรรมอยู่ที่จิตสำนึกของผู้บริหาร ก็ไม่น่าจะถูกนัก เพราะผู้บริหารลำเอียงได้ บ้างก็ว่า ถ้าคนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์สูงสุดถือว่าเป็นธรรม

4. ประสิทธิภาพ เป็นเรื่องเข้าใจง่ายและจริยธรรมของการบริหารงานที่ถกเถียงกันเกี่ยวกับเรื่องนี้ คือ ในตัวประสิทธิภาพเองอาจไม่สอดคล้องกับจริยธรรม กรณีนี้ จริยธรรมมีความสำคัญมาก เราสามารถหาหนทางที่จะให้ประสิทธิภาพไปด้วยกันกับจริยธรรม ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส หรือความเป็นธรรม

5. ความโปร่งใสเป็นเรื่องเข้าใจง่ายและเป็นจริยธรรมของการบริหารงานเช่นเดียวกัน ปัจจุบันมีการเรียกร้องหาความโปร่งใสกันมาก เพื่อให้ประชาชนตรวจสอบการบริหารภาครัฐได้ เรามีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและในพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร บัญญัติให้รัฐเปิดเผยข้อมูลอันเป็นสาธารณประโยชน์แก่ประชาชน การหลีกเลี่ยงไม่เปิดเผยข้อมูลถือได้ว่าขัดจริยธรรม

6. ความมั่นคงของรัฐ เราใช้จริยธรรมในการบริหารงาน เพื่อ ผลประโยชน์ของรัฐ ความมั่นคงของรัฐ คือ ผลประโยชน์ของรัฐ ความมั่นคงของรัฐ คือผลประโยชน์ ของ รัฐอย่างหนึ่งการใช้จริยธรรมการบริหารความมั่นคงอาจจะกระทบสิทธิ และเสรีภาพของประชาชน จึงหาความสมดุลให้ได้

7. ค่านิยม ของคนไทยส่วนใหญ่ยังเชื่อว่า ความร่ำรวยสร้างชื่อเสียง เกียรติยศและฐานะได้ จึงมีคนจำนวนไม่น้อยรีบสร้างควมร่ำรวยโดยไม่แยแสต่อจริยธรรม

สิ่งหนึ่งที่คิดว่าไม่มีตำรา คือ ความรัก มีคำกล่าวกันว่า ความรักเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นความปรารถนาดี เป็นความห่วงหาอาทร ใครก็ตามที่มีความรัก ย่อมมุ่งพยายามที่จะให้สิ่งที่เรารักมีความสุข มีความเจริญ มีความมั่นคง องค์กรก็ทำนองเดียวกัน ถ้าเรารักองค์กร เราจะปรารถนาดี เราจะมุ่งมั่นเพื่อองค์กร เราจะมุ่งมั่นนำจริยธรรมและคุณธรรมไปใช้ในการบริหารองค์กร มีคำกล่าวภาษาอังกฤษว่า “To love is not to give to love is to care” น่าจะให้ความกระจ่างชัด จะทำการสิ่งใด ถ้าเราไม่มีความรักในสิ่งนั้น ก็ป่วยการเปล่าไม่มีการสำเร็จ ผู้บริหารใดมีความรักองค์กรของตน จะใช้จริยธรรมในการบริหารและจะได้ผลสัมฤทธิ์เป็นเลิศ

ยุคศรี อารียะ ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมรัฐมีความหมายไม่ตรงกับความหมายของ good governance เพราะ good governance น่าจะหมายถึงระบบการบริหาร และการจัดการที่ดี ซึ่งไม่ใช่ การสร้างรัฐที่ดีงามและหากใช้คำไทยว่า ธรรมรัฐภาษาอังกฤษก็น่าจะเป็นคำว่า Good state ไม่ใช่ good governance

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้เลือกใช้คำว่า ธรรมภิบาล โดยใช้เหตุผล 2 ประการ คือ

1. รากศัพท์ของคำว่า ธรรมภิบาล มาจากคำว่า ธรรมและอภิบาล ซึ่งตาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของ ธรรม ในหน้า 553 หมายถึงคุณความดีความถูกต้อง และอภิบาลในหน้า 1332 หมายถึง บำรุงรักษา ปกครองซึ่งตรงกับรากศัพท์ของภาษาอังกฤษ

2. ธรรมนูญสากล ใช้ได้ในความหมายอย่างกว้างซึ่งรวมทั้งการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรธุรกิจเอกชน (Good corporate governance) และการปกครองที่ดีของภาครัฐ¹

นายแพทย์ประเวศ วะสี ได้อธิบายว่า ธรรมนูญสากล หมายถึง การที่ประเทศมีพลังขับเคลื่อน ที่ถูกต้องเป็นธรรม โดยการชักจูงทางสังคมเพื่อสร้างพลังงานทางสังคม (Social energy) เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาของประเทศชาติซึ่งธรรมนูญสากลประกอบด้วยภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคสังคมที่มีความถูกต้อง เป็นธรรม โดยรัฐและธุรกิจต้องมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบที่ถูกต้องตรวจสอบได้และภาคสังคมที่เข้มแข็ง ได้ให้นิยามของธรรมนูญสากลว่า คือผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรม ซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐ และภาคเอกชน มีผลประโยชน์ร่วมกันได้กระทำลงไป ในหลายทาง มีลักษณะเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลาย และขัดแย้งได้²

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้ให้คำนิยามของธรรมนูญสากลไว้ว่า หมายถึง ระบบโครงสร้างและกระบวนการต่าง ๆ ที่วางกฎเกณฑ์ ความสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความสมดุลขึ้นระหว่างภาคประชาสังคม ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคปัจเจกชนและครอบครัว ภาคต่างประเทศ เพื่อที่ภาคต่าง ๆ ของสังคมจะพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขสันติโดยเป้าหมายของธรรมนูญสากล (Objective) ก็คือการพัฒนาและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของทุกภาคสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ ธรรมนูญสากลมีจุดหมายในการสร้างความเป็นธรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้กับทุกภาคในสังคมไม่ใช่ภาคใดภาคหนึ่ง โครงสร้างและกระบวนการของธรรมนูญสากล (Structure and process) ที่จะนำไปสู่เป้าหมายได้ต้องเป็น โครงสร้างและกระบวนการที่วางกฎเกณฑ์ระหว่างเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมของประเทศที่ทุกภาคไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนหรือภาคประชาสังคม ภาคปัจเจกชนและครอบครัว มีส่วนร่วมกันผนึกพลังขับเคลื่อนสังคมไปข้างหน้าโดยจะต้องมีกฎเกณฑ์ (Norm) เป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ของทุกภาค กฎเกณฑ์นี้อาจประกอบด้วยรัฐธรรมนูญ กฎหมาย กฎและข้อบังคับรวมถึงตลอดถึงกฎเกณฑ์ที่มีได้เป็นลายลักษณ์อักษรอื่น อาทิ กฎเกณฑ์ทางธรรมเนียม ประเพณีทางศาสนา ทางศีลธรรม หรือจริยธรรม ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะกฎเกณฑ์ดังกล่าวจะสร้างสิทธิ และการยอมรับในส่วนร่วมของแต่ละภาค³

¹บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, การสร้างธรรมนูญสากล Good Governance, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิญญูชน, 2542), หน้า 23.

²นายแพทย์ประเวศ วะสี, แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วยธรรมนูญแห่งชาติในธรรมนูญสากลกับคอร์ดรัชันไทย, (กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, 2541), หน้า 47.

³บวรศักดิ์ สุวรรณโณ, การสร้างธรรมนูญสากล Good Governance, อ้างแล้ว, หน้า 18-34

ประมวล รุจนเสรี ได้นิยามความหมายของธรรมาภิบาล การปรับวิถีคิดวิถี การบริหารราชการของประเทศไทยเสียใหม่ทั้งระบบ โดยการกำหนดเจตนารมณ์ของแผ่นดินขึ้นมาเพื่อทุกคนทุกฝ่ายในประเทศจะร่วมคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันจัดการ ร่วมกันรับผิดชอบ แก้ปัญหาพัฒนาแผ่นดินไปสู่ความมั่นคง ความสงบ สันติสุข มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและก้าวไกล⁴

จากความหมายและคำนิยามของคำว่า ธรรมาภิบาล ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ซึ่งมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับลักษณะการปกครอง วัฒนธรรม และวัตถุประสงค์ของประเทศหรือองค์กรต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามคำนิยามต่างเหล่านี้มักจะมีหลักการสำคัญที่ตรงกันจะต่างกันบ้างก็เป็นเรื่องของรายละเอียดหรือเป็นเรื่องของถ้อยคำสำนวน จึงอาจสรุปได้ว่าธรรมาภิบาลหมายถึง การปกครองด้วยหลักการบริหารจัดการที่ดีงาม โดยเป็นเรื่องของการพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติโดยส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวของประชาชนในการเข้าถึงข้อมูล ตัดสินใจการตรวจสอบลดการทุจริตคอร์รัปชันลง เพื่อให้เกิดความโปร่งใส โดยจะต้องอาศัยความร่วมมือกันของทุกภาคทุกฝ่ายในสังคม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

2.1.2 องค์ประกอบของธรรมาภิบาล แม้ว่าความหมายหรือวัตถุประสงค์ในการเอ่ยถึงและส่งเสริมการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ของหน่วยงานต่าง ๆ จะต่างกันไป เพราะว่าการจัดวิธีการปกครองตามหลักธรรมาภิบาล นั้นอาจไม่มีวิธีที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียวและองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลนั้นก็ได้มีการกำหนดไว้แตกต่างกันไปแต่องค์ประกอบที่แตกต่างกันไปนั้นจะมีองค์ประกอบร่วมที่คล้ายกันซึ่งเป็นรากฐานของการสร้างธรรมาภิบาลซึ่งจะหยิบยกองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลมาพิจารณา ดังต่อไปนี้

ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ ได้กล่าวว่า องค์ประกอบพื้นฐานของการสร้างธรรมาภิบาลได้แก่

1. ภาระรับผิดชอบ หมายถึง การกำหนดให้บุคคลและองค์กร ทั้งที่มาจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้ง ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐ ต้องมีภาระความรับผิดชอบต่อสาธารณะในเรื่องที่เกี่ยวกับการกระทำกิจกรรม หรือการตัดสินใจใด ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะหรือกระทำในนามของสาธารณะ ในความหมายแคบภาระรับผิดชอบมุ่งเน้นเรื่องความสามารถที่จะอธิบายที่มาที่ไปของการจัดสรร การใช้และการควบคุมอันเป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบงบประมาณการบัญชี

⁴ประมวล รุจนเสรี, การบริหารการจัดการที่ดี Good Governance, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาธาภิบาล, 2542), หน้า 48

⁵ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ, แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้กับองค์กรปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2545), หน้า 44 – 49.

และการตรวจสอบบัญชีในความหมายกว้างการรับผิดชอบยังหมายรวมถึงการจัดตั้งและการใช้ บัญชีบัญชีและระเบียบกติกาต่าง ๆ ของบรรษัทอีกด้วย

2. ความโปร่งใส หมายถึง การที่สาธารณชนมีโอกาสรับรู้ นโยบายด้านต่าง ๆ ของรัฐบาล และมีความมั่นใจว่ารัฐบาลหรือความตั้งใจจริง ในการดำเนินตามนโยบายนั้นซึ่งจะเกิดเช่นนั้นได้ เมื่อประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงาน คำชี้แจง และถ้อยแถลงต่าง ๆ ของรัฐบาลและ กระบวนการทางการเมือง ในการกำหนดและดำเนินนโยบายเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม รวมทั้งเปิดให้มีการต่อสู้แข่งขันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ อย่างเต็มที่ในการกำหนดทางเลือกของ สังคม นอกจากนี้ความโปร่งใสยังทำให้การติดตามตรวจสอบของสาธารณชนมีความถูกต้องมากขึ้น และได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวข้องกับสภาพเงื่อนไขทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม

3. การปราบปรามการทุจริตและการประพฤติมิชอบความหมายนี้ครอบคลุมรูปแบบการฉ้อ ราษฎร์บังหลวงเกือบทั้งหมดทั้งที่อยู่ในภาครัฐและเอกชน ในส่วนของระบบราชการ การทุจริต ส่วนใหญ่หมายถึง การกระทำของหน่วยราชการหรือของข้าราชการที่มีขอบด้วยกฎหมาย การ ปราบปรามการทุจริตและการประพฤติมิชอบจึงถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่แสดงความตั้งใจจริงในการ สร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้น

4. การจัดวิธีการปกครองแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิด โอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีบทบาทและอิทธิพลในการตัดสินใจดำเนินนโยบายและการมีส่วนใน การควบคุมสถาบันตลอดจนการจัดสรรการใช้และการรักษาทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อวิถี ชีวิตของตนเองอันจะทำให้เกิดการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เมื่อพิจารณาในบริบทของการจัดการ ปกครองและการบริหาร การมีส่วนร่วมจะเน้นการอุดหนุนให้ประชาชนพลเมืองซึ่งรวมผู้หญิงด้วย มีอำนาจมากขึ้นและเน้นความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงและกิจกรรมต่าง ๆ ใน ภาคประชาสังคม การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างกรอบของกฎเกณฑ์และสภาพแวดล้อม ทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยสร้างข้อเรียกร้องที่ชอบธรรม และก่อให้เกิดกระบวนการติดตามตรวจสอบ นโยบายและการดำเนินการของรัฐ การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นได้หลายระดับด้วยกันนับแต่ระดับรากหญ้า โดยผ่านสถาบันในระดับท้องถิ่นและเทศบาล ไปจนถึงระดับภูมิภาค และระดับชาติ ภายใต้ รูปแบบการปกครองที่มีการกระจายอำนาจและยึดหยุ่น ตลอดจนการมีส่วนร่วมในภาคเอกชน

5. การสร้างกรอบทางกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมให้เข้มแข็ง คือการมีกฎหมายที่มีความ ชัดเจน และนำมาใช้อย่างเป็นทางการ ซึ่งระบบยุติธรรมและกฎหมายที่ส่งเสริมการพัฒนาและ ระบบการจัดการปกครองที่ดีนั้นคือการมีกฎหมายที่มีความชัดเจนและนำมาใช้อย่างเป็นทางการใน ระบบและกระบวนการยุติธรรมที่มีความเป็นวัตถุวิสัยและเป็นอิสระ และเป็นระบบกฎหมาย ซึ่งมี บทลงโทษที่เหมาะสมเพื่อป้องปรามผู้คิดละเมิด หรือลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนระบบกฎหมายและ

กระบวนการยุติธรรมที่ดีจะช่วยส่งเสริมการปกครองตามหลักนิติธรรม สิทธิมนุษยชน และการพัฒนาเศรษฐกิจ ถ้าขาดระบบเช่นว่านี้ไปหรือมีระบบที่อ่อนแอ จะทำให้ไม่ค่อยมีใครอยากลงทุน ดันทุนในการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจถูกบิดเบือนไป และพฤติกรรมแสวงหาประโยชน์จากค่าเช่าบ้าน (Rent-seeking activities) จะแพร่กระจายอย่างกว้างขวางและปัญหาการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายจะนำไปสู่การกระทำของบริษัทธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในทุกระดับ

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้กล่าวว่า กระบวนการที่เป็นหัวใจของธรรมาภิบาล นั้นมี 3 ส่วนที่ต้องเชื่อมโยงกัน ก็คือ

1. การมีส่วนร่วมของทุกภาคในการบริหารจัดการสังคม (Participation)
2. ความโปร่งใสของกระบวนการตัดสินใจ (Transparency) ซึ่งทำให้การทุจริตและการบิดเบือนผลประโยชน์ของภาคอื่น ๆ ไปเป็นการกระทำของตนกระทำได้ยาก หรือไม่ได้
3. ความรับผิดชอบที่ต้องตอบคำถาม (Accountability) และถูกวิจารณ์ได้ รวมทั้งความรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจ⁶

สุดจิต นิमितกุล ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลไว้ว่า “องค์ประกอบของธรรมาภิบาลที่เสนอโดยกระทรวงมหาดไทย ซึ่งจะเน้นไปทางด้านการบริหารการปกครอง การพัฒนา และการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นสายงานที่กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบโดยตรงว่า องค์ประกอบในการเสริมสร้างการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของกระทรวงมหาดไทยมี 11 องค์ประกอบ คือ การมีส่วนร่วม ความยั่งยืน สิ่งที่ชอบธรรม ความโปร่งใส ความเป็นธรรม และความเสมอภาค ความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ ความเสมอภาคทางเพศ ความอดทนอดกลั้นหลักนิติธรรม ความรับผิดชอบและการเป็นผู้กำกับดูแล⁷ มีรายละเอียดดังนี้

1. การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการมีส่วนร่วมของทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดคล้องประสานกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายในการให้บริการประชาชน
2. ความยั่งยืน (Sustainability) มีการบริหารงานที่อยู่บนหลังของความสมดุลทั้งในเมืองและชนบท ระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติ

⁶บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, การสร้างธรรมาภิบาล Good Governance, อ่างแล้ว, หน้า 32 – 33.

⁷สุดจิต นิमितกุล, กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดีในการปกครองที่ดี Good Governance, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2543), หน้า 13.

3. ประชาชนมีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม (Legitimacy) ให้การยอมรับ (acceptance) การดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนพร้อมที่จะยอมสูญเสียประโยชน์ส่วนตัวไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่ต้องรับผิดชอบร่วมกัน

4. ความโปร่งใส (Transparency) ข้อมูลต่าง ๆ ตรงข้อเท็จจริงของการดำเนินการและสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามกำหนดไว้

5. ส่งเสริมความเป็นธรรม (Equity) และความเสมอภาค (Equality) มีการกระจายการพัฒนาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติและมีระบบการรับเรื่องร้องทุกข์ที่ชัดเจน

6. มีความสามารถที่จะพัฒนาทรัพยากรและวิธีการบริการกิจการและสังคมที่ดีเจ้าหน้าที่ของทุกหน่วยงานจะต้องได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับการทำงานได้และมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกหน่วยงานยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน

7. ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ (Promoting gender balance) เปิดโอกาสให้สตรีทั้งในเมืองและชนบทเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมในทุกด้าน ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้น

8. การอดทนอดกลั้น (Tolerance) และการยอมรับ (Acceptance) ต่อทัศนคติที่หลากหลาย (Divers perspective) รวมทั้งต้องยุติข้อขัดแย้งด้วยเหตุผลหาจุดร่วมที่ทุกฝ่ายยอมรับร่วมกันได้

9. การดำเนินการตามหลักนิติธรรม (Operating by rule of law) พัฒนาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม

10. ความรับผิดชอบ (Accountability) เจ้าหน้าที่ที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานจะเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

11. การเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) แทนการควบคุม โอนงานบางอย่างไปให้องค์กรท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดหรืองานบางอย่างก็ต้องแปรรูปให้เอกชนดำเนินการ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญของหลักธรรมาภิบาลที่ได้กำหนดไว้ คือ

1. ด้านนิติธรรม หมายถึง การออกกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับของประชาชนในสังคม และประชาชนในสังคมยินยอมปฏิบัติตาม

2. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอแนะความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญ ๆ ของเทศบาลทุก ๆ ด้าน เช่น การแจ้งความเห็น ใต้อสวนสาธารณะ การทำประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ

3. ด้านความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ สำคัญในความรับผิดชอบต่อสังคม สนใจและเอาใจใส่ปัญหาของเทศบาล และมีความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหา ตลอดจนเคารพความคิดเห็นของประชาชน และกล้าที่จะรับผิดชอบผลจากการกระทำของเทศบาล

4. ด้านความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการที่ดีและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีการรณรงค์ให้ประชาชนมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้บริบูรณ์ยั่งยืน

5. ความโปร่งใส หมายถึง ความไว้วางใจของประชาชน มีการปรับปรุงกลไกการทำงานของเทศบาลให้มีความโปร่งใส เปิดข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย และประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก ประชาชนสามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

6. ด้านคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ ปฏิบัติหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมและส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้ประชาชนมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบสัมมาอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัย

2.1.3 บทบาทของธรรมาภิบาลในประเทศไทย แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล แม้ว่าจะจะเป็นแนวคิดที่ค่อนข้างใหม่ในเวทีโลกแต่สำหรับในประเทศไทย แนวคิดการบริหารจัดการที่ดีได้แฝงอยู่ในวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะหลักทศพิธราชธรรม คือ หลักการบริหารจัดการที่ดีของพระมหากษัตริย์ (Royal good governance) ตั้งแต่สมัยที่มีการปกครองระบบสมบูรณาญาสิทธิราชเพื่อเป็นข้อจำกัดของอำนาจเบ็ดเสร็จของพระมหากษัตริย์ เพื่อเป็นการวางทิศทางและแนวทางในการปฏิบัติพระองค์และการดำเนินพระราชกรณียกิจดังกล่าวประกอบด้วย 1. ทาน คือการให้ การสงเคราะห์ประชาชน 2. ศีล คือ ความประพฤติดีเป็นข้อบัญญัติที่กำหนดทางปฏิบัติกาย และวาจาทางพุทธศาสนา ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีที่ทำให้ประชาชนเคารพนับถือ 3. บริจาค คือ การเสียสละ การแจก การให้ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน 4. อาชวะ คือ ความซื่อตรง ความตรงไปตรงมา ความมีศักดิ์ 5. มัทวะ คือ ความอ่อนโยน ไม่เย่อหยิ่ง 6. ตบะ คือ ความเพียร การบำเพ็ญตนเพื่อให้กิเลสเบาบาง 7. อักโกธะ คือ ความไม่โกรธ การไม่ใช้อารมณ์ 8. อวิหิงสา คือ ความไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่กดขี่ข่มเหงประชาชน 9. ขันติ คือ ความอดทน ความอดกลั้นต่อสิ่งที่ไม่พอใจ 10. อวิโรธนะ คือ ความเที่ยงธรรม ความไม่ประพฤตินิโคธธรรม⁸

⁸บุ.ชา. 28/240/62.

แนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาล หรือการบริหารจัดการที่ดีจะต้องสอดคล้องกับหลักพุทธศาสนาเรื่องทศพิธราชธรรมดังกล่าว พุทธทาสภิกขุ ได้ชี้ให้เห็นชัดว่า “ประชาธิปไตยโดยเกี่ยวเนื่องกับธรรมะ จะขาดเสียไม่ได้เพราะถ้าขาดธรรมะแล้ว โลกก็ไปไม่รอด โลกจะเต็มไปด้วยปัญหา” แม้ว่าประเทศไทยทำสัญญาการค้ากับประเทศตะวันตก “ในรัชกาลที่ 4 (พ.ศ. 2398) โดยประเทศไทยเปิดรับการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมแต่รูปแบบการเมืองการปกครองของไทยได้ถูกปรับเปลี่ยนเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยทีละน้อยจนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่อย่างเห็นได้ชัดในสมัยรัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2475) อย่างไรก็ตามการเมืองการปกครองของไทยในปัจจุบันยังอยู่ในระหว่างการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงรัฐบาลไทยยังขาดเสถียรภาพ และพื้นฐานระบบประชาธิปไตยยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควรไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพหรือระดับการศึกษา ความเสมอภาคทางสิทธิและสถานภาพทางสังคมปัญหาดังกล่าวผลักดันให้มีความสำคัญต่อการสร้าง “ธรรมาภิบาล”

นับแต่ปี พ.ศ. 2538 ประเทศไทย ได้รับแรงผลักดันอย่างมาก จากกระแสโลกาภิวัตน์ ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมรวมถึงสภาวะการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาและปฏิรูปโครงสร้าง และวิธีการปฏิบัติของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และต่อมาเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2540 ภายหลังจากประกาศค่าเงินบาทลอยตัว และการเข้าโครงการรับความช่วยเหลือทางการเงินของกองทุนระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) ที่ประชุมคณาจารย์รัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นกลุ่มแรกที่สร้างขอบเขตการตีความ good governance ที่เป็นอิสระจากความหมายของธนาคารโลก และ IMF โดยได้ทำจดหมายเปิดผนึกถึงรัฐบาลพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ นำเสนอข้อเสนอว่าด้วยรัฐธรรมนูญ จากที่ประชุมคณาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เรียกร้องให้รัฐบาลคำนึงถึงคนยากจนที่จะได้รับความกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจ เรียกร้องความรับผิดชอบของรัฐบาลที่บริหารงานผิดพลาด ภายหลังจากลาออกจากนายกรัฐมนตรีของพลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ และจัดตั้งรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ในเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2540 หลังจากการบริหารงานของรัฐบาล นายชวน หลีกภัย ได้สามเดือน นายธีรยุทธ บุญมี อาจารย์ประจำคณะสังคมวิทยา และมานุษยวิทยาธรรมศาสตร์ ได้เปิดแถลงข่าวเมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2541 เรียกร้องให้รัฐบาลสร้างรัฐธรรมนูญแห่งชาติโดยการระดมสมองผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำสถาบันหลักและเครือข่ายสังคมมาร่วมกันแก้ไขวิกฤติเศรษฐกิจไทย “เรียกร้องให้รัฐบาลแสดงเจตจำนงที่มุ่งมั่นว่าจะปฏิรูปสังคมและวัฒนธรรมของสังคมไทย หลังจากนั้นได้มีการถกเถียง อภิปรายตีความ แสดงความคิดเห็นทั้งในแง่สนับสนุนและคัดค้านต่อแนวคิดเรื่องรัฐธรรมนูญอีกหลายครั้งแต่ไม่ว่าจะเป็นกระแสสนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้ทำให้กระแสรัฐธรรมนูญแห่งชาติเป็น

กระแสดังกล่าวที่มีอิทธิพลกระแสหนึ่งในบริบทการเมืองไทยนับแต่ช่วงสังคมไทยเข้าสู่ภาวะวิกฤติเศรษฐกิจเป็นต้นมา

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ ได้กล่าวว่า ในประเทศไทยแนวคิดเรื่อง ธรรมาภิบาลได้เริ่มใช้กันอย่างแพร่หลายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และหลักจากวิกฤติทางเศรษฐกิจในปี 2540 ในหนังสือแสดงเจตจำนงกู้เงิน จำนวน 17.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) รัฐบาลไทยให้คำมั่นว่าจะต้องสร้าง good governance ขึ้นในการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งแสดงให้เห็นโดยปริยายว่าทั้งรัฐบาลไทยและกองทุนการเงินระหว่างประเทศเชื่อว่าวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเป็นผลส่วนหนึ่งมาจากการบริหารจัดการที่ไม่ดีหรือ อธรรมาภิบาล (Bad governance)¹⁰

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ปาฐกถาในเรื่องที่เรียกได้ว่าใหม่ เวลานี้เป็นยุคที่อะไรต่อมิอะไรก็พูดว่า “แบบยั่งยืน” เป็นคำที่นิยมกันมากคำหนึ่ง ระบบชีวิต ประสานรับกับระบบสังคม อยู่ในดุลยภาพด้วยความสม่ำเสมอแห่งธรรม ถ้าเอาแต่คุณธรรมในใจ เราก็มีศุภพรหมวิหารอยู่ข้างในแต่มันไม่ออกมาเป็นปฏิบัติการในสังคมคือไม่เกิดสังคหวัตถุ มันก็ไม่มีผลดีเพียงพอเพราะฉะนั้นชาวพุทธเราอาจจะบอกร่องก็ได้ที่ไม่ปฏิบัติธรรมให้ตลอดสายด้วยความเข้าใจที่ชัดเจนในทางกลับกัน ถ้าเราปฏิบัติสังคหวัตถุ เช่น ทานโดยไม่มีคุณธรรม พรหมวิหารอยู่ในใจจะเกิดปัญหาคือ

1. ไม่จริงใจ ปฏิบัติการนั้นอาจมีเจตนาอื่นแอบแฝง เช่น ทานอาจจะเป็นการให้เพื่อต้องการผลประโยชน์ตอบแทน หรือเป็นการแสดงเพื่อประโยชน์ของตัวเองอย่างใดอย่างหนึ่ง
2. ไม่จริงจัง เมื่อไม่ได้ช่วยด้วยจริงใจ หรือไม่ได้ตั้งใจจริงก็ไม่ช่วยเหลืออย่างจริงจัง
3. ไม่พอดี เพราะช่วยโดยไม่ไฉนมุ่งเพื่อประโยชน์แก่เขา ก็อาจจะช่วยไม่พอเพียงหรือช่วยเกินเลยไป แทนที่จะช่วยชาวบ้านด้วยเมตตา เพื่อประโยชน์แก่เขา ให้ตรงกับความต้องการของเขา หรือให้เขาพึ่งตนเอง ก็ช่วยแบบเอาใจบ้าง แบบเกลี้ยกล่อมบ้าง หรือช่วยลักษณะที่จะทำให้เขาหวังพึ่งคนอื่นเรื่อยไป จนกระทั่งเสียทั้งแก่ตัวเขา และแก่สังคม
4. ไม่ยั่งยืน คือตัวเองนั้นแหละทำไปไม่ตลอด เพราะหยุดอยู่แค่ผลประโยชน์ของตัวเองเท่านั้นหรือทำไปตามแรงส่งแรงดันภายนอก พอแรงนั้นหมดก็หยุด

⁹ นฤมล ทับจุมพล, แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วย : ธรรมรัตน์แห่งชาติในธรรมาภิบาลกับการคอร์รัปชันในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิถึทรรศน์, 2546), หน้า 60.

¹⁰ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, การสร้างธรรมาภิบาล Good Governance, อ้างแล้ว, หน้า 17.

5. ไม่สุขจริง อาจทำไปอย่างฝืนใจ ไม่ทำให้เป็นสุข อย่างน้อยก็ไม่เกิดความสุขความปิติเอิบอิมซาบซึ่งใจเท่าที่ควร¹¹

สรุปได้ว่า ปฏิบัติการใด ๆ ก็แล้วแต่จะประพฤติปฏิบัติที่ดีต้องเกิดจากการมีพรหมวิหารซึ่งเป็นคุณธรรมประจำใจ เพราะการปฏิบัติดีจะออกมาจากจิตใจของตนเอง

2.1.4 ธรรมชาติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาปรากฏว่า ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์และสื่ออื่น มีการทุจริต คอร์รัปชัน หลายรูปแบบ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาล อบต. เป็นสาเหตุของความหย่อนประสิทธิภาพในการบริหาร และการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจ การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีความเข้มแข็งได้นั้นจะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ส่วนด้วยกัน เช่น มีการบริหารจัดการที่ดี มีสมาชิกคณะกรรมการบริหารและเจ้าพนักงานที่เข้าใจมีบทบาทหน้าที่ มีความซื่อสัตย์ มีความรู้ความสามารถ ขณะเดียวกันจะต้องได้รับความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ เป็นอย่างดีด้วยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจึงจะเข้มแข็งและสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาเทศบาลให้เจริญได้ตามที่มุ่งหวัง

ในปัจจุบันแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการที่ดี หรือธรรมาภิบาล ได้มีบทบาทต่อหลาย ๆ หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแม้ว่าจะไม่ได้เป็นองค์กรที่ขึ้นตรงกับรัฐบาลกลาง แต่การนำหลักธรรมาภิบาล ดังที่ปรากฏในระเบียบมาประยุกต์ใช้กับการบริการ การพัฒนาในระดับท้องถิ่น ก็นับได้ว่าเป็นหลักการที่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศ และสังคม ซึ่งแนวคิดและหลักการสร้างองค์การบริหาร ในส่วนท้องถิ่นให้มีหลักธรรมาภิบาล ก็เป็นที่ยอมรับและมีการศึกษากันอย่างแพร่หลายในระดับสากลในทางปฏิบัติหากสามารถธรรมาภิบาลส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีธรรมาภิบาลก็จะเป็นประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นประเด็นการพัฒนาชุมชน การพัฒนาการเมืองท้องถิ่นและที่สำคัญปัญหาการทุจริตเบาบางลง สิ่งที่ทำนายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ขณะนี้คือ การปรับกลยุทธ์ ทศนคติ วิธีคิด วิธีการทำงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ไปสู่การเป็นราชการยุคใหม่ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันหน่วยงานหรือสถาบันต่าง ๆ ก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นและได้เข้ามามีบทบาทร่วมดำเนินการสนับสนุนการสร้างธรรมาภิบาล ในองค์กรบริหารส่วนตำบล เช่น สถาบันพระปกเกล้า สถาบันปวช อึ้งภากรณ์ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้พยายามแสวงหาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังเช่น อบต. ที่มีธรรมาภิ

¹¹พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), การพัฒนาที่ยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, 2539), หน้า 40.

บาลและมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อมอบรางวัลและประกาศเป็นตัวอย่างให้เกิดการแพร่ขยายองค์กรที่ดีเพื่อส่งเสริมให้เกิดขวัญกำลังใจการบริหารงานขององค์กรระดับท้องถิ่นและเพื่อพัฒนามาตรฐานธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบล¹²

ประมวล รุจนเสรี ได้กล่าวว่า แม้ว่าท้องถิ่นทุกรูปแบบในประเทศไทยนับแต่กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด จะมีกฎหมายระเบียบแบบแผน ในการบริหารจัดการของตนอย่างแข็งขันก็ตามท้องถิ่นเหล่านั้นยังจะต้องจัดให้ประชาคมแต่ละสาขาขึ้นมาซึ่งในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ในระดับหมู่บ้านและชุมชน ในเขตเมืองเป็นระดับล่างสุด ที่จะต้องสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือให้กับ ชุมชน ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันรักษาผลประโยชน์ของตนเองและส่วนรวม นั่นคือ ทุกหมู่บ้านจะต้องมีคณะทำงานของหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ เป็นผู้นำหน้าที่คิด ทำ แก้ไข ปัญหา พัฒนา อนุรักษ์ เสริมสร้างพลังแห่งการรวมกลุ่มของประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ หมู่บ้านหนึ่งจะมีชุมชนหลาย ๆ กลุ่มตามความสนใจของประชาชน เช่น ชุมชนด้านการศึกษาศิลปวัฒนธรรม ด้านยาเสพติดด้านคุณธรรม ศีลธรรม ด้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น¹³

สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ ได้กล่าวว่า แนวคิดประชาคมตำบลหมายถึงการรวมพลังใจ พลังความคิด พลังกาย ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กร กลุ่มต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้น ผู้อาวุโส พระสงฆ์ ข้าราชการ พ่อค้าแม่ค้า นายทุนเงินกู้ ผู้นำเยาวชน คนจน ฯลฯ ในอันที่จะร่วมกันสร้างสรรค์และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนระดับตำบล จึงมีความสำคัญเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการ โดยไม่จำเป็นต้องจัดตั้งองค์กรขึ้นใหม่ แต่อาศัยความรู้ความเข้าใจและการสร้างสำนึก ร่วมกันในการทำงานเพื่อชุมชนร่วมกัน และได้กล่าวในขณะนี้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรประยุกต์และพัฒนาแนวทาง ธรรมาภิบาล และตัวชี้วัดเพื่อประเมินตนเองว่าอยู่ในระดับใดและจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านธรรมาภิบาลขึ้น โดยพิจารณาจากแนวทาง 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. ยึดหลักนิติธรรม โดยมีระเบียบ ข้อบังคับชัดเจน เป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติมีการตรวจสอบจากภายนอกและองค์กรท้องถิ่นตลอดมา

¹²อรพินท์ สพโชคชัย และคณะ, แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ให้สำหรับการบริหารส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 254), หน้า 37.

¹³ประมวล รุจนเสรี, การบริหาร จัดการที่ดี Good Governance, อ้างแล้ว, หน้า 42 – 45.

2. ยึดหลักคุณธรรม โดยดำเนินงานอย่างสุจริต ถูกต้อง คิงาม บนพื้นฐานของศีลธรรมและจริยธรรม ภายใต้กฎระเบียบของสังคม

3. ยึดหลักความโปร่งใส โดยการบริหารกิจการต่าง ๆ สามารถเปิดเผยในสาธารณะ ตรวจสอบได้มีประชามร่วมเป็นคณะกรรมการและตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง

4. ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรมีส่วนร่วมและเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหา

5. ยึดหลักความรับผิดชอบ โดยมุ่งปฏิบัติงานเต็มความสามารถและรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงาน ด้านการบริการประชาชนควรยึดหลักว่า สะดวก รู้ข้อมูล ขั้นตอนการปฏิบัติรวดเร็ว ทรายระยะเวลาแล้วเสร็จ เป็นกันเอง ต้อนรับดี ยิ้มแย้มแจ่มใส

6. ยึดหลักความคุ้มค่า โดยในการบริหารจัดการต้องใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดผลประโยชน์คุ้มค่าแก่ส่วนรวม¹⁴

นอกจากนี้ควรแก้ไขกฎระเบียบ กฎหมายต่าง ๆ ในสอดคล้องกับท้องถิ่น มีคณะที่ปรึกษาของท้องถิ่น มีการประสานงานและบูรณาการ นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน กิจกรรม และงบประมาณของส่วนท้องถิ่น การสามัคคีกับกลุ่มองค์กรประชาชนต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน

2.1.5 หลักการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล คือการนำเอาหลักพุทธธรรมมาเป็นหลักหรือแนวในการบริหารการปกครองบ้านเมือง ตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ของผู้บริหารหรือผู้ปกครองรับผิดชอบอยู่ ซึ่งหลักธรรมาภิบาลที่กำหนดขึ้นนั้น มีอยู่ 6 ประการ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะเป็นหน่วยงานส่วนท้องถิ่นที่รับนโยบายจากรัฐมาปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดีได้กำหนดหลักพื้นฐานไว้ 6 ประการ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบัญญัติต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบัญญัติต่าง ๆ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ใช้ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล การปฏิบัติหรือการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักนิติธรรมปรับประยุกต์คือ

¹⁴สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ, องค์การบริหารส่วนตำบลในอุดมคติ, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา, 2544), หน้า 32-33.

1.1 การออกข้อบังคับของตำบล ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้ต้องมุ่งให้เกิดความเป็นธรรมเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลักและเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนควรเปิดเวทีประชาคมให้แสดงความคิดเห็นที่หลากหลายและกว้างขวาง

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติตำบลและกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง โดยการปิดประกาศ ประชาสัมพันธ์รูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสาร สื่อมวลชน เสียงตามสาย เป็นต้น

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจบังคับใช้ข้อบัญญัติหรือข้อกำหนดระเบียบกฎต่าง ๆ ต้องถือปฏิบัติให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ตามที่บัญญัติไว้ในข้อบัญญัติ ระเบียบ กฎ และบังคับใช้อย่างสม่ำเสมอ ไม่เลือกปฏิบัติกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นกรณีพิเศษ เพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมและเสมอภาคได้แก่การจัดเก็บภาษี การอนุญาต การอำนวยความสะดวกเหลือสงเคราะห์และงานอื่น ๆ ตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้และตามหลักจริยธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยความยุติธรรม เสมอภาค

1.4 องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำตลอดจนพนักงาน/ลูกจ้าง ให้มีความรู้ความเข้าใจในข้อกำหนดระเบียบข้อบังคับ บทบาทหน้าที่ และถือปฏิบัติอย่างจริงจังรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง¹⁵

2. หลักคุณธรรม คือ หลักธรรมที่ใช้ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามเหมาะสมในการปฏิบัติงานบริการประชาชน เพื่อเสริมสร้างความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจ อุดมคติ ขยันรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

2.1 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะฝ่ายข้าราชการประจำจะต้องยึดหลักความรับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ โดยจะต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เทียงธรรม ยุติธรรม และเสมอภาค เช่น การมาทำงานตรงต่อเวลาให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาค

2.2 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต้องมีจิตสำนึกสาธารณะหรือตระหนักในหน้าที่ของตนในฐานะเป็นตัวแทนของประชาชนต้องมุ่งเน้นรักษาประโยชน์แก่ส่วนรวมไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มาประชุมสม่ำเสมอพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ ในสภาอย่างมีเหตุผล ตรงไปตรงมา ยึดหลักความถูกต้องประโยชน์สาธารณะถูกต้องตามกฎหมาย

¹⁵ กองราชการส่วนตำบล, ธรรมนูญฉบับขององค์การบริหารส่วนตำบล, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาศึกษาดินแดน, 2545), หน้า 100.

2.3 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลต้องมีคุณธรรมที่สูงขึ้นในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาของพนักงาน ลูกจ้าง ข้าราชการ และเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติในเรื่องการงบประมาณ โครงการ งานบุคคล และงานอื่น ๆ ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้ จึงต้องยึดหลักความถูกต้องชอบธรรมตามที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างเสมอภาคแก่ทุกภาคส่วน

2.4 องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องจัดทำมาตรฐานจริยธรรมหรือตามคติกาที่ใช้ปฏิบัติร่วมกันและควบคุมกันเอง มีบทลงโทษเท่าที่ทำได้ เช่น โครละเมิดให้ประธานสภา ประณาม พดติกรรมและประกาศให้ประชาชนทราบถ้าละเมิดให้สภาพิจารณาพ้นจากสมาชิกภาพ ตามที่กฎหมายกำหนด

2.5 องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องส่งเสริมพัฒนาการปฏิบัติตามระเบียบวินัยและจรรยาบรรณของข้าราชการและฝ่ายการเมืองอย่างเคร่งครัดสม่ำเสมอและต่อเนื่องเช่นการประกาศเกียรติคุณ มอบรางวัล เป็นต้น

3. หลักความโปร่งใส หมายถึง การปรับกลไกในการปฏิบัติงานวิธีทำงานให้มีความโปร่งใสมีการเปิดเผยข้อมูล ข่าวสาร อย่างตรงไปตรงมาให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และมีกระบวนการให้ประชาชนสามารถตรวจสอบได้¹⁶

3.1 องค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องยึดถือและปฏิบัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2539 โดยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบโดยจะต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบหรือโดยสื่อ อัน ได้แก่

1) ข้อบัญญัติงบประมาณประจำปี หรือข้อบัญญัติงบประมาณเพิ่มเติมข้อบัญญัติตำบลต่าง ๆ

2) มติที่ประชุมของคณะผู้บริหารที่มีผลกระทบต่อประชาชนเกี่ยวกับผลได้ผลเสียรวมถึงมติอื่น ๆ ที่ประชาชนควรทราบ

3) มติสภาที่ผ่านการรับรองแล้ว โดยเฉพาะมติที่กระทบต่อสิทธิหน้าที่และเป็นผลได้ผลเสียแก่ประชาชน

4) วาระการประชุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องปิดประกาศล่วงหน้าให้ประชาชนทราบ เพื่อที่จะให้ประชาชนทราบและสนใจเข้าร่วมการประชุมได้ซึ่งสภาจะอำนวยความสะดวกได้ตามสมควรเปิดเผยข้อบังคับตำบลหรือข่าวสาร รวมถึง กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ข่าวสารทางราชการที่ประชาชนควรรู้และถือปฏิบัติ

¹⁶ กองราชการส่วนตำบล, ธรรมนูญฉบับขององค์การบริหารส่วนตำบล, อ้างแล้ว, หน้า 101.

5) ขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งเงื่อนไขในการติดต่อราชการกับองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ การชำระภาษีต่าง ๆ ขออนุญาตก่อสร้างอาคาร เป็นต้น ให้ประชาชนรู้ว่าขั้นตอนที่จะต้องปฏิบัติอย่างไรบ้างต้องเตรียมเอกสารหลักฐานใดบ้างมาประกอบและใช้เวลานานเท่าไร

6) ผลการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรสรุปเสนอให้ประชาชนได้รับทราบว่าทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้า เพื่อจะได้ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรมโครงการเหล่านั้นได้

7) เอกสารจัดซื้อจัดจ้าง สอบราคา/ตกลงราคา/ประกวดราคา ควรปิดประกาศให้ประชาชนทราบ จะทำให้ประชาชนสามารถติดตามตรวจสอบได้

8) การเปิดเผยข้อมูลทางการเงิน (งบดุล) และด้านการคลัง ควรที่จะปิดประกาศเป็นระยะว่ามีรายรับ รายจ่าย คงเหลือเท่าไร มีจ่ายอะไรบ้าง เท่าใด

9) ข้อมูลอื่น ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลคิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ก็ควรที่จะเปิดเผย

3.2 การเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ตามข้อ 3.1 ที่ควรปิดประกาศโดยคำนึงถึงความเหมาะสมที่จะให้ประชาชนได้รับทราบมากที่สุด ได้แก่

1) ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล หรือแหล่งชุมชนจะจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารทุกหมู่บ้าน

2) มีการประชุมชี้แจงเป็นครั้งคราวหรือประชุมสัญจรไปตามหมู่บ้าน

3) ให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลช่วยประชาสัมพันธ์ไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ แต่ละหมู่บ้าน

4) การใช้ระบบหอกระจายข่าว เสียงตามสาย สื่อท้องถิ่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์

5) จัดทำวารสารหรือเอกสารแจกจ่ายประชาสัมพันธ์ แจกจ่ายแก่ประชาชนในระยะเวลาที่สมควรปีละ 2 – 4 ครั้ง หรือทุกเดือนก็ได้¹⁷

4. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ให้ภาคประชาชน ภาครัฐ เอกชน และทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ การคิด การหาวิธีแก้ปัญหา การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา นำเสนอร่วมปฏิบัติ ร่วมตรวจสอบและร่วมกันรับประโยชน์รวมถึงร่วมกัน บำรุงดูแลรักษาและพัฒนาให้

¹⁷ กองราชการส่วนตำบล, ธรรมมาภิบาลกับองค์การบริหารส่วนตำบล, อ่างแล้ว, หน้า 102.

ยั่งยืน และมาตรา 76 แห่ง รัฐธรรมนูญฯ ได้กำหนดให้ท้องถิ่น (อบต.) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16(6) กำหนดให้ท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

สรุป องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล เป็นอย่างน้อย ได้แก่

1. การจัดทำแผนพัฒนาตำบล ทั้งแผนพัฒนา 3 ปี และแผนพัฒนาประจำปีเนื่องจากแผนพัฒนาเป็นเครื่องมือที่จะชี้ทิศทางการพัฒนาท้องถิ่นและเป็นตัวกำหนดแนวทางการจัดสรรทรัพยากรทั้งหลายรวมทั้งงบประมาณเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการคิดและกำหนดจัดทำแผนพัฒนาโดยร่วมเสนอปัญหาและความต้องการในรูปของโครงการ กิจกรรม เพื่อพัฒนาในรูปแบบของประชามมีส่วนร่วมในการกำหนดลำดับความสำคัญของปัญหาและทิศทางการพัฒนาว่าจะต้องทำอะไรก่อนหลัง เป็นต้น เข้าร่วมดำเนินการจัดทำกิจกรรมตามแผนงาน โครงการเพื่อนำแผนไปสู่การปฏิบัติการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในการสัมฤทธิ์ผลของโครงการว่ามีประโยชน์บรรลุเป้าหมายหรือไม่

2. เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นไปตามที่ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2541 กล่าวคือ ให้ประชาคมแต่งตั้งตัวแทนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ จัดซื้อ จัดจ้าง และตรวจรับงานจ้างให้เกิดความถูกต้อง โปร่งใสและเป็นธรรม

3. ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องแจ้งวาระการประชุมให้ประชาชนทราบทุกครั้ง และอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่เข้าร่วมและสังเกตการณ์

4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการออกข้อบัญญัติได้โดยเข้าชื่อในจำนวนที่กฎหมายกำหนด สามารถเสนอข้อบัญญัติให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาได้

5. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สามารถเข้าชื่อถอดถอนผู้บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการลงคะแนนถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหาร พ.ศ. 2542

ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลมีกลไกระเบียบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน ดำเนินการต่าง ๆ ในภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้สอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการของประชาชนที่เป็นรูปธรรมได้

5. หลักความรับผิดชอบ หลักข้อนี้มุ่งเน้นให้องค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีความคิดตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะต้องปฏิบัติภายใต้อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบที่กฎหมายกำหนดต่อประชาชนในการแก้ไขปัญหาชุมชน และประชาชนให้ได้โดยไม่เลือกปฏิบัติ กล่าวคือ

5.1 จัดให้มีการบริการสาธารณะอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพและเป็นธรรมและให้เป็นที่ยิ่งของประชาชนได้เมื่อเกิดความเดือดร้อนขึ้น

5.2 ใส่ใจต่อปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนแจ้งความเดือดร้อนได้สะดวก รวมถึงการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชนแต่ละหมู่บ้าน ชุมชน

5.3 มีความจริงจัง จริงใจในการแก้ไขปัญหาอย่างเอาจริงเอาจังต่อเนื่อง โดยนำเอาโครงการกิจกรรมไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมโดยคำนึงถึงปัญหาความจำเป็นเร่งด่วน

5.4 นำเอาโครงการ/กิจกรรม/งาน บรรลุไว้ในข้อบัญญัติฯ เพื่อนำไปสู่ระบบการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในการสนับสนุน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ดังที่สัญญาไว้กับประชาชน

6. หลักความคุ้มค่า หลักสำคัญของข้อนี้มุ่งเน้นประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้ผลงานมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หรือผลสัมฤทธิ์ของงาน ในการใช้งบประมาณหรือทรัพยากรให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รวมถึงการบำรุงดูแลรักษาคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ให้สมบูรณ์และยั่งยืน โดยควรดำเนินการ คือ

1. จัดทำแผนงานการจัดซื้อ จัดจ้าง ก่อนหลังตามความสำคัญของงาน/โครงการ/กิจกรรม

2. การจัดซื้อจัดจ้างจะต้องมุ่งเน้นการประหยัดงบประมาณ เวลา อุปกรณ์

3. จัดให้มีการรณรงค์ให้มีการร่วมด้วยช่วยกันประหยัดทรัพยากรทางธรรมชาติและใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. ควรจัดตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบประเมินผล การใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล

5. การบริหารจัดการใช้วัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องมีทะเบียนควบคุมมีระเบียบการใช้เป็นปัจจุบัน สามารถตรวจสอบใช้ได้เสมอเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และประโยชน์ของส่วนรวม

การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องดำเนินการจากกิจกรรมที่ง่าย ๆ ไปก่อนโดยองค์การบริหารส่วนตำบลตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับโดยเฉพาะความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชนและการยึดหลักตามกฎหมายต่อการปฏิบัติงานซึ่งเป็นหัวใจของการบริหารงานซึ่งผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งของ

ประชาชนต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนเป็นหลักและจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนในบทบาทหน้าที่ เพื่อให้องค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนสามารถร่วมมือกันทำงานได้อย่างราบรื่น ก่อให้เกิดพลังในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาท้องถิ่น และแก้ปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรมในที่สุด¹⁸

2.2 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

เมื่อปี พ.ศ. 2475 ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาจนถึงปัจจุบัน มีการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน คือ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยใช้หลักการปกครองแบบรวมอำนาจ แบ่งอำนาจ และกระจายอำนาจ เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนต่อการบริการ สาธารณะ และอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างทั่วถึง รวดเร็ว การจัดระเบียบราชการส่วนท้องถิ่น ใช้หลักกระจายอำนาจ หมายถึง รัฐบาลมอบอำนาจการปกครองให้กับประชาชนในท้องถิ่น จัดการปกครองและดำเนินการบางอย่างได้เอง ตามความต้องการของท้องถิ่น การบริหารราชการท้องถิ่น มีการจัดองค์กร มีผู้บริหาร และสมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งของประชาชน มีความอิสระในการบริหารงาน ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล อันก่อประโยชน์สูงสุดให้กับท้องถิ่นและเป็นการฝึกฝนประชาชนในทางปฏิบัติให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการปกครองท้องถิ่นไทยอีกทางหนึ่ง

2.2.1 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นในรูปของการปกครองตนเอง เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมากกับแนวคิดและทฤษฎีในการกระจายอำนาจได้มี นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านให้ความหมายไว้ สามารถประมวลได้เป็นหลักการปกครองท้องถิ่นในสาระสำคัญ¹⁹ ดังนี้

1) การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่น ของไทยจัดเป็น กรุงเทพมหานคร เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา

¹⁸ กองราชการส่วนตำบล, ธรรมชาติกับองค์การบริหารส่วนตำบล, อ่างแล้ว, หน้า 103.

¹⁹ โกวิทย์ พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมติใหม่ในอนาคต, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2542), หน้า 4.

2) หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสมกล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็จะกลายสภาพเป็นรัฐอธิปไตย เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะของความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

3) หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์การปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ เป็นต้น

ประเภทที่ 2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

4) มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล มีคณะเทศบาลมนตรี เป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือแบบกรุงเทพมหานคร มีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหาร และสภากรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

5) ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นนั้นที่รู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น และยังเป็นการศึกษาให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

2.2.2 วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น ส่วนด้านวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นนั้น สามารถจำแนกได้ดังนี้

1) ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศจะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัดภารกิจที่จะต้องบริการให้กับชุมชนต่าง ๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้น หากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ก็สามารถมีรายได้มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้

จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบานี้เป็น การแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2) เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรื้อการบริหารจัดการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียวยังไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

3) เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่าง สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงจำเป็น โดยให้อำนาจหน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่นทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาล ไปให้บ้างแต่มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

4) เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษารอบอบประชาชนไปโดยแก่ประชาชน จากการที่การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อประชาชนในท้องถิ่นเลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี²⁰

2.2.3 องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้เห็นภาพขององค์การปกครองท้องถิ่นหรือหน่วยการปกครองท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ดังนี้

1) หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะได้รับการแต่งตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมาย และหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ จะมีสภาพเป็นนิติบุคคล

2) หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นจะต้องไม่อยู่ในการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ เพราะจะต้องเป็นหน่วยที่มีอำนาจปกครองตนเอง

3) หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้น ต้องมีองค์กรที่มาจาก การเลือกตั้ง (โดยประชาชนในท้องถิ่น เพื่อแสดงถึงการเข้าร่วมการเมืองการปกครองของประชาชน)

²⁰โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมติใหม่ในอนาคต, อ้างแล้ว, หน้า 8.

4) หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น จะต้องมีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ โดยการอนุญาตจากรัฐเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้นำมาทะนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า

5) หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ควรต้องมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและมีการควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตน ตามครรลองของการปกครองท้องถิ่นที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองอย่างแท้จริง

6) หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ ควรต้องมีอำนาจในการออกกฎข้อบังคับเพื่อกำกับให้มีการปฏิบัติไปตามนโยบายหรือความต้องการแห่งท้องถิ่นได้ แต่ทั้งนี้กฎข้อบังคับที่ล่วงล้ำไม่ขัดต่อกฎหมายหรือข้อบังคับอื่นใดของรัฐ

7) หน่วยการปกครองท้องถิ่นเมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้ว ยังคงอยู่ในความรับผิดชอบและอยู่ในกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์ และความมั่นคงแห่งรัฐ และประชาชนใน ส่วนรวม²¹

2.2.4 ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการพัฒนา ประชาธิปไตย เนื่องจาก

1) องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันให้การศึกษาการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยแก่ประชาชน กล่าวคือ องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นภาพจำลองของระบบการเมือง ของชาติ มีกิจกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะการเลือกตั้งเป็นการชักนำให้คนในท้องถิ่นได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เป็นการฝึกหัดการตัดสินใจในทางการเมือง

2) การสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคงจะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับ ท้องถิ่นก่อน เพราะการพัฒนาทางการเมืองในวงกว้างจะนำไปสู่ความเข้าใจการเมืองในระดับชาติ โดยง่าย

3) การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนเกิดความรอบรู้ชัดเจนทางการเมือง กล่าวคือ ประชาชนจะรู้ถึงวิธีการเลือกตั้ง การตัดสินใจ การบริหาร การเมืองท้องถิ่น การต่อสู้ แข่งขันตามวิถีทางการเมือง

4) การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีทางการเมืองของประชาชน ด้วยเหตุที่ การเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงและใกล้ชิด และเกี่ยวพันต่อการเมืองระดับชาติ

²¹สถาบันดำรงราชานุภาพ กองวิชาการและแผนงานร่วมกับสำนักงบประมาณกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง, ปัญหาการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล, (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2539), หน้า 15.

หากกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอ ก็จะมีผลทำให้เกิดความสับสนและมีความวิตกกังวลต่อการปกครองท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเกี่ยวข้องกันและเข้าสู่ระบบการเมืองตลอดเวลา

5) การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีสร้างนักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองท้องถิ่นผ่านการเรียนรู้ทางการเมืองในท้องถิ่น ทำให้คุณภาพของนักการเมืองระดับชาติสูงขึ้น ด้วยเหตุที่ได้รับความนิยมนับถือจากประชาชนจึงทำให้ได้รับเลือกตั้งในระดับสูงขึ้น²²

จากความหมาย วัตถุประสงค์ องค์กรประกอบ และความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นที่ได้กล่าวมาแล้ว การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของประชาชนในชุมชน ในการปกครองตนเองภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความรู้

ความหมายของความรู้

พูลศักดิ์ บุเกตุ ให้ความหมายของความรู้ว่า “ความรู้ หมายถึง การรับรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง เหตุการณ์ รายละเอียดต่าง ๆ ที่เกิดจากการสังเกต การศึกษาประสบการณ์ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และสังคมความรู้พื้นฐานหรือภูมิหลังของแต่ละกลุ่มที่บุคคลได้จดจำหรือเก็บรวบรวมได้ และสามารถแสดงออกมาในเชิงพฤติกรรมที่สังเกตหรือวัดได้ โดยสามารถแบ่งระดับของความรู้ได้ 6 ระดับ คือ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ และการประเมินค่า”²³

โยธิน ศันสนยุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวิน ได้ให้ความหมายของความรู้ว่า “ความรู้ หมายถึง กลุ่มข้อความ และข้อความในที่นี้มีความหมายกว้าง ไม่ได้หมายถึงเฉพาะกลุ่มข้อความที่เป็นภาษาพูด ภาษาเขียน หรือภาษาท่าทางที่เราพบเห็นอยู่โดยทั่วไปเท่านั้น แต่หมายรวมถึงกลุ่มข้อความที่เป็นสากล เช่นภาษาคณิตศาสตร์ ภาษาคอมพิวเตอร์ เป็นต้น”²⁴

²²โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมติใหม่ในอนาคต, อ้างแล้ว, หน้า 9.

²³พูลศักดิ์ บุเกตุ, “ความรู้ความเข้าใจและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับบทบาทของหัวหน้าส่วนราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พุทธศักราช 2540”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2543, หน้า 20.

²⁴โยธิน ศันสนยุทธและจุมพล พูลภัทรชีวิน, จิตวิทยาสังคม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2524), หน้า 2.

อนันต์ ศรีโสภณ ได้กล่าวว่า “ความรู้ หมายถึง ความสามารถทางพุทธิปัญญา (Cognitive Domain) ซึ่งประกอบด้วยความสามารถ 6 ขั้นตอน ได้แก่ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล”²⁵

ประภาเพ็ญ สุวรรณ กล่าวว่า “ความรู้เป็นพฤติกรรมขั้นต้นซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำแนกได้อาจ โดยการฝึกฝน หรือจากการมองเห็น ได้ยิน จำได้ ความรู้ขั้นนี้ ได้แก่ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมายข้อเท็จจริงทฤษฎีกฎ โครงสร้างและวิธีการแก้ปัญหา เป็นต้น”²⁶

กล่าวโดยสรุป ความรู้ หมายถึง ความรู้ซึ่งเกี่ยวกับข้อเท็จจริง การรับรู้ การได้ยิน ได้ฟัง การสังเกตหรือได้เรียนรู้จากธรรมชาติ หรือเรียนรู้จากผู้อื่น หรือได้จากการศึกษาค้นคว้าจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสั่งสม และนำมาพัฒนาปรับให้เข้ากับสภาวะปัจจุบัน ซึ่งมนุษย์มีการพัฒนาปรับตัวที่เร็วมาก เพื่อการดำรงอยู่ในชีวิตประจำวันและการอยู่รอดในสังคม.

ระดับความรู้

Benjamin S.Bloom ได้แบ่งพฤติกรรมด้านความรู้หรือความสามารถทางด้านสติปัญญา เป็น 6 ระดับ ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นถึงความจำในสิ่งที่มีประสบการณ์มาก่อนและการระลึกที่มีต่อความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นความจำที่ริเริ่มจากสิ่งง่าย ๆ ที่เป็นอิสระแก่กัน ไปจนถึงความจำในสิ่งที่ยากซับซ้อนและมีความสัมพันธ์ต่อกัน

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถทางสติปัญญา ที่เกี่ยวกับการสื่อความหมายในส่วนที่การแปลความ การตีความ และการขยายความ

3. การนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำสาระสำคัญต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ หรือสถานการณ์จริง

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการพิจารณา แยกแยะวัตถุ หรือเนื้อหา ออกเป็นส่วนปลีกย่อยที่มีความสัมพันธ์กันและการสืบเสาะความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ เพื่อคว่าประกอบเข้าด้วยกันอย่างไร

²⁵อนันต์ ศรีโสภณ, การวัดและการประเมินผลการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2540), หน้า 13-14.

²⁶ประภาเพ็ญ สุวรรณ, ทักษะการวัด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2538), หน้า 10.

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการรวมส่วนประกอบย่อย ๆ หรือส่วนใหญ่น้อย ๆ เข้าด้วยกันให้เป็นเรื่องเดียวกัน เป็นเรื่องของกระบวนการส่วนต่าง ๆ ของเนื้อหาสาระเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างรูปแบบหรือโครงสร้างที่ชัดเจน โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ภายใต้ขอบเขตของงานหรือปัญหาที่กำหนดให้

6. การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจ เกี่ยวกับค่านิยม ความคิด คำตอบ วิธีการและเนื้อหาสาระ เพื่อวัตถุประสงค์บางอย่าง โดยมีการกำหนดเกณฑ์เป็นฐานในการพิจารณาตัดสิน²⁷

กล่าวโดยสรุป พฤติกรรมด้านความรู้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 6 ระดับ เป็นการเรียนรู้ที่เน้นถึงความจำเป็นในสิ่งที่มีประสบการณ์มาก่อนและการระลึกที่มีต่อความคิด ในการสื่อความหมาย รวมถึงการแปลความ การตีความ การขยายความ การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ การสืบเสาะความสัมพันธ์ของส่วนต่าง ๆ รวมถึงความสามารถในการรวมส่วนประกอบต่าง ๆ เข้าเป็นเรื่องเดียวกัน โดยมีการกำหนดเกณฑ์เป็นฐานในการพิจารณาตัดสิน

ประเภทของความรู้

นักปรัชญาในกลุ่มประจักษ์นิยมเชิงตรรก (Logical Empiricism หรือ Logical Positivism) ได้แยกประเภทของความรู้ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ความรู้ที่เป็นวิทยาศาสตร์ (Sciences) เป็นกลุ่มข้อความที่สามารถทดสอบได้ว่าถูกหรือผิด ซึ่งแยกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1) วิทยาศาสตร์ในเชิงวิเคราะห์ (Formal Sciences) ได้แก่ กลุ่มข้อความที่สามารถทดสอบความถูกผิดได้ โดยวิธีการทางตรรกวิทยาสถานะความถูกผิดของข้อความ ซึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับโลกแห่งความเป็นจริงได้ ความถูกผิดของข้อความขึ้นอยู่กับกลุ่มข้อความที่ยอมรับกัน โดยไม่ต้องมีการพิสูจน์คณิตศาสตร์และตรรกวิทยา จัดว่าเป็นวิทยาศาสตร์เชิงวิเคราะห์

(2) วิทยาศาสตร์เชิงประจักษ์ (Empirical Sciences) ได้แก่ กลุ่มข้อความที่สามารถทดสอบความถูกผิดได้ โดยใช้ประสาทสัมผัสที่มนุษย์มีอยู่ เช่น ใช้นิ้วตา ดู ใช้นิ้วหู ฟัง หรือคลำด้วยมือ เป็นต้น วิทยาศาสตร์เชิงประจักษ์ ยังแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (Natural Sciences) ซึ่งแบ่งแยกออกไปได้อีกสองสาขา คือ วิทยาศาสตร์กายภาพ (Physical Sciences) กับวิทยาศาสตร์ชีวภาพ (Biological Sciences) และ

²⁷ ชูสิทธิ์ นานานิล, “ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2550, หน้า 12-13.

2.2 วิทยาศาสตร์สังคม (Social Sciences)

2. ความรู้ที่ไม่ใช่วิทยาศาสตร์ (Non-Sciences) เป็นกลุ่มข้อความที่ไม่สามารถทดสอบความถูกต้องเช่นเดียวกับวิทยาศาสตร์ได้ บางคนนิยมเรียนสาขาวิชาพวกที่ไม่ใช่วิทยาศาสตร์นี้ว่า มนุษย์ศาสตร์ (Humanistic)²⁸

การวัดความรู้

บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ กล่าวว่า การวัดความรู้เป็นการวัดสมรรถภาพของสมองด้วยการระลึกออกของความจำเกี่ยวกับเรื่องราว ประสบการณ์ การเคยรู้ เคยเห็น โดยใช้เครื่องมือแบบทดสอบ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. แบบทดสอบปฏิบัติ เป็นการทดสอบด้วยการลงมือกระทำจริง ๆ เช่นการแสดงละคร การช่างฝีมือ เป็นต้น

2. แบบทดสอบเขียนตอบ เป็นแบบทดสอบที่ใช้ทั่วไป ซึ่งใช้กระดาษ ดินสอ และปากกา เป็นอุปกรณ์ช่วยตอบ โดยผู้ตอบต้องตอบทั้งหมด

3. แบบทดสอบปากเปล่า ทดสอบโดยพูดแทนการเขียนไพศาล หวังพานิช ได้แบ่งข้อคำถามในการวัดความรู้ออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ถามความรู้ในเนื้อเรื่อง เป็นการถามละเอียดในเนื้อหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของเรื่องราวทั้งหลาย ได้แก่ ความหมายของคำศัพท์ นิยาม กฎ ข้อเท็จจริงและรายละเอียด

2. ถามความรู้ในวิธีการดำเนินการ เป็นการถามในวิธีปฏิบัติต่าง ๆ แบบแผน ประเพณี ขั้นตอนการปฏิบัติทั้งหลาย

3. ถามความรู้รวบยอด เป็นการถามเกี่ยวกับข้อสรุปและหลักการ ซึ่งได้จากการสรุปเนื้อหาของหลักวิชา ทฤษฎีและโครงสร้าง

กล่าวโดยสรุป การวัดความรู้เป็นการวัดสมรรถภาพของสมองด้วยการระลึกออกของความจำเกี่ยวกับเรื่องราว ประสบการณ์ การเคยรู้เคยเห็นโดยใช้เครื่องมือแบบทดสอบแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นการทดสอบด้วยการลงมือกระทำจริง ๆ แบบทดสอบที่ใช้ทั่วไปและแบบทดสอบโดยการพูดแทนการเขียน

²⁸ โยธิน ศันสนยุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวิน, จิตวิทยาสังคม, อ่างแล้ว, หน้า 2.

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผล

1. ความหมายของการติดตามและประเมินผล

ได้มีผู้อธิบายและให้ความหมายการติดตามประเมินผล ไว้หลายอย่าง ซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้

ประทีป หงษ์โสภา ได้กล่าวว่า การติดตามประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบวิธีปฏิบัติ และผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้วว่าได้ผลหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไข งานนั้นให้บรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้²⁹

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความหมายของการติดตามว่า หมายถึง การตรวจสอบติดตามผลว่าผู้ปฏิบัติงานได้ปฏิบัติไปตามแผนงาน โครงการ หรือตามที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ งานมีความก้าวหน้าเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป กระบวนการติดตามที่สำคัญคือ มีแผนการตรวจติดตาม มีเกณฑ์มาตรฐานในการติดตามมีการวัดผลงาน โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ มีการวิเคราะห์ผลงานเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่วางไว้ มีการรายงาน มีการปรับปรุงแก้ไข และมีการติดตามผลที่ได้ตั้งการแก้ไขไปแล้ว³⁰

สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินผลคือ การตีราคาพิจารณาความเหมาะสมของคุณลักษณะและพฤติกรรมโดยอาศัยข้อมูลจากการวัดผลเป็นหลักและใช้วิจารณ์ญาณประกอบการพิจารณาตัดสินว่า เหมาะสมหรือมีค่าควรประการใด เช่นดีหรือเลว เป็นต้นการประเมินผลจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ จะต้องมิข้อมูลและการวัดผลก่อนแล้ว นำผลที่วัดได้มาเปรียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ แล้วจึงตีค่าพิจารณาตัดสินใจ³¹

บุญลือ ทองอยู่ ได้ให้ความเห็นไว้ว่า การติดตามผลเป็นงานของฝ่ายบริหารในการที่จะตรวจสอบติดตามว่า ผู้ปฏิบัติงานได้ดำเนินไปตามขั้นตอนและเป้าหมายในแผนหรือไม่ การติดตามผลนั้นเป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการควบคุมงานหรือโครงการ³²

²⁹ประทีป หงษ์โสภา, คู่มือการเตรียมสอบเลื่อนระดับและตำแหน่ง, (พระนครศรีอยุธยา : โรงพิมพ์เทียนวัฒนา, น.ป.ป.), หน้า 57.

³⁰สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ประมวลคำบรรยายและอภิปรายการประชุมสัมมนา นักวิชาการศึกษา(ภูมิภาค) ปี 2527, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2533), หน้า 224-225.

³¹เรื่องเดียวกัน, หน้า 228.

³²บุญลือ ทองอยู่, ความสำเร็จในการติดตามประเมินผลโครงการ ในคู่มือการปฏิบัติงานของ นักวิชาการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาสนา, 2535), หน้า 222.

บุญลือ ทองอยู่ ได้กล่าวว่า การประเมินผลมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. การเปรียบเทียบผลงานกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้
2. การควบคุมและเร่งรัดการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผน
3. การศึกษาปัญหาในการปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปรับปรุงแผนให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น
4. การศึกษาแผนงานที่ได้ดำเนินงานไปแล้ว เพื่อให้ทราบว่าตอบสนองความต้องการหรือแก้ปัญหาที่มีอยู่อย่างไร

5. เป็นการศึกษาผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งที่ตั้งใจ และไม่ตั้งใจ ซึ่งอาจจะเป็นเหตุผลของการวางแผน โครงการ ต่อไปอีก หรือเป็นข้อมูลสำหรับช่วยในการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร³³

วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลมักจัดทำขึ้นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ดังนี้

1. เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของสารนิเทศในปัจจุบัน และยังช่วยเปรียบเทียบระดับของงาน กับระดับความต้องการของผู้ใช้บริการ ได้
2. เพื่อให้รู้ถึงแนวทางปรับปรุงระบบสารนิเทศในอนาคต การประเมินผลจะให้ข้อมูลทั้งข้อดีและข้อเสียของระบบ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนเพื่อให้แก้ไขระบบ ต่อไป
3. เพื่อให้รู้ถึงความเป็นไปได้ที่จะปรับปรุงระบบสารนิเทศนั้น ให้ดีที่สุดเอื้ออำนวยประโยชน์สูงสุดต่อผู้ใช้บริการ
4. เพื่อคาดการณ์และวางแผนอนาคตของงาน การประเมินผลจะช่วยในการออกแบบและอนุมัติระบบใหม่ได้
5. เพื่อเป็นข้อมูลนำเสนอต่อแหล่งเงินทุน ผู้บริหารสามารถใช้ข้อมูลจากการประเมินผลประกอบการขอเงินทุนเพื่อสนับสนุนปรับปรุงระบบ ต่อไป³⁴

³³บุญลือ ทองอยู่, ความสำเร็จในการติดตามประเมินผลโครงการในคู่มือการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา, อ่างแล้ว, หน้า 219-220.

³⁴ประไพ จันทร์อินทร์, “การประเมินผลการค้นคืนสารนิเทศจากฐานข้อมูลซีดี-รอมของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2539, หน้า 7.

โดยสรุป การติดตามประเมินผลเป็นการตีค่าของผลงานที่ได้ดำเนินการไปแล้วตามเกณฑ์หรือความมุ่งหมาย เป็นการศึกษาถึงผลกระทบ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การวางแผนโดยอาศัยข้อมูลมาพิจารณาหรือวิเคราะห์ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงงานให้สำเร็จ ทั้งนี้ การติดตามและประเมินผลจะช่วย ในการติดตามงานของผู้บริหารเพื่อติดตามว่างานที่ได้ปฏิบัติแล้วนั้น เป็นไปตามแผนงานที่ตั้งเกณฑ์ไว้หรือไม่ มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไร และได้แก้ไขอย่างไร เพื่อนำผลการติดตามและประเมินผลไปปฏิบัติให้ดีที่สุด ในการปฏิบัติงานครั้งต่อ ๆ ไป.

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

กมลชัย ศิริศรี กล่าวถึง การมีส่วนร่วมว่า เป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องความต้องการ และทิศทางของการเปลี่ยนแปลง ความเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้นและเหตุผลที่คนร่วมปฏิบัติการได้ จะต้องมีการตระหนักว่าปฏิบัติการทั้งหมดนำโดยกลุ่ม หรือในนามของกลุ่มหรือกระทำผ่านองค์การ (Organization) ดังนั้น องค์การจะต้องเป็นเสมือนตัวทำให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ³⁵

สมยศ นาวิการ ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน โดยคณะบุคคลว่า การแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจ โดยคณะกรรมการจะกระทำได้ดีกว่าบุคคลเดี่ยวแต่คณะกรรมการเป็นสื่อกลางที่ดีที่สุดในการรวบรวมผู้เชี่ยวชาญจากส่วนต่าง ๆ ขององค์การให้ร่วมกันแก้ปัญหาให้ มีผู้บริหารแข่งขันอำนาจหน้าที่ระหว่างกันอาจทำให้เกิดการตัดสินใจล่าช้า ซึ่งอาจสืบเนื่องจากการประชุมแต่ละครั้งต้องใช้เวลามาก และการบริหาร โดยองค์คณะบุคคลเป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีลักษณะที่เป็นความร่วมมือกันอย่างแข็งขันของบุคคล ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของการบริหาร แบ่งอำนาจหน้าที่ของการบริหารของพวกเขากับผู้บังคับบัญชาและต้องให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์การ ไม่ใช่เพียงสัมผัสปัญหา หรือแสดงความห่วงใยเท่านั้น

อภิศักดิ์ ใฝ่ทาค่า กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องมีเงื่อนไขอย่างน้อย 3 ประการ ดังนี้

³⁵ กมลชัย ศิริศรี, “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏเพชรบุรี), 2546, หน้า 10.

1. ประชาชนต้องมีอิสรภาพมีส่วนร่วม (Freedom to participate)
2. ประชาชนต้องสามารถที่จะมีส่วนร่วม (Ability to participate)
3. ประชาชนต้องเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม (Willingness to participate)

นอกจากเงื่อนไขดังกล่าว 3 ประการแล้ว ความสำเร็จของการมีส่วนร่วมยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขอื่น ๆ อีก ดังนี้

1. ประชาชนต้องไม่เสียเงินค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมมากเกินไปที่เขาประเมินค่าผลตอบแทนที่จะได้รับ
2. ประชาชนต้องสามารถสื่อสารกันรู้เรื่องกันทั้งสองฝ่าย
3. ประชาชนต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วม
4. ประชาชนต้องไม่รู้สึกกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือสถานภาพทางสังคมหากจะมีส่วนร่วม³⁶

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ กล่าวถึงแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า แนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการต่าง ๆ ของชุมชนนั้น ได้บังเกิดขึ้นในชุมชนต่าง ๆ ทั่วโลกตะวันออกและซีกโลกตะวันตก ดังจะเห็นได้จากประเพณีลงแขก ซึ่งมีการปฏิบัติในหมู่เกษตรกรทั่วโลก การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาครอบครัว กลุ่มระเวกบ้าน และในสังคมชุมชน หมู่บ้าน ตลอดจนสังคมนั้น ได้พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในครอบครัวและในสังคมให้เจริญก้าวหน้าผาสุกเรื่อยมา การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิดสำคัญ 3 ประการ

1. ความสนใจ ความห่วงกังวลร่วมกันซึ่งเกิดจากความสนใจ และความห่วงกังวล บุคคล ซึ่งบังเอิญพ้องต้องกัน กลายเป็นความสนใจและห่วงกังวลร่วมกันของส่วนร่วม
2. ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้นผลักดันให้ไปสู่การรวมกลุ่มวางแผนและลงมือกระทำร่วมกัน
3. ตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่ม หรือชุมชนในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกัน จะต้องรุนแรงมากพอที่ทำให้เกิดความริเริ่มกระทำการที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจะเกิดจากกระบวนการทางการคิด การตัดสินใจ ของประชาชน ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกัน ในการทำกิจกรรม

³⁶ อภิศักดิ์ ไผ่ทาคำ, หลักการพัฒนาชุมชน, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2539, หน้า

ร่วมกัน ร่วมรับผิดชอบ ร่วมกัน แต่ทั้งนี้ ต้องปราศจากการบังคับ หรือสิ่งจูงใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกัน และมีความอิสระในการคิด ตัดสินใจ อย่างแท้จริง

ความหมายการมีส่วนร่วม

พีชนี นาดประชา และอเล็กซานเดอรา สตีเฟน กล่าวถึงการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการพัฒนาชุมชน ซึ่งจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจเรื่องการวิจัย การวางแผน การดำเนินการและการจัดการติดตามประเมินผลและการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมวิฑอง หงส์วิวัฒน์ ได้อธิบายไว้ว่า การมีส่วนร่วมคือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะสมาชิกของสังคมในการมีส่วนร่วมประชาชนได้พัฒนาความรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกมาในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนอย่างเป็นตัวของตัวเอง

สมพร เทพสิทธิฯ ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ว่า หมายถึง การที่ประชาชนรวมทั้งองค์กรเอกชน (Non-governmental organization) องค์กรของประชาชน (People organization) และเอกชน (Private sector) สามารถมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาทั้งในขบวนการตัดสินใจ วางแผนและการจัดทำโครงการ (Decisionmaking planning and programming)³⁷

อนงค์ ชำนิธูรการ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ ระยะเวลา แรงงาน วัสดุ และอื่น ๆ ในกิจกรรมการพัฒนาที่จะมีผลกระทบมาถึง ตัวไปสู่ความร่วมมือแห่งการดำเนินชีวิตในสังคมเดียวกัน³⁸

วันพร จันท์เวโรจน์ กล่าวว่า การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group situation) ส่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย และอาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า

³⁷สมพร เทพสิทธิฯ, การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคมและการพัฒนาคน, (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานคร, 2539), หน้า 13-14.

³⁸อนงค์ ชำนิธูรการ, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกโครงการธนาคารฝักในเขตดำเนินการของศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสานบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542), หน้า 11.

การมีส่วนร่วม= ความร่วมมือร่วมใจ + การประสานงาน + ความรับผิดชอบ³⁹

จากความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมดังกล่าว สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางสังคมเช่น ร่วมคิดริเริ่ม ร่วมตัดสินใจร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบ ซึ่งเมื่อหากประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนแล้ว ก็จะเกิดความรู้สึกร่วมกัน อันมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงเอง

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอันชอบธรรมของทุกคน ที่เราเคารพให้การยอมรับและยกย่อง โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงออกเกี่ยวกับการปรับปรุงชีวิตของเขา

2. การพัฒนาเป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนเป็นจำนวนมาก เราจำเป็นต้องให้คนในหมู่่มากเหล่านี้ได้มีสิทธิมีเสียงได้แสดงออก

3. กลยุทธ์ทั้งหลายในการพัฒนาที่ผ่านมา ยังไม่สามารถส่งผลถึงกลุ่มประชาชนผู้ด้อยโอกาสและยากจนและในทางตรงกันข้ามกลับส่งผลกับกลุ่มคนที่ได้เปรียบมีโอกาสมากขึ้น จำเป็นต้องปรับปรุงกลยุทธ์ในการพัฒนาใหม่ โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนมากขึ้น

4. ประสบการณ์ที่ผ่านมา ได้พบว่า มีโครงการจำนวนไม่น้อยที่ประสบความสำเร็จ โดยอาศัยวิธีการมีส่วนร่วมในรูปแบบของการรวมกลุ่มและการจัดตั้งองค์กรประชาชน ในขณะที่เดียวกันมีตัวอย่างของโครงการที่ล้มเหลวเป็นจำนวนมาก อันเนื่องมาจากไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องของการปฏิบัติการเป็นกลุ่มหรือของกลุ่มอันเป็นผลมาจากความรู้สึกผูกพันของสมาชิกแต่ละคนที่เข้ามาร่วม เพื่อพิทักษ์ประโยชน์ของเขาและในขณะเดียวกันก็ใช้ประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วย การมีส่วนร่วมจึงเป็นสิ่งจำเป็น

6. การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นตัวชี้วัดของการพัฒนาชุมชน ยิ่งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าใด ยิ่งแสดงว่าประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการพัฒนามากยิ่งขึ้น ประชาชนย่อมรู้ดีว่าตนเองกำลังต้องการอะไร มีปัญหาอะไร และอยากจะแก้ปัญหานั้นอย่างไร ถ้าให้รู้ดีว่าตนเองกำลังต้องการอะไร มีปัญหาอะไร และอยากจะแก้ปัญหานั้นอย่างไร ถ้าให้โอกาสประชาชนเข้า

³⁹วันพร จันทรเวโรจน์, “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน(กพสม.)ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณี กพสม.ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลของอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2543, หน้า 19.

มามีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาช่วยให้อำนาจต่าง ๆ ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้ดีกว่า⁴⁰

ศกุน สายบุญฤดี ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ดังนี้

1. ส่วนร่วมในการรับรู้ในการได้รับข่าวสารเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่งที่จะรู้ข่าวสารความเป็นไปของบ้านเมือง ความรู้หรือวิชาการต่าง ๆ ถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพทางวัฒนธรรมเป็นการตกทอดทางสติปัญญาของมนุษย์จากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง สังคมหนึ่งสู่อีกสังคมหนึ่งเป็นสิ่งสาธารณะ

2. ร่วมคิด จากการได้รับรู้นำมาสู่การขบคิดพิจารณามีโอกาสแสดงความคิดเห็นเสนอแลกเปลี่ยนรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจที่มีคุณภาพ

3. ร่วมตัดสินใจ มีโอกาสที่จะตัดสินใจรับหรือไม่รับ กิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนกับชีวิตของตนเอง อันถือว่าหากมนุษย์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกันแล้วผลที่เกิดขึ้นย่อมเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการ สอดคล้องกับปัญหา เกิดความรักหวงแหน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และต้องดูแลรักษา ขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด

4. ร่วมวางแผนและดำเนินการ การวางแผนร่วมกันและการดำเนินการร่วมกัน ย่อมมีพลังอย่างมหาศาลในการทำโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ได้รับความสำเร็จอย่างรวดเร็ว

5. ร่วมประเมินค่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการแล้วหรือกิจกรรมที่จะดำเนินการต่อไป

6. ร่วมรับผิดชอบ การคงอยู่ของกิจกรรมนั้นไม่มีใครปฏิเสธว่าเป็นผลมาจาก การรับผิดชอบและปฏิบัติดูแลรักษา ร่วมกัน สำหรับสิ่งที่เกิดผลเสียหายหากมีการรับ “ผิด” เราจะพบกับสิ่งที่ “ชอบ” พลวัตรของกิจกรรมก็จะต่อเนื่องต่อไปเช่นกัน⁴¹

จากความสำคัญของการมีส่วนร่วมดังกล่าว สรุปได้ว่า ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชนในชุมชน หากได้รับการมีส่วนร่วมจากประชาชน ในการดำเนินกิจกรรมแล้ว ก็จะเป็นพลังอย่างมหาศาลที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ความมั่นคงของกิจกรรม ประชาชนก็จะหวงแหนในกิจกรรมนั้น และร่วมกันรักษาให้คงอยู่ และมีความยั่งยืนในท้ายที่สุด

⁴⁰ ทนงศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ, หลักการพัฒนาชุมชน, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2540), หน้า 94.

⁴¹ ศกุน สายบุญฤดี, “ลืมหรือยังหลักการมีส่วนร่วม”, วารสารพัฒนาชุมชน, ปีที่ 3 เล่มที่ 3 (มีนาคม 2537) : 55-56.

2.6 แนวคิดเกี่ยวกับการตรวจสอบ

ความหมายของการตรวจสอบการดำเนินงาน ได้มีผู้ให้ความหมายของการตรวจสอบการดำเนินงานไว้ ดังนี้

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ปฏิญญาสากลว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน (Lima Declaration Of Guidelines On Auditing Precetts) ได้ให้ความหมายของการตรวจสอบการดำเนินงาน หมายถึง การตรวจสอบเพื่อเน้นให้ทราบถึงความมีประสิทธิผล ความมีประสิทธิภาพ และความประหยัดของการดำเนินการบริหารทั้งหมด ไม่เฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง

สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (GAO: General Accounting Office) ให้ความหมายของการตรวจสอบการดำเนินงาน หมายถึง การตรวจสอบความประหยัด ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Program Results) ของการบริหารการใช้ทรัพยากรของ โครงการหรือหน่วยงาน รวมถึงการสืบหาสาเหตุเสนอแนะแนวทางแก้ไขและตรวจสอบว่าการ ปฏิบัติเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับหรือไม่⁴²

จรัส สุวรรณมาลา การตรวจสอบการดำเนินงาน เป็นการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงกับเป้าหมายหรือมาตรฐานของผลงานที่กำหนดไว้เพื่อจะตอบคำถามว่า

1. ผลการดำเนินงานในช่วงที่ผ่านมาได้บรรลุเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ขององค์กร โดยรวมและบรรลุเป้าหมายเชิงปฏิบัติการของหน่วยงานเฉพาะด้านต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนงานหรือไม่ อย่างไร และเพราะเหตุใด
2. หน่วยปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้ดำเนินงานตามมาตรฐานงาน (Standard performance and procedures) หรือไม่ อย่างไร
3. มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด จุดใดที่ยังด้อยประสิทธิภาพและเพราะเหตุใดจึงขาดประสิทธิภาพ
4. ควรปรับปรุงกลยุทธ์ เป้าหมาย และมาตรฐานการปฏิบัติงาน เพื่อยกระดับคุณภาพการให้บริการ หรือปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการ และประสิทธิผลการดำเนินงานให้สูงขึ้นได้อย่างไร⁴³

⁴²สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน, คู่มือการตรวจสอบการดำเนินงาน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531), หน้า 1-3.

⁴³จรัส สุวรรณมาลา, การตรวจสอบการดำเนินงาน : กลยุทธ์ในการปรับปรุงบริการภาครัฐ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทกราฟิคฟอรัม (ไทยแลนด์) จำกัด, 2539), หน้า 14-15.

เจริญ เจริญวัลย์ ให้ความหมายของการตรวจสอบการดำเนินงานว่า หมายถึง งานตรวจสอบการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร เพื่อพิจารณาว่าระบบงานใดระบบงานหนึ่งหรือหน่วยงานย่อยภายในหน่วยงานนั้น หรือหน้าที่หนึ่งหน้าที่ใดในหน่วยงานนั้น ได้ปฏิบัติงานเข้าใกล้จุดหมายที่ฝ่ายจัดการได้กำหนดไว้เพียงใด โดยรูปแบบของการตรวจสอบนี้ใช้วิธีการตรวจสอบการวิเคราะห์ การวิจัย การวัด และการประเมินผลของกิจกรรมต่าง ๆ ว่ามีประสิทธิภาพ (Effectiveness) ประหยัด (Economy) มีประสิทธิภาพ (Efficiency) ในทางที่ทำให้องค์กรได้รับประโยชน์สูงสุดหรือไม่เพียงใด รวมถึงตลอดทั้งการให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงพัฒนาและแจ้งเตือนให้ฝ่ายจัดการทราบล่วงหน้าถึงจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ค้นพบ⁴⁴

ประจักษ์ บุญยัง ให้คำจำกัดความไว้ว่า การตรวจสอบการดำเนินงานเป็นการตรวจสอบที่มุ่งจะอธิบายว่าการดำเนินงานหรือการใช้ทรัพยากรขององค์กร แผนงาน งาน โครงการ หรือกิจกรรมเป็นไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลและคุ้มค่าหรือไม่เพียงใด⁴⁵

กรมบัญชีกลาง ได้ให้ความหมายการตรวจสอบการดำเนินงาน ว่า หมายถึง การตรวจสอบเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนงาน งาน และ โครงการ และหรือแผนกลยุทธ์ รวมทั้งตรวจสอบเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานของส่วนราชการได้ทราบว่าผลการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นผลผลิต ผลลัพธ์ และหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน รวมถึงกระบวนการปฏิบัติงานของส่วนราชการ ได้รับผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและประหยัด รวมทั้งถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่อย่างไร ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะวิธีการหรือแนวทางเพื่อพัฒนาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ความผิดพลาดหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นในระบบการดำเนินงานและผลการดำเนินงาน⁴⁶

สุมาลี รอรัง ได้ให้ความหมายไว้ว่าการตรวจสอบการดำเนินงาน (Performance audit) ประกอบด้วย

⁴⁴เจริญ เจริญวัลย์, คู่มือวิธีปฏิบัติการตรวจสอบการดำเนินงาน, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทพอติ จำกัด, 2542), หน้า 28.

⁴⁵ประจักษ์ บุญยัง, “เทคนิคการตรวจสอบการดำเนินงานแผนงาน งาน/โครงการ”, ม.ป.ท. เอกสารประกอบการฝึกอบรม, ม.ป.ป., หน้า 1, (อัครสานา).

⁴⁶กรมบัญชีกลาง, “แนวปฏิบัติการตรวจสอบการดำเนินงานของส่วนราชการ สำนักบัญชีและตรวจสอบภายใน”, ม.ป.ท., ม.ป.ป., หน้า 4-5, (อัครสานา).

1. การตรวจสอบการปฏิบัติงาน (Operational audit) เป็นการประเมินประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรรวมทั้งทบทวนระบบการบริหารภายในและโครงสร้างภายใน นอกจากจะตรวจสอบการมีประสิทธิภาพ และความประหยัดแล้ว ยังต้องค้นหาจุดต่าง ๆ ในการดำเนินงานว่า จุดใดไม่มีประสิทธิภาพ ไร้ประโยชน์ และหาสาเหตุรวมทั้งสาระสำคัญของการประหยัด และมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ด้วย

2. การตรวจสอบประสิทธิผล เป็นการประเมินการกระทำให้อุณหภูมิต้องเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และประเมินผล โครงสร้างกับแผนที่กำหนด เป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานกับแผนที่วางไว้ ซึ่งในบางครั้งวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นั้น ไม่สามารถกำหนดเป็นค่าที่แน่นอนได้ การประเมินผลด้านนี้ จึงต้องใช้การเปรียบเทียบกับองค์การที่กระทำกิจกรรมที่เหมือนกันตลาดที่เหมือนกัน⁴⁷

สรุป จากแนวคิดและความหมายของการตรวจสอบ ดังกล่าว สรุปได้ว่า การตรวจสอบหมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินงานในกิจกรรมขององค์กร หน่วยงาน ว่าแต่ละส่วนได้ปฏิบัติงานเป็นไปตามระบบของงานหรือเป้าหมายของงาน หรือไม่ มีระบบใดที่ไม่ทำงาน หรือขัดข้อง ก็หาแนวทางการแก้ไข และทั้งนี้ยังสามารถตรวจสอบอีกว่า งานนั้นมีประสิทธิภาพหรือไม่ มีประสิทธิผลหรือไม่ ผลที่ได้คุ้มค่าหรือไม่ และเป็นไปตามระเบียบข้อกฎหมายหรือไม่

2.7 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น

ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า เป็นข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นความจริงจากการใช้ปัญญาหรือความคิดประกอบ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ใช้หลักฐานการพิสูจน์การยืนยันเสมอไป

ล้อม แยมสุวรรณรัตน์ ได้สรุปความหมายของความคิดเห็นว่า “ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกี่ยวกับความเชื่อ ความรู้สึกโดยอาศัยพื้นฐานที่ได้จากการเรียนรู้ ประสบการณ์ รวมถึงสภาพแวดล้อมมาเป็นส่วนช่วยในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งจะแสดงออกโดยการพูดหรือการเขียน และอาจแสดงออกได้ทั้งทางบวกและทางลบ ทั้งนี้ความคิดเห็นอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

⁴⁷ สุมาลี รอรัง, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการนำการตรวจสอบการดำเนินงานมาปฏิบัติของหน่วยงานตรวจสอบภายใน สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2544), หน้า 7.

วันทนา ชมจินดา ได้สรุปความหมายของความคิดเห็นว่า "ความคิดเห็นเป็นความรู้สึก หรือ การแสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งของหรือสถานการณ์ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เป็นความเชื่อถือที่ ขึ้นอยู่กับจิตใจ โดยมีเหตุผลสนับสนุนหรือปกป้องความคิดเห็นนั้น ซึ่งอาจได้รับการยอมรับหรือ ปฏิเสธจากบุคคลอื่นก็ได้ การแสดงออกของบุคคลจึงขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ภูมิหลังทางสังคมและ สภาพแวดล้อมของบุคคลนั้นอาจเป็นการแสดงออกในทางบวกหรือทางลบก็ได้ โดยสรุปออกมา เป็นความชอบ หรือไม่ชอบ เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยในสิ่งเหล่านั้น และสามารถวัดความคิดเห็น ของบุคคลออกมาได้

ทวี เสรามัญ กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกที่อยู่พื้นฐานของ ข้อเท็จจริง และทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล กลุ่มคน หรือสถานการณ์ เป็นต้น ความคิดเห็นอาจเป็นไปในทางเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งนั้นก็ได้

มานิตย์ สนธิไชย มีความเห็นว่า เราไม่สามารถจะแยกทัศนคติและความคิดเห็นออกจาก กันได้ เพราะทัศนคติและความคิดเห็นนั้นมีลักษณะคล้าย ๆ กัน แต่ลักษณะของความคิดเห็นจะไม่ ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ

อดิศักดิ์ ชื่นชู ได้สรุปความหมายของความคิดเห็นว่า "ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้าน ความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะ ที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ความเชื่อ ซึ่งถ้า ความคิดเห็นนั้นติดตัวอยู่เป็นเวลานานและลึกซึ้งมากก็จะเป็นทัศนคติ ดังนั้น ความคิดเห็นอาจเป็น ผลของทัศนคติจากบุคคลใน ส่วนหนึ่ง และความคิดเห็นของบุคคลนั้นยังเกี่ยวข้องกับคุณสมบัติ ประจำตัวของบุคคลด้วย เช่น ภูมิหลังของบุคคล พื้นความรู้ กลุ่มพบปะสังสรรค์ประสบการณ์ การ ทำงาน สถานการณ์กับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ กระบวนการสังคมกรรม (Socialization) ที่บุคคลนั้น ได้รับ และการได้รับอิทธิพลจากกลุ่มคนที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นได้

จากการศึกษาผู้วิจัย สรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออก ซึ่งความรู้สึกของ บุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ อาจเป็นความเชื่อที่อยู่ในจิตใจ โดยมีเหตุผล สนับสนุน บนพื้นฐานของความรู้ของบุคคล ซึ่งอาจ จะได้รับการยอมรับ หรือไม่ยอมรับ จากบุคคล อื่น ก็ได้ และสามารถวัดความคิดเห็นของบุคคลออกมาได้.

2.8 พื้นที่ที่ศึกษาเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

1. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2499 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศยกฐานะ 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านคุ้มสังข์ บ้านคุ้มใต้ ขึ้นเป็นสุขาภิบาลหัวขวาง มีประชากร 4,857 คน

ต่อมาเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2523 ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยเปลี่ยนแปลงแนวเขตสุขาภิบาลใหม่ ในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 97 ตอนที่ 114 ทำให้สุขาภิบาลหัวขวาง ประกอบไปด้วยหมู่บ้านต่าง ๆ ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านคุ้มกลาง, หมู่ที่ 2 บ้านคุ้มใต้, หมู่ที่ 3 บ้านคุ้มสังข์, หมู่ที่ 10 บ้านคุ้มสังข์, หมู่ที่ 11 บ้านคุ้มใต้, หมู่ที่ 12 บ้านคุ้มสังข์, และหมู่ที่ 13 บ้านคุ้มกลาง มีเขตพื้นที่ 5.55 ตารางกิโลเมตร ประชากร 10,456 คน จำนวน 2,064 หลังคาเรือน

ต่อมาเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 สุขาภิบาลได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลหัวขวาง ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ก ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542 มีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ด้านวัฒนธรรม เทศบาลตำบลหัวขวาง ได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีความสนใจ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น จัดกิจกรรมเพื่ออนุรักษ์ประเพณีอันดีงามท้องถิ่น เช่นงานสงกรานต์ งานลอยกระทง งานออกพรรษา งานแข่งเรือยาว งานลอยกระทงและไหลเรือไฟ

2. ด้านเศรษฐกิจ

เทศบาลตำบลหัวขวางได้ดำเนินการพัฒนาตามประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและการกระจายรายได้ 3 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 1 งานพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางที่ 2 งานส่งเสริมอาชีพ

แนวทางที่ 3 งานขยายโอกาสและการให้การคุ้มครองทางสังคม

การส่งเสริมอาชีพ ส่งเสริมการกระจายรายได้และสร้างอาชีพให้ประชาชนมีงานทำและมีรายได้มากขึ้น พัฒนากลุ่มสตรีแม่บ้าน และผู้ด้อยโอกาสทางสังคมให้มีความสามารถในการบริหารจัดการระบบการตลาด การผลิตและการจำหน่ายในราคาที่เป็นธรรม และพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้ประชาชนมีประสิทธิภาพ จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ.2551) พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหัวขวางมีรายได้เฉลี่ย 62,777 บาท/คน/ปี

3. ด้านการเมือง การปกครอง

3.1 ด้านการเมือง เทศบาลตำบลหัวขวาง แบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 2 เขตเลือกตั้ง ดังนี้

1. เขตเลือกตั้งที่ 1 มีสมาชิกสภาเทศบาลได้ จำนวน 6 คน ประกอบด้วย
 - หมู่ที่ 1 บ้านคุ้มกลาง - หมู่ที่ 10 บ้านคุ้มสังข์(ทิศตะวันออกถนนชิตบูรณะ)
 - หมู่ที่ 3 บ้านคุ้มกลาง - หมู่ที่ 11 บ้านคุ้มใต้
2. เขตเลือกตั้งที่ 2 มีสมาชิกสภาเทศบาลได้ จำนวน 6 คน ประกอบด้วย
 - หมู่ที่ 2 บ้านคุ้มใต้ - หมู่ที่ 10 บ้านคุ้มสังข์(ทิศตะวันตกถนนชิตบูรณะ)
 - หมู่ที่ 12 บ้านคุ้มสังข์ - หมู่ที่ 13 บ้านคุ้มกลาง
 - หมู่ที่ 22 บ้านคุ้มกลาง - หมู่ที่ 23 บ้านคุ้มสังข์
 - หมู่ที่ 24 บ้านคุ้มใต้

3.2 ด้านการปกครอง ปัจจุบัน มีทั้งหมด 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านคุ้มกลาง หมู่ที่ 2 บ้านคุ้มใต้ หมู่ที่ 3 บ้านคุ้มสังข์ หมู่ที่ 10 บ้านคุ้มสังข์ หมู่ที่ 11 บ้านคุ้มใต้ หมู่ที่ 12 บ้านคุ้มสังข์ หมู่ที่ 13 บ้านคุ้มกลาง หมู่ที่ 22 บ้านคุ้มกลาง หมู่ที่ 23 บ้านคุ้มสังข์ และหมู่ที่ 24 บ้านคุ้มใต้มี จำนวนประชากรทั้งหมด 9,973 คน แบ่งเป็นชาย 4,813 คน หญิง 5,160 คน มีจำนวนหลังคาเรือน ทั้งหมด 3,196 ครัวเรือน

4. ด้านสิ่งแวดล้อม

เทศบาลตำบลหัวขวาง ตั้งอยู่ที่อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ริมฝั่งแม่น้ำชี ห่างจาก จังหวัดมหาสารคาม เป็นระยะทาง 28 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดขอนแก่น เป็นระยะทาง 44 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 5.55 ตารางกิโลเมตร

กิจกรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เทศบาลตำบลหัวขวางได้ดำเนินการ ได้แก่ โครงการลดเมืองร้อน เป็นโครงการที่เทศบาลตำบลหัวขวางร่วมกับโรงเรียนโกสุมพิสัย ๓๖๖ วิทยาลัยชุมชนเครือข่าย เพื่อให้นักเรียนและชุมชนได้รับการปลูกฝังและเกิดจิตสำนึกในการรักษา สิ่งแวดล้อม ลดเมืองร้อน ลดขยะ คัดแยกขยะ ทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ ธนาคารขยะ ชุมชนสะอาดมีระเบียบ และชุมชนสะอาดปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ

5. ด้านการพัฒนา

รางวัลที่ภาคภูมิใจของเทศบาลตำบลหัวขวาง

1. ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณจากอธิบดีกรมอนามัยในการดำเนินงานพัฒนาเมืองนำ อยู่ด้านสุขภาพผ่านเกณฑ์ด้านกระบวนการและด้านการผลิต

2. ได้รับรางวัลที่ 1 จากกระทรวงสาธารณสุข ในการแข่งขันรวมพลังสร้างสุขภาพในงานมหกรรมรวมพลคนเหลือง-ฟ้า
3. ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการให้ความร่วมมือด้านการบริหารจัดการน้ำเกี่ยวกับองค์การบริหารน้ำเสีย
4. ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 จากผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคามในการประกวดการพัฒนาตลาดสดน่าซื้อ และจากกรมอนามัย “ตลาดสดน่าซื้อ” ระดับดี
5. ได้รับใบประกาศเกียรติคุณจากอธิบดีกรมอนามัยในการผ่านการประเมินสถานที่ทำงาน “น่าอยู่ น่าทำงาน” ระดับทอง⁴⁸

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รพีศ แสงผ่อง ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี และมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก โดยมี กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักความคุ้มค่า สำหรับค่าเฉลี่ยที่มีค่าต่ำสุด คือ กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักความรับผิดชอบ 2. กรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี ที่มีเพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ แยกต่างกัันมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3. กระบวนการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี ที่มี ตำแหน่งของกรมการบริหารและสมาชิกสภา จำนวนครั้งที่เข้ามาดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล และระดับชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกันมีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ⁴⁹

⁴⁸รายงานกิจการเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม, 2547-2548, หน้า 9. (อัดสำเนา).

⁴⁹รพีศ แสงผ่อง, “กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดจันทบุรี”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี), 2547, 123 หน้า.

เบญจวรรณ วันดีศรี ได้ศึกษาเรื่อง ความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดร้อยเอ็ดมีธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความมีประสิทธิภาพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม ด้านนิติธรรม ด้านความคุ้มค่า มีธรรมาภิบาลระดับสูง ส่วนด้านความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม มีธรรมาภิบาลระดับต่ำ สำหรับปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ความรู้ความเข้าใจใน บทบาทหน้าที่ และความรู้ความเข้าใจในการปกครองด้วยหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัย พบว่ามีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ขณะที่อายุ ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดร้อยเอ็ด ขอเสนอแนะ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมี การประชาสัมพันธ์เปิดเผยข้อมูลข่าวสารการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ.2539 และจัดระบบสารสนเทศให้ประชาชนได้รับรู้อย่างทั่วถึง โดยใช้สื่อขององค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลมากยิ่งขึ้น ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน การรับรู้ข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจทำอะไร อย่างไรขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งการตรวจสอบการประเมินผลงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงมีส่วนร่วมใน การถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ประชาชนเห็นว่าปฏิบัติงานเสียหาย ล้มเหลว มีพฤติกรรมเสื่อมเสีย ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนเกิดจิตสำนึก ห่วงเห่นและรักษาสิทธิและผลประโยชน์ของท้องถิ่นตนเอง⁵⁰

ศุภพตา ประภาศิริ ได้ศึกษาศึกษาเรื่อง การศึกษาธรรมาภิบาลในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผลการศึกษาพบว่า สำนักนายกรัฐมนตรีมีความพร้อมด้านโครงสร้างเพื่อสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลในระดับสูง ไม่ว่าจะเป็นหลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วมและหลักความรับผิดชอบ เนื่องจากการเป็นส่วนราชการที่มีภารกิจและลักษณะงานที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่เป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของหน่วยงาน สำหรับด้านการบริหารและการปฏิบัติงานแล้วยังมีความพร้อมด้านนี้ตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย เนื่องจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ยังไม่เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานให้เกิดธรรมาภิบาลและมีระบบอุปถัมภ์มากกว่าระบบการทำงานที่เน้นประสิทธิภาพและ

⁵⁰เบญจวรรณ วันดีศรี, “ความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี), 2546, 120 หน้า.

ประสิทธิผลของงานในด้านสุดท้ายคือ ด้านวัฒนธรรมองค์การ เป็นปัญหาที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานไปสู่หลักธรรมาภิบาล เนื่องจากสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรียังไม่มีวัฒนธรรมองค์การที่ชัดเจน มีการรับวัฒนธรรมองค์การจากข้าราชการที่โอนมา ซึ่งต้องใช้เวลาในการปรับตัวและเรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน สำหรับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาลของบุคลากรในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและผู้บริหารสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและผู้บริหารสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ไม่ได้ให้ความสนใจในการผลักดันให้เกิดธรรมาภิบาลรวมทั้งไม่ได้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา¹

นันทนา ศิริวงศ์ ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกรายด้าน พบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก²

นพพล สุรนนครินทร์ ได้ศึกษาเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนคติของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในเชิงบวก เมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นพบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การ

¹สุพพดา ประภาศิริ, “การศึกษาธรรมาภิบาลในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2549, 122 หน้า.

²นันทนา ศิริวงศ์, “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสงขลา”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย”, 2551, 195 หน้า.

บริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจในองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ปัจจัยด้านขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบล⁵³

ปรีชา มีบุญ ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมนักเรียนจากการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานกิจการนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 ในจังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า 1. พฤติกรรมนักเรียนจากการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานกิจการนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 ในจังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. พฤติกรรมนักเรียนจากการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานกิจการนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 ในจังหวัดระยอง จำแนกตามประสบการณ์ โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3. พฤติกรรมนักเรียนจากการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานกิจการนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 ในจังหวัดระยอง จำแนกตามสถานภาพ โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4. พฤติกรรมนักเรียนจากการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานกิจการนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 ในจังหวัดระยอง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ⁵⁴

ชัยยันต์ บัณฑิต ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างในเขตเทศบาลเมืองปากพอง มีความพึงพอใจการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัย

⁵³ นพพล สุรนครินทร์, “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนคติของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2547, 143 หน้า.

⁵⁴ ปรีชา มีบุญ, “การศึกษาพฤติกรรมนักเรียนจากการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานกิจการนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 ในจังหวัดระยอง”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี), 2549, 84 หน้า.

เป็นเช่นนี้เป็นเช่นนี้ แสดงว่า การบริหารการพัฒนาของเทศบาล และหรือเจ้าหน้าที่ของเทศบาลในกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนายังมีการพัฒนาปรับปรุงการบริหารภายในองค์กร โดยเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางเข้าไปมีส่วนร่วม ไม่มากเท่าที่ควร ดังเช่นความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมคือ ประชาชน รัฐ และเจ้าหน้าที่รัฐ ประสิทธิภาพในการบริหารราชการยังไม่นำไปสู่การพัฒนาที่ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นรวมทั้งชุมชนมีความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงขึ้นเท่าที่ควร จึงทำให้ประชาชนมีความมั่นใจในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับความพึงพอใจจากค่าเฉลี่ยสูงสุดถึงค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม ด้านความคุ้มค่า ด้านนิติธรรม ด้านความโปร่งใส และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน⁵⁵

2.10 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาเพื่อใช้กำหนดเป็นตัวแปรในการศึกษาการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยกำหนดตัวแปรตามออกเป็น 1 ตัว ได้แก่ ตัวแปรหลักการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลตำบล

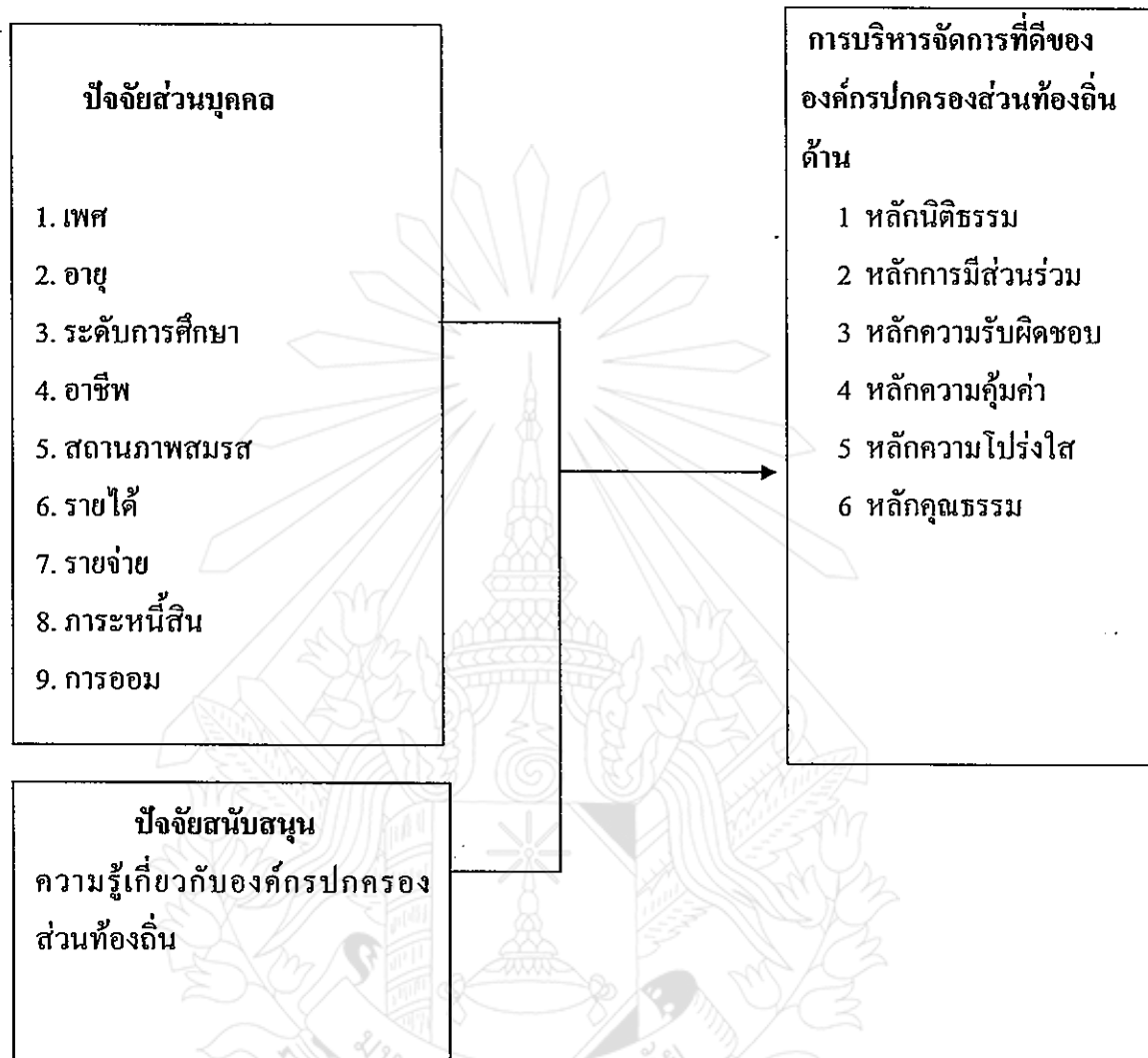
หัวขวาง

ส่วนด้านตัวแปรอิสระ ผู้วิจัยได้ศึกษาตัวแปรเพื่อใช้ในการศึกษา โดยแบ่งออกเป็นปัจจัยส่วนบุคคลได้กำหนดตัวแปร เพศแบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง อายุพิจารณาจากอายุจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม การศึกษาได้แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญา/ปวส./ - ปริญญาตรี, และสูงกว่าปริญญาตรี และด้านความรู้เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจน้อย ความรู้ความเข้าใจปานกลาง และความรู้ความเข้าใจมาก กรอบแนวคิดการวิจัยที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดลักษณะโครงสร้างของตัวแปรเพื่อศึกษาการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังแผนภูมิที่ 2.1

⁵⁵ชัยยันต์ บัณฑิต, “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช”, สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2550, 108 หน้า.

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวิธีดำเนินการวิจัยด้วยการกำหนดส่วนประกอบรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย
- 3.4 การวัดค่าตัวแปร
- 3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการที่เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 10 หมู่บ้าน มีคณะกรรมการหมู่บ้านละ 10 คน รวมผู้นำชุมชนที่เป็นประชากร จำนวน 100 คน การวิจัยจึงมีประชากรเป้าหมายทั้งหมด รวม 100 คน เนื่องจากเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีประชากรจึงเป็นกลุ่มตัวอย่างหนึ่ง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

- 3.2.1 การสร้างแบบสอบถาม มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎี เอกสารผลงาน และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับหลักการ บริหารจัดการที่ดี และองค์ประกอบรองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการกำหนดขอบเขต และกรอบแนวคิดการวิจัย

2. กำหนดกรอบเนื้อหาของแบบสอบถาม ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2.2 ลักษณะและเนื้อหาของแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยสร้างขึ้นตามหลักการของลิเคอร์ท (Likert) โดย แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อความปัจจัยส่วนบุคคล เป็นคำถามแบบเลือกตอบ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ การสมรส รายได้ รายจ่าย ภาวะหนี้สิน และการออม

ตอนที่ 2 เป็นข้อความปลายปิดแบบเลือกตอบใช่หรือไม่ใช่

ตอนที่ 3 เป็นข้อความปลายเปิดแบบเลือกตอบ เรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการบริหาร จัดการที่ดี ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลัก ความโปร่งใส และหลักคุณธรรม

โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งสร้างขึ้นตาม หลักการและวิธีการของลิเคอร์ท (Likert) มีการกำหนดให้ค่าคะแนนในแต่ละระดับความคิดเห็น แบ่งเป็น 5 ระดับ¹ ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ค่าคะแนน
เห็นด้วยมากที่สุด	5
เห็นด้วยมาก	4
เห็นด้วยปานกลาง	3
เห็นด้วยน้อย	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1

¹ลำเรียง จันสุวรรณ และสุวรรณ บัวทวน, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547), หน้า 245.

การแปลผลคะแนน โดยนำผลคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ยของเลขคณิตซึ่ง สำเร็จ จันสุวรรณ และสุวรรณ บัวทวน² กำหนดการแปรความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยเลขคณิต โดยยึดหลักเกณฑ์ในการวัดความคิดเห็น ดังนี้โดยคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
น้อยที่สุด	เท่ากับ 1
น้อย	เท่ากับ 2
ปานกลาง	เท่ากับ 3
มาก	เท่ากับ 4
มากที่สุด	เท่ากับ 5

การแปลผลคะแนน โดยนำผลคะแนนที่ได้มาแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยเพื่อการแปลผลเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
4.50- 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3.50- 4.49	เห็นด้วยมาก
2.50 - 3.49	เห็นด้วยปานกลาง
1.50 - 2.49	เห็นด้วยน้อย
1.00 - 1.49	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปรด้วยสถิติไคสแควร์ ตัวแปรตามการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{148 - 30}{3} = \frac{118}{3} = 39.33$$

(ขีดจำกัดบนของชั้นแรก = ขีดจำกัดล่างของชั้นแรก + ขนาดชั้น - 1)

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
30 - 69	น้อย
70 - 109	ปานกลาง

² เรืองเดียวกัน.

ตอนที่ 4 เป็นข้อคำถามปลายเปิดให้สามารถแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข

3.3 การสร้างและตรวจคุณภาพเครื่องมือ

3.3.1 การสร้างเครื่องมือวิจัย

มีขั้นตอนการดำเนินการเพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามเพื่อจัดทำรูปแบบของแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความมุ่งหมายการวิจัย
2. ศึกษาและวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดี และความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเนื้อหาที่กำหนดเป็นประเด็นคำถามในแบบสอบถาม ให้มีเค้าโครงเครื่องมือเพื่อให้การแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือง่ายขึ้น
3. นำเครื่องมือที่ได้กำหนดเค้าโครงไว้แล้วไปให้ที่ปรึกษาได้แนะนำตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงเบื้องต้น

3.3.2 การตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนเพื่อตรวจสอบเครื่องมือโดยจัดทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยพร้อมนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงแก้ไขเพิ่มเติมข้อคำถาม และปรับปรุงข้อคำถามให้มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)
2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทำการทดลอง(Tryout)เครื่องมือจากประชากรที่เป็นผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลเชียงยืน อำเภอเชียงยืน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ใกล้เคียงและเป็นพื้นที่รูปแบบเทศบาลตำบลเช่นเดียวกัน แล้ววิเคราะห์ค่าคะแนนความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) นำผลการวิเคราะห์แบบสอบถามไปพิจารณาพัฒนาปรับปรุงข้อคำถามแบบสอบถามให้มีความเชื่อมั่น โดยพิจารณาจากค่าสถิติที่มีค่ามากกว่า 0.70 ขึ้นไป จึงจะยอมรับว่ามีค่าความเที่ยงโดยใช้สูตร จึงนำไปจัดพิมพ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง

$$a = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_1^2}{s_1^2} \right\}$$

เมื่อ $a =$ สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

$k =$ จำนวนของเครื่องมือ

$\sum s_1^2 =$ ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

$s_1^2 =$ ความแปรปรวนของคะแนนรวม

3. ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.93 จึงนำเครื่องมือวิจัยที่ทดลองใช้แล้วและผลการทดสอบแบบสอบถามปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ก่อนนำเครื่องมือวิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูล

4. จัดพิมพ์แบบสอบถาม จำนวน 130 ชุด ตามปริมาณจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 ชุด และสำรองไว้เก็บข้อมูลใหม่กรณีข้อมูลที่จัดเก็บได้ไม่สมบูรณ์หรือแบบสอบถามสูญหายอีกร้อยละสิบของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด ได้แบบสอบถามที่มีความพร้อมสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 การวัดค่าตัวแปร

3.4.1 การวัดค่าตัวแปรอิสระ

1. เพศ พิจารณาแบ่งกลุ่มเพศเป็น กลุ่มเพศชาย และกลุ่มเพศหญิง รวม 2 กลุ่ม
2. อายุ พิจารณาจากอายุจริงของผู้นำชุมชนที่ตอบแบบสอบถาม
3. ระดับการศึกษา คือ ระดับการศึกษาสูงสุดที่เรียนจบหลักสูตร มีระดับการจัดเป็นนามสเกล (Nominal Scale) แบ่งออกเป็น ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ปวส. ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี
4. อาชีพ คืออาชีพหลักของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยพิจารณาจากระยะเวลาที่ทำงานนั้นมากที่สุดในรอบปีเป็นสำคัญ มีระดับการวัดเป็นนามสเกล (Nominal Scale) แบ่งได้ดังนี้ อาชีพเกษตรกรรม, อาชีพรับจ้างทั่วไป, อาชีพค้าขาย, อาชีพอื่น ๆ รวม 4 กลุ่ม
5. สถานภาพสมรส แบ่งเป็น โสด, สมรส, หย่าร้าง, หม้าย รวม 4 กลุ่ม
6. รายได้ พิจารณาจากรายได้จริงในแต่ละเดือนของผู้นำชุมชน
7. รายจ่าย พิจารณาจากรายจ่ายจริงในแต่ละเดือนของผู้นำชุมชน
8. ภาระหนี้สิน พิจารณาจากภาระหนี้สินจริงของผู้นำชุมชน
9. การออม พิจารณาจากการออมในแต่ละเดือนของผู้นำชุมชน

10. ความรู้เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นความรู้ของผู้นำชุมชน ประกอบด้วย 18 คำถาม และในการวัดความรู้ดังกล่าว ถ้าตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน โดยคิดจากคะแนนที่ได้ที่ 18 ซ้ำรวมกัน รวม 18 คะแนน และแบ่งระดับความรู้เกี่ยวกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็น 3 ระดับ มาก ปานกลาง น้อย มีระดับการวัดเป็นอันดับสเกล

การให้ความหมายกำกับค่าน้ำหนักคะแนนความรู้ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเกณฑ์การแบ่งช่วงคะแนน 3 ระดับและแปลผล ดังนี้

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{18 - 9}{3}$$

$$= 3$$

ค่าคะแนน	แปลผลระดับความรู้
ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 9 – 12 คะแนน	น้อย
ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 13 – 16 คะแนน	ปานกลาง
ค่าคะแนนอยู่ระหว่าง 17 - 18 คะแนน	มาก

3.4.2 การวัดค่าตัวแปรตาม

ในการศึกษาครั้งนี้ ตัวแปรตามคือ หลักการบริหารจัดการที่ดี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะ : กรณีเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งได้แก่ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม โดยวัดจากเกณฑ์ช่วงคะแนนเฉลี่ย 5 ระดับ³ ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
4.50 – 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3.50 – 4.49	เห็นด้วยมาก
2.50 – 3.49	เห็นด้วยปานกลาง
1.50 – 2.49	เห็นด้วยน้อย
1.00 – 1.49	เห็นด้วยน้อยที่สุด

³ สำเร็จ จันสุวรรณ และสุวรรณ บัวทวน, ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์, อ่างแล้ว, หน้า

3.5 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง ดังนี้

1. จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จัดเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถึงนายกเทศมนตรีตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม และถึงผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในเขตพื้นที่วิจัยเพื่อให้การอำนวยความสะดวกในการจัดเก็บข้อมูล
2. นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรกลุ่มเป้าหมายจนครบทุกคน
3. ระยะเวลาที่เก็บข้อมูลวิจัย ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน - 20 พฤศจิกายน 2552
4. นำแบบสอบถามมาสำรวจข้อมูลความสมบูรณ์และลงรหัสในแบบสำรวจก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูป เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส รายได้ รายจ่าย ภาระหนี้สิน การออม
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของผู้นำชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
4. การวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิดในการแสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชน เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

หลังจากที่ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ จากนั้นก็ประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส รายได้ รายจ่าย ภาระหนี้สิน และการออม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) จำนวนนับ (Count) ค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบส่วนท้องถิ่น วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ(Percent)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้นำชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดี ของเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ กับตัวแปรตาม ได้แก่ ค่าไคสแควร์ (Chi-Square) โดยใช้นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 เป็นข้อมูลความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ต่อการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ และสรุปผลและเรียงลำดับ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ครั้งนี้เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ รายได้ รายจ่าย ภาระหนี้สิน และการออม จะมีผลต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น:ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ใน 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักความรับผิดชอบต่อหลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม อย่างไรก็ตาม นอกจากนี้จะมีปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยได้เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิจัย และ ได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทนค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทนค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
Chi-square	แทนค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ (Chi-square)
df	แทนชั้นแบ่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
Sig	แทนระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
*	แทนระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของผู้นำชุมชน เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส รายได้ รายจ่าย ภาระหนี้สิน และการออม ผลการศึกษา ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวน และร้อยละปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	58	58.0
หญิง	42	42.0
รวม	100	100.0

จากตารางที่ 4.1 พบว่า เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 100 คน เป็นเพศชาย จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 58.0 และเป็นเพศหญิง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 42.0

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน และร้อยละปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20-30 ปี	5	5.0
31 - 40 ปี	19	19.0
41- 50 ปี	34	34.0
51 ปีขึ้นไป	42	42.0
รวม	100	100.0

จากตารางที่ 4.2 พบว่า อายุของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 42.0 อายุ 41-50 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 34.0 อายุ 31-40 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 และอายุ 20-30 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวน และร้อยละปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	43	43.0
มัธยมศึกษาตอนต้น	27	27.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	17	17.0
อนุปริญญา(ปวส.)	13	13.0
จำนวน	100	100.0

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การศึกษาของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 การศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 การศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 และอนุปริญญา (ปวส.) จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวน และร้อยละปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	54	54.0
รับจ้าง	17	17.0
ค้าขาย	29	29.0
รวม	100	100.0

จากตารางที่ 4.4 พบว่า อาชีพของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน อาชีพเกษตรกร จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 54.0 อาชีพค้าขาย จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0 และ อาชีพรับจ้าง จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0

ตารางที่ 4.5 แสดง จำนวน และร้อยละปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	6	6.0
สมรส	55	55.0
หย่าร้าง	23	23.0
หม้าย	16	16.0
รวม	100	100.0

จากตารางที่ 4.5 พบว่า สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน สถานภาพสมรส จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 55.0 สถานภาพหย่าร้าง จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 สถานภาพหม้าย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16.0 และสถานภาพโสด จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวน และร้อยละปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 5,000 บาท	9	9.0
5,001-10,000 บาท	10	10.0
10,001-15,000 บาท	38	38.0
15,001 ขึ้นไป	43	43.0
รวม	100	100.0

จากตารางที่ 4.6 พบว่า รายได้ของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน รายได้ 15,001 บาทขึ้นไป จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 รายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 รายได้ 5,000-10,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และรายได้ ไม่เกิน 5,000 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวน และร้อยละปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามรายจ่าย

รายจ่าย	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 10,000 บาท	18	18.0
10,001-20,000 บาท	52	52.0
20,001-30,000 บาท	23	23.0
30,001 ขึ้นไป	7	7.0
รวม	100	100.0

จากตารางที่ 4.7 พบว่า รายจ่ายของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน รายจ่าย 10,001-20,000 บาทจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 รายจ่าย 20,001-30,000บาท จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 รายจ่ายไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 และรายจ่าย 30,001 บาทขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวน และร้อยละปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามหนี้สิน

หนี้สิน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 10,000 บาท	1	1.0
10,001-20,000บาท	13	13.0
20,001-30,000บาท	18	18.0
30,001 บาทขึ้นไป	68	68.0
รวม	100	100.0

จากตารางที่ 4.8 พบว่า หนี้สินของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน หนี้สิน 30,001 บาทขึ้นไป จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 68.0 หนี้สิน 20,001-30,000 บาท จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18.0 หนี้สิน 10,001-20,000 บาท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 และหนี้สิน ไม่เกิน10,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.0

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวน และร้อยละปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามการออม

การออม	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 10,000 บาท	61	61.0
10,001-20,000บาท	37	37.0
20,001-30,000บาท	2	2.0
รวม	100	100.0

จากตารางที่ 4.9 พบว่า การออมของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน การออม ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 61.0 การออม 10,001-20,000 บาท จำนวน 37 คน และการออม 20,001-30,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของผู้นำชุมชน เทศบาลตำบลหัว
ขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 4.10 จำนวนร้อยละ ความรู้ของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อคำถาม	จำนวน	ร้อยละ
1.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เป็นหน่วยงานอิสระ	31	31.00
2.ผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น	71	71.00
3.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคล	80	80.00
4.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีสิทธิตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ	72	72.00
5.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน	71	71.00
6.ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์	78	78.00
7.ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเสียสิทธิ์ในการเข้าชื่อถอดถอนสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	76	76.00
8.สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี	78	78.00
9.นายกเทศมนตรีมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปีและจะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้	75	75.00
10.ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีต้องมีอายุ 18 ขึ้นไป	32	32.00
11.องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดงบประมาณบริหารด้วยตนเอง	88	88.00
12.สมาชิกสภาเทศมนตรีมีบทบาทในการทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติงบประมาณประจำปี	84	84.00
13.นายกเทศมนตรีมีบทบาทในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติในสำนักงานเทศบาล	25	25.00

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ
14. โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย 3 ฝ่ายคือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภา และฝ่ายข้าราชการประจำ	89	89.00
15. ประชาชนในเขตเทศบาลมีสิทธิในการเข้าชื่อเพื่อถอดถอนผู้บริหารของเทศบาลได้	84	84.00
16. นายอำเภอมีอำนาจในการสั่งยุบสภาเทศบาลได้ในกรณีที่สภาเทศบาลดำเนินการไม่เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่กำหนด	88	88.00
17. ประชาชนในเขตเทศบาลไม่มีสิทธิในการรับทราบผลการดำเนินงานเทศบาลได้	12	12.00
18. การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีเป็นภารกิจหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	86	86.00

จากตารางที่ 4.10 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมดจำนวน 100 คน ข้อความที่กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้ โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย 3 ฝ่ายคือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภา และฝ่ายข้าราชการประจำ คิดเป็นร้อยละ 89.0 รองลงมาคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดงบประมาณบริหารด้วยตนเองและ นายอำเภอมีอำนาจในการสั่งยุบสภาเทศบาลได้ในกรณีที่สภาเทศบาลดำเนินการไม่เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 88.0 และการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีเป็นภารกิจหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 86.0 ตามลำดับ

ส่วนข้อความที่กลุ่มตัวอย่างตอบคำถามได้ถูกต้องน้อยที่สุดคือ ประชาชนในเขตเทศบาลมีสิทธิในการรับทราบผลการดำเนินงานเทศบาลได้ คิดเป็นร้อยละ 12.0 รองลงมาคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เป็นหน่วยงานอิสระ คิดเป็นร้อยละ 31.0 และผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีต้องมีอายุ 18 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 32.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 จำนวนร้อยละ ระดับคะแนนความรู้ของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับองค์ประกอบโครงสร้างท้องถิ่น

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
น้อย	14	14.00
ปานกลาง	29	29.00
มาก	57	57.00

$\bar{X} = 1.23$ คะแนน S.D. = 0.41 Min = 9 คะแนน Max = 18 คะแนน

จากตารางที่ 4.11 พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 100 คน จากคำถามทั้งหมด 18 ข้อ โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ ใช่ และไม่ใช่ โดยในแต่ละข้อถามตอบถูกให้คะแนนเท่ากับ 1 ถ้าตอบผิดให้คะแนนเท่ากับ 0 จากการตรวจคะแนนของการตอบแบบสอบถามมีผู้ได้คะแนนสูงสุด 18 คะแนน ได้คะแนนต่ำสุด 9 คะแนน

การแปลผลคะแนนเพื่อวัดระดับความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบโครงสร้างท้องถิ่น จากนั้นนำแบบสอบถามที่บันทึกคะแนนรายบุคคลแล้วนั้นมาหาค่าแจกแจงความถี่ ร้อยละ มาเปรียบเทียบโดยใช้เกณฑ์ประเมินความรู้แบบอิงเกณฑ์โดยแบ่งระดับความรู้ออกเป็น 3 ระดับ คือ ความรู้มาก หมายถึง คะแนนรวมอยู่ระหว่าง ร้อยละ 89-100 คือตอบได้ถูกต้องตั้งแต่ 17 ข้อขึ้นไป ความรู้ปานกลาง หมายถึง คะแนนรวมอยู่ระหว่างร้อยละ 67-88 คือตอบได้ถูกต้องตั้งแต่ 13-16 ข้อ ความรู้น้อย หมายถึง คะแนนรวมอยู่ระหว่างร้อยละ 0-66 คือตอบได้ถูกต้องตั้งแต่ 9-12 ข้อ พบว่าความรู้ของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับองค์ประกอบโครงสร้างท้องถิ่น มีความรู้อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 57.00 รองลงมา มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 29.00 และมีความรู้อยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 14.00

ตอนที่ 3 การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลห้วยขวาง
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบล ห้วยขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. หลักนิติธรรม	2.73	1.02	ปานกลาง
2. หลักการมีส่วนร่วม	2.33	0.95	น้อย
3. หลักความรับผิดชอบ	2.66	1.22	ปานกลาง
4. หลักความคุ้มค่า	2.96	1.28	ปานกลาง
5. หลักความโปร่งใส	2.61	1.12	ปานกลาง
6. หลักคุณธรรม	2.83	1.16	ปานกลาง
รวม	2.68	1.12	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.12 พบว่าการบริหารจัดการที่ดี เทศบาลตำบล ห้วยขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.68 เมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับน้อยสามารถเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยได้ตามลำดับ ดังนี้

1. หลักความคุ้มค่า โดยมีค่าเฉลี่ย 2.96
2. หลักคุณธรรม โดยมีค่าเฉลี่ย 2.83
3. หลักนิติธรรม โดยมีค่าเฉลี่ย 2.73
4. หลักความรับผิดชอบ โดยมีค่าเฉลี่ย 2.66
5. หลักความโปร่งใส โดยมีค่าเฉลี่ย 2.61
6. หลักการมีส่วนร่วม โดยมีค่าเฉลี่ย 2.33

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบล หัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักนิติธรรม

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.ข้อบังคับของท้องถิ่นมุ่งเน้นให้เกิดความเป็นธรรม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น	3.11	1.32	ปานกลาง
2.มีการประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยปิดประกาศประชาสัมพันธ์ให้ทราบทั่วกัน	2.93	1.00	ปานกลาง
3.หน่วยงานท้องถิ่นไม่เลือกปฏิบัติในการบังคับใช้ข้อบัญญัติหรือกฎหมายต่อบุคคลหนึ่งแตกต่างออกไป	2.80	0.99	ปานกลาง
4.หน่วยงานท้องถิ่นพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในข้อกฎหมายอย่างชัดเจน	2.44	0.86	น้อย
5.บุคลากรของท้องถิ่นปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับและบทบาทหน้าที่อย่างจริงจัง	2.39	0.93	น้อย
รวม	2.73	1.02	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.13 พบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ข้อบังคับของท้องถิ่นมุ่งเน้นให้เกิดความเป็นธรรมโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น มีการประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยปิดประกาศประชาสัมพันธ์ให้ทราบทั่วกัน และหน่วยงานท้องถิ่นไม่เลือกปฏิบัติในการบังคับใช้ข้อบัญญัติหรือกฎหมายต่อบุคคลหนึ่งแตกต่างออกไป ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบล หัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักการมีส่วนร่วม

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาคมแต่งตั้งตัวแทนเข้าเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างพร้อมกับตรวจรับงานจ้าง	2.22	0.79	น้อย
2.องค์กรท้องถิ่นแจ้งวาระการประชุมให้ประชาชนสามารถเข้าร่วมรับฟังพร้อมทั้งอำนวยความสะดวกให้	1.99	0.79	น้อย
3.เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติให้หน่วยงานนำไปพิจารณาบังคับใช้	2.33	1.02	น้อย
4.ประชาชนได้มีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินการดำเนินโครงการของเทศบาล	2.46	1.04	น้อย
5.เทศบาลมีช่องทางในการสื่อสารกับประชาชน	2.66	1.11	ปานกลาง
รวม	2.33	0.95	น้อย

จากตารางที่ 4.14 พบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วน เทศบาลตำบล หัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เทศบาลมีช่องทางในการสื่อสารกับประชาชน ประชาชนได้มีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินการดำเนินโครงการของเทศบาล และเทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติให้หน่วยงานนำไปพิจารณาบังคับใช้ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบล หัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.เทศบาลได้ดำเนินงานตามนโยบายที่แถลงต่อประชาชน	2.66	1.22	ปานกลาง
2.เทศบาลเอาใจใส่ต่อปัญหาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน	2.70	1.23	ปานกลาง
3.เทศบาลจัดโครงการอย่างเป็นรูปธรรมโดยคำนึงถึงปัญหาและความจำเป็นเร่งด่วน	2.70	1.27	ปานกลาง
4.เทศบาลจัดให้มีบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพเป็นธรรมและทั่วถึงทุกชุมชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ	2.59	1.15	ปานกลาง
5.เทศบาลแสดงความรับผิดชอบต่อในกรณีที่เกิดปัญหาหรือกล่าวขอโทษประชาชน	2.68	1.27	ปานกลาง
รวม	2.66	1.22	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.15 พบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วน เทศบาลตำบล หัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เทศบาลเอาใจใส่ต่อปัญหาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนกับเทศบาลจัดโครงการอย่างเป็นรูปธรรมโดยคำนึงถึงปัญหาและความจำเป็นเร่งด่วน เทศบาลแสดงความรับผิดชอบต่อในกรณีที่เกิดปัญหาหรือกล่าวขอโทษประชาชน และเทศบาลได้ดำเนินงานตามนโยบายที่แถลงต่อประชาชนตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความคุ้มค่า

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.เทศบาลได้ดำเนินโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ	2.92	1.35	ปานกลาง
2.เทศบาลได้ดำเนินโครงการตามวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2.75	1.20	ปานกลาง
3.เทศบาลรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประหยัดทรัพยากรและพลังงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด	3.09	1.27	ปานกลาง
4.มีคณะกรรมการตรวจสอบการใช้งบประมาณเพื่อประโยชน์ของเทศบาลอย่างมีประสิทธิภาพ	3.20	1.29	ปานกลาง
5.เทศบาลมีการบำรุงรักษาพัสดุ ครุภัณฑ์และมีการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า	2.87	1.33	ปานกลาง
รวม	2.96	1.28	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.16 พบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วน เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ มีคณะกรรมการตรวจสอบการใช้งบประมาณเพื่อประโยชน์ของเทศบาลอย่างมีประสิทธิภาพ เทศบาลรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประหยัดทรัพยากรและพลังงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเทศบาลได้ดำเนินโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบล หัวขวง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความโปร่งใส

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบโดยการปิดประกาศหรือ โดยสื่อตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ.2538	2.87	1.23	ปานกลาง
2.มีการสื่อสารกับประชาชนอย่างตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อม เพื่อให้ประชาชนได้ทราบข้อเท็จจริง	2.59	1.07	ปานกลาง
3.เทศบาลมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่สามารถติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน	2.27	1.03	น้อย
4.เทศบาลมีความตั้งใจจริงในการบริหารจัดการองค์กรให้มีความถูกต้องและโปร่งใส	2.83	1.24	ปานกลาง
5.ประชาชนไว้วางใจ การปฏิบัติงานของหน่วยงานองค์กรท้องถิ่นว่ามีความโปร่งใส บริสุทธิ์	2.49	1.06	น้อย
รวม	2.61	1.12	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.17 พบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วน เทศบาลตำบล หัวขวง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านความโปร่งใส โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบโดยการปิดประกาศหรือ โดยสื่อตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ.2538 เทศบาลมีความตั้งใจจริงในการบริหารจัดการองค์กรให้มีความถูกต้องและโปร่งใส และมีการสื่อสารกับประชาชนอย่างตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อมเพื่อให้ประชาชนได้ทราบข้อเท็จจริง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักคุณธรรม

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.เทศบาลทำหน้าที่โดยใช้ความรู้ความสามารถของตนเพื่อบริการประชาชนด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม	3.12	1.29	ปานกลาง
2.เทศบาลมีความสุจริตใจในการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนด้วยความซื่อสัตย์ อดทน	2.99	1.21	ปานกลาง
3.ผู้บริหารท้องถิ่นบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้าทำงานด้วยความชอบธรรมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม	2.61	1.00	ปานกลาง
4.เทศบาลมีการจัดทำมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงานเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลปฏิบัติและรับผิดชอบร่วมกัน	2.73	1.03	ปานกลาง
5.เทศบาลส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมอย่างต่อเนื่องเช่นจัดกิจกรรมเข้าค่ายฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตใจ	2.71	1.27	ปานกลาง
รวม	2.83	1.16	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.18 พบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เทศบาลทำหน้าที่โดยใช้ความรู้ความสามารถของตนเพื่อบริการประชาชนด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม เทศบาลมีความสุจริตใจในการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนด้วยความซื่อสัตย์ อดทน และ เทศบาลมีการจัดทำมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงานเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลปฏิบัติและรับผิดชอบร่วมกัน ตามลำดับ

**ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม**

**ตารางที่ 4.19 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม**

ระดับความคิดเห็น	เพศ		จำนวน
	ชาย	หญิง	
น้อย	36.20	26.19	32.00
ปานกลาง	25.86	35.71	30.00
มาก	37.93	38.09	38.00
รวม (จำนวน)	100.0 (58)	100.0 (42)	100.0 (100)

Chi-Square= 3.243

Df = 2

sig = .505

จากตารางที่ 4.19 พบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เพศหญิงมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 38.09 และเพศชายมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากร้อยละ 37.93 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบด้วยค่า Chi-Square Test พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 กล่าวคือ เพศที่แตกต่างกันไม่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 4.20 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ระดับความคิดเห็น	อายุ				จำนวน
	20-30	31-40	41-50	51 ปีขึ้นไป	
น้อย	40.00	42.10	26.47	30.95	32.00
ปานกลาง	20.00	21.05	38.23	28.57	30.00
มาก	40.00	36.84	35.29	40.47	38.00
รวม (จำนวน)	100.0 (5)	100.0 (9)	100.0 (34)	100.0 (42)	100.0 (100)

Chi-Square= 24.948

Df= 6

sig = .015

จากตารางที่ 4.20 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อายุ 51ปีขึ้นไปมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 40.47 รองลงมาอายุ 20-30 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 40.00 รองลงมาอายุ 31-40 ปีมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 36.84และอายุ 41-50 ปีมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 35.296 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบด้วยค่า Chi-Square Test พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 กล่าวคือ อายุที่แตกต่างกันมีความเกี่ยวข้องกับบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 4.21 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ระดับความคิดเห็น	การศึกษา				จำนวน
	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย	อนุปริญญา (ปวส.)	
น้อย	37.20	33.33	23.52	23.07	32.00
ปานกลาง	25.58	29.62	29.41	46.15	30.00
มาก	37.20	37.03	47.05	30.76	38.00
รวม (จำนวน)	100.0 (43)	100.0 (27)	100.0 (17)	100.0 (13)	100.0 (100)

Chi-Square = 23.168

Df = 6

sig = .026

จากตารางที่ 4.21 พบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม การศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 47.05 รองลงมา การศึกษาประถมศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 37.20 รองลงมาการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 37.03 และการศึกษาอนุปริญญา(ปวส.) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 30.76 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบด้วยค่า Chi-Square Test พบว่า การศึกษามีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 กล่าวคือ การศึกษาที่แตกต่างกันมีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 4.22 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ระดับความคิดเห็น	อาชีพ			จำนวน
	เกษตรกร	รับจ้างทั่วไป	ค้าขาย	
น้อย	35.18	23.52	31.03	32.00
ปานกลาง	29.62	35.29	27.58	30.00
มาก	35.18	41.17	41.37	38.00
รวม (จำนวน)	100.0 (54)	100.0 (17)	100.0 (29)	100.0 (100)

Chi-Square= 13.854

Df= 4

sig= .710

จากตารางที่ 4.22 พบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อาชีพค้าขายมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 41.37 รองลงมา อาชีพรับจ้างทั่วไปมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 41.17 และอาชีพเกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 35.18 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบด้วยค่า Chi-Square Test พบว่า อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 กล่าวคือ อาชีพที่แตกต่างกันไม่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 4.23 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานะภาพสมรสกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบล ห้วยวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ระดับความคิดเห็น	สถานะภาพสมรส				จำนวน
	โสด	สมรส	หย่าร้าง	หม้าย	
น้อย	66.66	25.45	47.82	18.75	32.00
ปานกลาง	0	34.54	26.08	31.25	30.00
มาก	33.33	40.00	26.08	50.00	38.00
รวม (จำนวน)	100.0 (6)	100.0 (55)	100.0 (23)	100.0 (16)	100.0 (249)

Chi-Square= 4.473

Df= 6

sig= .736

จากตารางที่ 4.23 พบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบล ห้วยวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สถานะภาพหม้าย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 50.00 สถานะภาพสมรส มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 40.00 สถานะภาพโสด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 33.33 และสถานะภาพหย่าร้าง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 26.08 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบด้วยค่า Chi-Square Test พบว่า สถานะภาพสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบล ห้วยวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคามอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 กล่าวคือ สถานะภาพสมรสที่แตกต่างกันไม่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบล ห้วยวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 4.24 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ระดับความคิดเห็น	รายได้				จำนวน
	ไม่เกิน 5,000 บาท	5,001- 10,000	10,001- 15,000	15,001 บาทขึ้นไป	
น้อย	33.33	10.00	39.47	48.83	40.00
ปานกลาง	11.11	70.00	39.47	27.90	35.00
มาก	55.55	20.00	21.05	23.25	25.00
รวม (จำนวน)	100.0 (9)	100.0 (10)	100.0 (38)	100.0 (43)	100.0 (100)

Chi-Square= 9.220

Df= 6

sig= .684

จากตารางที่ 4.24 พบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม รายได้ไม่เกิน 5,000 บาท มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 55.55 รายได้ 15,001 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 23.25 รายได้ 10,001-15,000 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 21.05 และรายได้ 5,001-10,000 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 20.00 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบด้วยค่า Chi-Square Test พบว่า รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 กล่าวคือ รายได้ที่แตกต่างกันไม่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 4.25 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายจ่ายกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ระดับความคิดเห็น	รายจ่าย				จำนวน
	ไม่เกิน 10,000	10,001-20,000	20,001-30,000	30,001 บาทขึ้นไป	
น้อย	22.22	23.07	52.17	57.14	32.00
ปานกลาง	44.44	32.69	13.04	28.57	30.00
มาก	33.33	44.23	34.78	14.28	38.00
รวม (จำนวน)	100.0 (18)	100.0 (52)	100.0 (23)	100.0 (7)	100.0 (100)

Chi-Square= 14.127

Df= 6

sig= .293

จากตารางที่ 4.25 พบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม รายจ่าย 10,001-20,000 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 44.23 รายจ่าย 20,001-30,000 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 34.78 รายจ่ายไม่เกิน 10,000 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 33.33 และรายจ่าย 30,001 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 14.28 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบด้วยค่า Chi-Square Test พบว่า รายจ่ายไม่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 กล่าวคือรายจ่ายที่แตกต่างกัน ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 4.26 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ระดับความคิดเห็น	หนี้สิน			จำนวน
	10,001-20,000	20,001-30,000	30,001 บาทขึ้นไป	
น้อย	78.57	61.11	67.64	68.00
ปานกลาง	14.28	22.22	30.88	27.00
มาก	7.14	16.66	1.47	5.00
รวม (จำนวน)	100.0 (14)	100.0 (18)	100.0 (68)	100.0 (100)

Chi-Square= 14.335

Df= 4

sig= .280

จากตารางที่ 4.26 พบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม หนี้สิน 20,001-30,000 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 16.66 หนี้สิน 10,001-20,000 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 7.14 และหนี้สิน 30,001 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 1.47 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบด้วยค่า Chi-Square Test พบว่า หนี้สินไม่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 กล่าวคือ หนี้สินที่แตกต่างกันไม่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 4.27 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการออกกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ระดับความคิดเห็น	การออก		จำนวน
	ไม่เกิน 10,000	10,001-20,000	
น้อย	32.78	30.76	32.00
ปานกลาง	32.78	25.64	30.00
มาก	34.42	43.58	38.00
รวม (จำนวน)	100.0 (61)	100.0 (39)	100.0 (100)

Chi-Square= 4.574

Df= 2

sig= .802

จากตารางที่ 4.27 พบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม การออก 10,001-20,000 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 43.58 และ การออก ไม่เกิน 10,000 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 34.42 ตามลำดับ

เมื่อทดสอบด้วยค่า Chi-Square Test พบว่า การออกไม่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 กล่าวคือ การออกที่แตกต่างกันไม่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดี ของเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 4.28 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ลำดับ	ปัจจัยส่วนบุคคล	Chi-Square	Sig	ผลการทดสอบ
1	เพศ	3.243	.505	ไม่มีความสัมพันธ์
2	อายุ	24.948	.015	มีความสัมพันธ์
3	ระดับการศึกษา	23.168	.026	มีความสัมพันธ์
4	อาชีพ	13.854	.710	ไม่มีความสัมพันธ์
5	สถานะภาพสมรส	4.473	.736	ไม่มีความสัมพันธ์
6	รายได้	9.220	.684	ไม่มีความสัมพันธ์
7	รายจ่าย	14.127	.293	ไม่มีความสัมพันธ์
8	หนี้สิน	14.335	.280	ไม่มีความสัมพันธ์
9	การออม	4.574	.802	ไม่มีความสัมพันธ์

จากตารางที่ 4.28 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ อาชีพ สถานะภาพสมรส รายได้ รายจ่าย หนี้สิน และการออม ไม่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลคำถามปลายเปิดปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งได้แจกแบบสอบถาม จำนวน 100 ชุด มีผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอความคิดเห็น จำนวนมากไปหาน้อย โดยคิดเป็นร้อยละ ซึ่งพิจารณาโดยรวมแล้ว มีรายละเอียดสามารถนำเสนอเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 4.29 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักนิติธรรม

ปัญหา	ความถี่
1.การบริหารงานของเทศบาลขาดการใช้หลักยุติธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	14
2.ไม่มีการประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนทราบ	64
3.การออกเทศบัญญัติเน้นเพื่อมุ่งประโยชน์ต่อกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเฉพาะ	12
4.เทศบาลไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับอย่างจริงจัง	24
5.ในกรณีมีเรื่องร้องเรียนจากประชาชนมีการดำเนินการที่ล่าช้า	82
6.ไม่มีการประชาสัมพันธ์เทศบัญญัติที่จะบังคับใช้กับประชาชน	75

จากตารางที่ 4.29 พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบล หัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักนิติธรรม มากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ในกรณีมีเรื่องร้องเรียนจากประชาชนมีการดำเนินการที่ล่าช้า ซึ่งมีความถี่เท่ากับ 82 รองลงมาไม่มีการประชาสัมพันธ์เทศบัญญัติที่จะบังคับใช้กับประชาชน ซึ่งมีความถี่เท่ากับ 75 และไม่มีการประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนทราบ ซึ่งมีความถี่เท่ากับ 64 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.30 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสัมพีนธ์ จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักการมีส่วนร่วม

ปัญหา	ความถี่
1.เทศบาลไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องที่มีผลกระทบต่อชุมชน	25
2.เทศบาลไม่เปิดโอกาสให้ประชาคมแต่งตั้งตัวแทนเข้าร่วมจัดซื้อจัดจ้างและตรวจรับงาน	67
3.เทศบาลไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาล	17
4.ประชาชนในเขตเทศบาลไม่มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการ	71
5.เทศบาลไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงานของเทศบาล	73
6.เทศบาลมีช่องทางในการสื่อสารกับประชาชนเพื่อรับรู้ปัญหาและความต้องการได้น้อย	84

จากตารางที่ 4.30 พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสัมพีนธ์ จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักการมีส่วนร่วมมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ เทศบาลมีช่องทางในการสื่อสารกับประชาชนเพื่อรับรู้ปัญหาและความต้องการได้น้อย ซึ่งมีความถี่เท่ากับ 84 รองลงมาเทศบาลไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงานของเทศบาลซึ่งมีความถี่เท่ากับ 73 และประชาชนในเขตเทศบาลไม่มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการซึ่งมีความถี่เท่ากับ 71 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.31 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ

ปัญหา	ความถี่
1.เทศบาลไม่เอาใจใส่ต่อปัญหาของประชาชนและชุมชน	45
2.เทศบาลใช้เวลาในการปฏิบัติงานตามโครงการไม่เหมาะสมและเลือกปฏิบัติ	68
3.เทศบาลให้บริการสาธารณะที่ไม่มีคุณภาพ ไม่เป็นธรรมและไม่ทั่วถึง	23
4.การให้บริการต่างๆขาดความรับผิดชอบต่อความต้องการของประชาชน	57
5.เทศบาลจัดโครงการไม่เป็นรูปธรรมและไม่คำนึงถึงปัญหาและความจำเป็นเร่งด่วน	86
6.เทศบาลดำเนินโครงการไม่เป็นไปตามนโยบายที่แถลงต่อประชาชน	75

จากตารางที่ 4.31 พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความรับผิดชอบต่อมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ เทศบาลจัดโครงการไม่เป็นรูปธรรมและไม่คำนึงถึงปัญหาและความจำเป็นเร่งด่วนซึ่งมีความถี่เท่ากับ 86 รองลงมาคือ เทศบาลดำเนินโครงการไม่เป็นไปตามนโยบายที่แถลงต่อประชาชนซึ่งมีความถี่เท่ากับ 75 และเทศบาลใช้เวลาในการปฏิบัติงานตามโครงการไม่เหมาะสมและเลือกปฏิบัติซึ่งมีความถี่เท่ากับ 68 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.32 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความคุ้มค่า

ปัญหา	ความถี่
1.เทศบาลดำเนินงานตามโครงการไม่มีประสิทธิภาพ	14
2.เทศบาลดำเนินงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	25
3.เทศบาลไม่ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและประชาชน	46
4.เทศบาลไม่มีการบำรุงรักษาพัสดุ ครุภัณฑ์ที่มีอยู่เพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า	61
5.เทศบาลไม่มีแผนงานและกิจกรรมเกี่ยวกับการประหยัดทรัพยากรและพลังงาน	10
6.เทศบาลไม่จัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบการใช้งบประมาณเพื่อประโยชน์ของเทศบาล	

จากตารางที่ 4.32 พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความคุ้มค่า มากที่สุด 3 อันดับแรกคือ เทศบาลไม่มีการบำรุงรักษาพัสดุ ครุภัณฑ์ที่มีอยู่เพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าซึ่งมีความถี่เท่ากับ 61 รองลงมาคือ เทศบาลไม่ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและประชาชน ซึ่งมีความถี่เท่ากับ 61 และเทศบาลดำเนินงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีความถี่เท่ากับ 25 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.33 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความโปร่งใส

ปัญหา	ความถี่
1.เทศบาลไม่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆให้กับประชาชนรับทราบ	15
2.เทศบาลไม่มีการสรุปการบริหารงานต่างๆเพื่อเปิดเผยต่อสาธารณะ	67
3.เทศบาลมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ติดตามตรวจสอบได้ยาก	87
4.เทศบาลไม่มีความตั้งใจจริงในการบริหารจัดการองค์กรให้มีความถูกต้องและโปร่งใส	21
5.เทศบาลไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนติดตามและตรวจสอบโครงการและการใช้งบประมาณ	54
6.การจัดเก็บภาษีและงบประมาณไม่มีความโปร่งใสและเป็นธรรม	34

จากตารางที่ 4.33 พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความโปร่งใสมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ เทศบาลมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ติดตามตรวจสอบได้ยากซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 87 รองลงมาเทศบาลไม่มีการสรุปการบริหารงานต่างๆเพื่อเปิดเผยต่อสาธารณะซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 67 และเทศบาลไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนติดตามและตรวจสอบโครงการและการใช้งบประมาณซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 54 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.34 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอ โกลุุมพิสัย จังหวัด มหาสารคาม ด้านหลักคุณธรรม

ปัญหา	ความถี่
1.เทศบาลไม่ใช้หน้าที่และความสามารถของตนเพื่อบริการประชาชนด้วยความยุติธรรม	16
2.เทศบาลไม่มีความจริงใจในการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน	14
3.ผู้บริหาร สมาชิก พนักงาน ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ ไม่สุภาพอ่อนโยนและไม่เต็มใจให้บริการ	25
4.เทศบาลไม่มีการจัดทำมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้พนักงานปฏิบัติและรับผิดชอบ	17
5.ผู้บริหาร สมาชิกพนักงาน ไม่ปฏิบัติตามอยู่ในศีลธรรมและไม่ทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี	13
6.ผู้บริหาร สมาชิก พนักงาน ไม่มีจิตสาธารณะและไม่ภาคภูมิใจต่อการให้บริการประชาชน	15

จากตารางที่ 4.34 พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอ โกลุุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักคุณธรรม มากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ผู้บริหาร สมาชิก พนักงาน ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ ไม่สุภาพอ่อนโยนและไม่เต็มใจให้บริการ ซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 25 รองลงมาคือ เทศบาลไม่มีการจัดทำมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้พนักงานปฏิบัติและรับผิดชอบซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 17 และเทศบาลไม่ใช้หน้าที่และความสามารถของตนเพื่อบริการประชาชนด้วยความยุติธรรมซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 16 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อศึกษาความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีของผู้นำชุมชน เพื่อศึกษาบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชากรที่ทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คือ ผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการที่อาศัยอยู่ในชุมชนเขตพื้นที่เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 100 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สรุปได้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 58.0 อายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 42.0 การศึกษาประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 43.0 อาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 54.0 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 55.0 รายได้ 15,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 43.0 รายจ่าย 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 52.0 หนี้สิน 30,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 68.0 การออมไม่เกิน 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 61.0

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พบว่าความรู้ของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความรู้อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 57.0 รองลงมา มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 29.0 และมีความรู้อยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 14.0

5.1.3 การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ใน 6 ด้าน ดังนี้

1) การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง สามารถเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยได้ตามลำดับ ดังนี้ หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส และหลักการมีส่วนร่วม

2) การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ข้อบังคับของท้องถิ่นมุ่งเน้นให้เกิดความเป็นธรรมโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น มีการประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยปิดประกาศประชาสัมพันธ์ให้ทราบทั่วกัน และหน่วยงานท้องถิ่นไม่เลือกปฏิบัติในการบังคับใช้ข้อบัญญัติหรือกฎหมายต่อบุคคลหนึ่งแตกต่างออกไป ตามลำดับ

3) การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เทศบาลมีช่องทางในการสื่อสารกับประชาชน ประชาชนได้มีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินการดำเนินโครงการของเทศบาล และเทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติให้หน่วยงานนำไปพิจารณาบังคับใช้ ตามลำดับ

4) การบริหารจัดการที่ดี เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เทศบาลเอาใจใส่ต่อปัญหาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนกับเทศบาลจัดโครงการอย่างเป็นรูปธรรมโดยคำนึงถึงปัญหาและความจำเป็นเร่งด่วน เทศบาลแสดงความรับผิดชอบในกรณีที่บริหารงานผิดพลาดหรือกล่าวขอโทษประชาชน และเทศบาลได้ดำเนินงานตามนโยบายที่แถลงต่อประชาชน ตามลำดับ

5) การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ มีคณะกรรมการตรวจสอบการใช้งบประมาณเพื่อประโยชน์ของเทศบาลอย่างมีประสิทธิภาพ เทศบาลรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประหยัดทรัพยากรและพลังงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเทศบาลได้ดำเนินโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ ตามลำดับ

6) การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านความโปร่งใส โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบโดยการปิดประกาศหรือโดยสื่อตาม พ.ร.บ.ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ.2538 เทศบาลมีความตั้งใจจริงในการบริหารจัดการองค์กรให้มีความถูกต้องและโปร่งใส และมีการสื่อสารกับประชาชนอย่างตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อมเพื่อให้ประชาชนได้ทราบข้อเท็จจริง ตามลำดับ

7) การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ เทศบาลทำหน้าที่โดยใช้ความรู้ความสามารถของตนเพื่อบริการประชาชนด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม เทศบาลมีความสุจริตใจในการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนด้วยความซื่อสัตย์ อุดม และ เทศบาลมีการจัดทำมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงานเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลปฏิบัติและรับผิดชอบร่วมกัน ตามลำดับ

5.1.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ อาชีพ สถานะภาพสมรส รายได้ รายจ่าย หนี้สิน และการออม ไม่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งสรุปทั้ง 6 ด้านได้ ดังนี้

1) ด้านหลักนิติธรรม มากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ในกรณีมีเรื่องร้องเรียนจากประชาชนมีการดำเนินการที่ล่าช้า ซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 82 รองลงมาไม่มีการประชาสัมพันธ์บัญญัติที่จะบังคับให้กับประชาชน ซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 75 และไม่มีการประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนทราบซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 64

2) ด้านหลักการมีส่วนร่วม มากที่สุด 3 อันดับแรกคือ เทศบาลมีช่องทางในการสื่อสารกับประชาชนเพื่อรับรู้ปัญหาและความต้องการได้น้อยซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 84 รองลงมาเทศบาลไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงานของเทศบาลซึ่งมี

ค่าความถี่เท่ากับ 73 และประชาชนในเขตเทศบาลไม่มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 71

3) ด้านหลักความรับผิดชอบ มากที่สุด 3 อันดับแรกคือ เทศบาลจัดโครงการไม่เป็นรูปธรรมและไม่คำนึงถึงปัญหาและความจำเป็นเร่งด่วนซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 86 รองลงมาคือ เทศบาลดำเนินโครงการไม่เป็นไปตามนโยบายที่แถลงต่อประชาชนซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 75 และเทศบาลใช้เวลาในการปฏิบัติงานตามโครงการไม่เหมาะสมและเลือกปฏิบัติซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 68

4) ด้านหลักความคุ้มค่า มากที่สุด 3 อันดับแรกคือ เทศบาลไม่มีการบำรุงรักษาพัสดุครุภัณฑ์ที่มีอยู่เพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 61 รองลงมาคือ เทศบาลไม่ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและประชาชน ซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 61 และเทศบาลดำเนินงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 25

5) ด้านหลักความโปร่งใส มากที่สุด 3 อันดับแรกคือ เทศบาลมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ติดตามตรวจสอบได้ยากซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 87 รองลงมาเทศบาลไม่มีการสรุปการบริหารงานต่างๆเพื่อเปิดเผยต่อสาธารณะ ซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 67 และเทศบาลไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนติดตามและตรวจสอบโครงการและการใช้งบประมาณซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 54

6) ด้านหลักคุณธรรม มากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ผู้บริหาร สมาชิก พนักงานไม่มีมนุษยสัมพันธ์ ไม่สุภาพอ่อนโยนและไม่เต็มใจให้บริการ ซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 25 รองลงมาคือ เทศบาลไม่มีการจัดทำมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้พนักงานปฏิบัติและรับผิดชอบซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 17 และเทศบาลไม่ใช้หน้าที่และความสามารถของตนเพื่อบริการประชาชนด้วยความยุติธรรมซึ่งมีค่าความถี่เท่ากับ 16

5.2 อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สามารถนำผลมาอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

5.2.1 การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลจากการศึกษาพบว่าการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานของคณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ พนักงานของเทศบาลอาจจะยังไม่ลึกซึ้งพอที่จะนำมา

ประยุกต์ให้เข้ากับงานที่รับผิดชอบได้ อีกทั้งการทำงานภายในเทศบาลอาจจะใช้คนไม่ตรงกับความรู้และความสามารถ และที่สำคัญความเอาใจใส่อย่างจริงจังของคณะผู้บริหารที่จะผลักดันให้เจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานได้นำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาใช้ในการบริหารงานหรือปฏิบัติงานอย่างจริงจัง จึงส่งผลให้ระดับของการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลตำบลหัวขวาง อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยันต์ บัณฑิต ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัด นครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล เทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านหลักนิติธรรม ผลจากการศึกษาพบว่าการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักนิติธรรม โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการประชาสัมพันธ์ หรือประชาสัมพันธ์ประชาสัมพันธ์งานได้อย่างต่อเนื่อง เช่น เทศบัญญัติ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่จะนำมาบังคับใช้กับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนา ศิริวงศ์ ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยันต์ บัณฑิต ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผลจากการศึกษาพบว่าการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยรวม อยู่ในระดับน้อย ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า เทศบาลเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลน้อย เช่นการให้ภาคประชาชนแต่งตั้งตัวแทนเข้าไปเป็นคณะกรรมการจัดซื้อ จัดจ้าง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาและเสนอความคิดเห็น การเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติเทศบาล และการร่วมติดตามประเมินผลโครงการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทนา ศิริวงศ์ ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยันต์ บัณฑิต ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มี

ต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัด นครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล เทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านหลักความรับผิดชอบ ผลจากการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า เทศบาลเอาใจใส่ต่อปัญหาของประชาชนได้ดีพอควร การจัดบริการสาธารณะทั่วถึง ค่อนข้างเป็นธรรม และดำเนินการตามนโยบายที่แถลงต่อประชาชนได้ค่อนข้างครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยันต์ บัณฑิต ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล เทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพพตา ประภาศิริ ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาธรรมาภิบาลในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผลการศึกษาพบว่า สำนักนายกรัฐมนตรีมีความพร้อมด้าน โครงสร้างเพื่อสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลใน หลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับสูง

ด้านหลักความคุ้มค่า ผลจากการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า เทศบาลมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประหยัดทรัพยากรและพลังงานให้เกิดประโยชน์ ใช้อย่างมีประสิทธิภาพและดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยันต์ บัณฑิต ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านความคุ้มค่า อยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ วันดีศรี ได้ศึกษาเรื่อง ความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดร้อยเอ็ดมีธรรมาภิบาลในภาพรวม อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักความคุ้มค่า มีธรรมาภิบาลอยู่ในระดับสูง

ด้านความโปร่งใส ผลจากการศึกษาพบว่าการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักความโปร่งใส

โดยรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะ เทศบาลได้เปิดเผยข้อความจริงมีการสื่อสารที่ไม่อ้อมค้อมเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อเท็จจริง หรือมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ติดตามตรวจสอบได้ค่อนข้างง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยันต์ บัณฑิต ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพพดา ประภาศิริ ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาธรรมาภิบาลในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผลการศึกษาพบว่า สำนักนายกรัฐมนตรีมีความพร้อมด้านโครงสร้างเพื่อสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับสูง

ด้านหลักคุณธรรม ผลจากการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลห้วยขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า เทศบาลมีการจัดทำมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลได้ปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบร่วมกันและประชาชนเห็นว่าการบรรจุแต่งตั้งบุคคลเข้าทำงานมีความชอบธรรมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยันต์ บัณฑิต ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ วันดีศรี ได้ศึกษาเรื่อง ความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดร้อยเอ็ดมีธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักคุณธรรม มีธรรมาภิบาลอยู่ในระดับสูง

5.2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลห้วยขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลห้วยขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเพศ อาชีพ สถานะภาพ รายได้ รายจ่าย หนี้สิน และการออม ไม่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลห้วยขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพล สุรนักกรินทร์ ได้ศึกษาเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนคติของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมอยู่ในเชิงบวก เมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบตามปัจจัยด้านขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจในองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นพบว่า ประชาชนมีทัศนคติต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจในองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ปัจจัยด้านขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จากการศึกษา และวิจัยเรื่องการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอ โกลสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอ โกลสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เพื่อให้ระดับสูงขึ้น จึงควรดำเนินการ ดังนี้

ด้านหลักนิติธรรม ผลการวิจัยพบว่าผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จึงเสนอแนะให้เทศบาลตำบลหัวขวาง ดำเนินการ โดย ในกรณีที่มีเรื่องร้องเรียนให้ดำเนินการโดยเร็ว ให้มีการประชาสัมพันธ์เทศบัญญัติที่จะบังคับใช้กับประชาชน และมีการประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่จะบังคับใช้กับประชาชน ให้ประชาชนทราบและต่อเนื่อง

ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่าผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จึงเสนอแนะให้เทศบาลตำบลหัวขวาง ดำเนินการ โดย ควรมีช่องทางการสื่อสารกับประชาชนให้มากที่สุด ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของเทศบาลให้มากขึ้น และให้ภาคประชาชนเป็นตัวแทนเข้าร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างมากขึ้น

ด้านหลักความรับผิดชอบ ผลการวิจัยพบว่าผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จึงเสนอแนะให้เทศบาลตำบลหัวขวาง ดำเนินการโดย ควรจัดโครงการที่เป็นรูปธรรมและคำนึงถึงปัญหาและความจำเป็นเร่งด่วนของประชาชน ดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายที่แถลงต่อประชาชน และกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติตาม โครงการให้เหมาะสมไม่เลือกปฏิบัติ

ด้านหลักความคุ้มค่า ผลการวิจัยพบว่าผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จึงเสนอแนะให้เทศบาลตำบลหัวขวาง ดำเนินการโดย ควรมีการบำรุงรักษาพัสดุ ครุภัณฑ์ที่มีอยู่เพื่อให้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้านหลักความโปร่งใส ผลการวิจัยพบว่าผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จึงเสนอแนะให้เทศบาลตำบลหัวขวาง ดำเนินการโดย ควรมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ตรวจสอบได้ง่าย สรุปผลการบริหารงานเพื่อเปิดเผยต่อสาธารณะ และเปิดโอกาสให้ประชาชนติดตามตรวจสอบ โครงการและการใช้งบประมาณ

ด้านหลักคุณธรรม ผลการวิจัยพบว่าผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง จึงเสนอแนะให้เทศบาลตำบลหัวขวาง ดำเนินการโดย ผู้บริหาร สมาชิก พนักงานควรมีมนุษยสัมพันธ์ สุภาพอ่อนโยน มีความเต็มใจในการให้บริการ ควรมีการจัดทำมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้พนักงานปฏิบัติและรับผิดชอบ และควรใช้ความสามารถของตนเพื่อบริการประชาชนด้วยความยุติธรรม

2) เทศบาลตำบลหัวขวาง ควรกำหนดกรอบนโยบายการบริหารงานภายใต้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอย่างจริงจังและมีการประเมินอย่างต่อเนื่อง

3) เทศบาลตำบลหัวขวาง ควรกระตุ้นและส่งเสริมการบริหารงานและการปฏิบัติงานภายใต้หลักธรรมาภิบาลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรมีการศึกษา และวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ควรมีการศึกษา และวิจัยเกี่ยวกับความรู้และการปฏิบัติตามหลักการบริหารจัดการที่ดีของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัด

3) ควรมีการศึกษา และวิจัยเกี่ยวกับบทบาทภาคประชาสังคมกับการส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการที่ดีในระดับตำบล

4) ควรมีการศึกษา และวิจัยเรื่องนี้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ที่ยังไม่มีการทำการวิจัย เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าต่อไป

บรรณานุกรม

1. พระไตรปิฎก

กระทรวงศึกษาธิการ. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. พิมพ์ครั้งที่ 4. เล่มที่ 28. กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา, 2525.

2. หนังสือทั่วไป

โกวิท พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทยหลักการและมติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2542.

จรัส สุวรรณมาลา. การตรวจสอบผลการดำเนินงาน : กลยุทธ์ในการบริหารงานภาครัฐ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทกราฟิคฟอร์แมท (ไทยแลนด์) จำกัด, 2539.

เจริญ เกษภู่วลัย. คู่มือวิธีปฏิบัติการตรวจสอบการดำเนินงาน. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพอดี จำกัด, 2542.

ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ. แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้กับองค์กรปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2545.

ดำรงราชานุภาพ, สถาบัน, กองวิชาการและแผนงานร่วมกับสำนักงานประมาณกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง. ปัญหาการบริหารงานองค์กรบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานประมาณ กระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง, 2539.

ตรวจเงินแผ่นดิน, สำนักงาน. คู่มือการตรวจสอบการดำเนินงาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.

นฤมล ทับจุลพล. แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วย : ธรรมรัตน์แห่งชาติในธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชันในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยธรรมศาสตร์, 2546.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance). กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2542.

บุญลือ ทองอยู่. “ความสำเร็จในการติดตามประเมินผลโครงการ”. ในคู่มือการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศาสนา, 2535.

ประทาน คงฤทธิศึกษากร. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2535.

ประทีป หงส์โสภา. คู่มือการเตรียมสอบเพื่อเลื่อนระดับและตำแหน่ง. พระนครศรีอยุธยา : โรงพิมพ์เทียนวัฒนา, ม.ป.ป.

- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทัศนคติ การวัด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพมหานคร : ไทย
วัฒนาพานิช, 2538.
- ประมวล รุจนเสรี. การบริหาร การจัดการที่ดี Good Governance. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
อาสารักษาดินแดน, 2542.
- ประเวศ วะสี. แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วยรัฐธรรมนูญแห่งชาติในระบอบประชาธิปไตยกับคอร์รัปชันไทย.
กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน, 2541.
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน. ประมวลคำบรรยายและอภิปรายการประชุมสัมมนา
นักวิชาการศึกษา(ภูมิภาค) ปี 2527. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ, 2533.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม,
2539.
- ยุคศรี อาริยะ. โลกาภิวัตน์ กับ Good Governance ในระบอบประชาธิปไตยกับคอร์รัปชันในสังคมไทย.
กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิถึทรรศน์, 2544.
- โยธิน ศันสนยุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวิน. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศูนย์
ส่งเสริมวิชาการ, 2524.
- สมพร เทพสิทธิ์า. การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคมและการพัฒนาคน. กรุงเทพมหานคร :
กรุงสยามพริ้นท์, 2538.
- สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ. อบต.ในอุดมคติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คลังนา
วิทยา, 2544.
- สำเร็จ จันทรสวรรณ และสุวรรณ บัวทวน. สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. ขอนแก่น :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.
- สุดจิต นิमितกุล. กระทบมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดีในการปกครองที่ดี Good
Governance. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2543.
- อนันต์ ศรีโสภ. การวัดการประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,
2540.
- อภิศักดิ์ ไผ่ท่าค่า. หลักการพัฒนาชุมชน. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2539.
- อรพินท์ สพ โชคชัย และคณะ. แนวทางการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้สำหรับการ
บริหารงาน. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2543.
- อินทร์นัย ยอดบางเตย, พล.ต. ธรรมรัฐ. กรุงเทพมหานคร : ดอกหญ้ากรีน, 2547.

3. บทความวารสาร

ศกุน สายบุญลี. “ลืมหรือยังหลักการมีส่วนร่วม”. วารสารพัฒนาชุมชน. ปีที่ 3 (มีนาคม 2537) : 55-56

4. วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

กมลชัย คีรีศรี. “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย : สถาบันราชภัฏเพชรบุรี, 2546.

ชัยยันต์ บัณฑิต. พ.ศ.ศ. “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองปากพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช”. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2550.

ชวลีพร นาหัวนิล. “ความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลนาคำ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น”. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2550.

นพพล สุรนครรินทร์. “การนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.

นันทนา ศิริวงศ์. “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา”. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2551.

เบญจวรรณวันดีศรี. “ความเป็นธรรมภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2546.

ประไพ จันทร์อินทร์. “การประเมินผลการคืนคืนสารนิเทศจากฐานข้อมูลซีดี-รอมของบรรณารักษ์บริการตอบคำถามในห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ปรีชา มีบุญ. “การศึกษาพฤติกรรมนักเรียนจากการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานกิจการนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 3-4 ในจังหวัดระยอง”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. 2549.

พูนศักดิ์ บุเกตุ, “ความรู้ความเข้าใจและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปรับบทบาทของหัวหน้าส่วนราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พุทธศักราช 2540”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2543.

รพีส์ แสงผ่อง. “กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมาภิบาลของกรมการบริการ และ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดจันทบุรี”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2547.

วันพร จันทร์เวโรจน์. “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน(กพสม.)ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณี กพสม.ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลของอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

สุพพตา ประภาศิริ. “การศึกษาดรรมาภิบาลในสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2549.

สุมาลี รอรุ่ง. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการนำการตรวจสอบการดำเนินงานมาปฏิบัติของหน่วยงานตรวจสอบภายใน สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2544.

อนงค์ ชำนิธูการ. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกโครงการธนาคารฝักในเขตดำเนินการของศูนย์พัฒนาชนบทผสมผสานบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.

5. เอกสารอื่นที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์

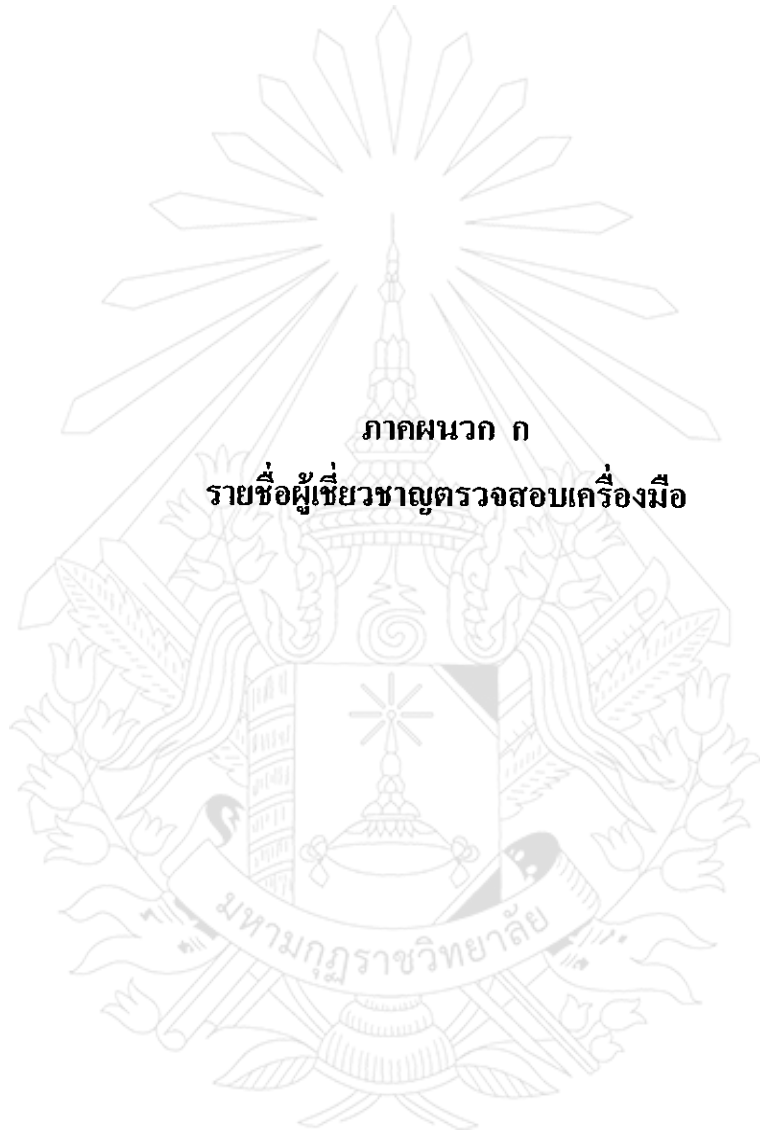
บัญชีกลาง,กรม. แนวปฏิบัติการตรวจสอบการดำเนินงานของส่วนราชการ สำนักบัญชีและตรวจสอบ ภายใน,ม.ป.ท.,ม.ป.ป. (อัคราณา).

ประจักษ์ บุญยัง. เทคนิคการตรวจสอบการดำเนินงานแผนงาน งาน/โครงการ, ม.ป.ท. เอกสารประกอบการอบรม, ม.ป.ป.(อัคราณา).

รายงานกิจการเทศบาลตำบลหัวขวาง. “เอกสารเผยแพร่และประชาสัมพันธ์” : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547-2548, (อัคราณา).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

มหาจุฬาราชวิทยาลัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พุทธรักษ์ ปรานนอก

การศึกษา ป.ศ.9
 ศศ.ม. (ภาษาสันสกฤต/ปรัชญา)
 ศศ.ค. (ภาษาสันสกฤต)
 ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยขอนแก่น

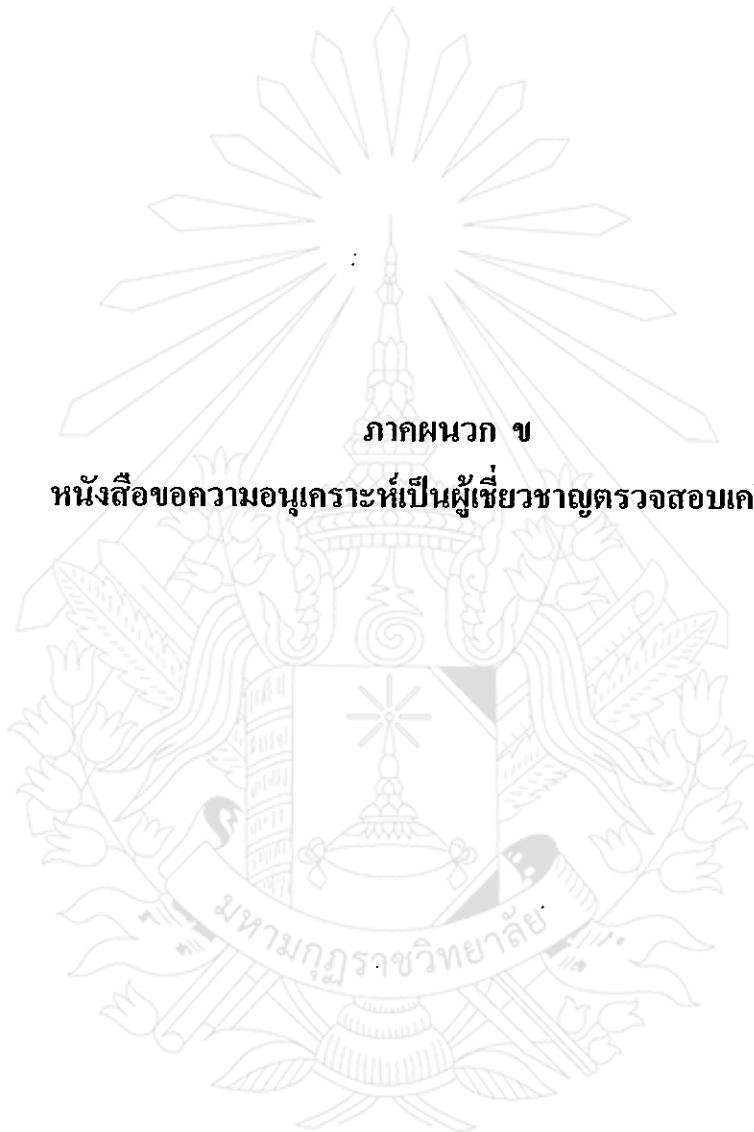
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เมธี สมภักดี

การศึกษา ศน.บ.(บริหารการศึกษา)
 M.A. (History)
 ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

3. อาจารย์วรุเทพ เวียงแก

การศึกษา ศน.บ. ศส.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์)
 ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 วิทยาเขตอีสาน จังหวัดขอนแก่น

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ศธ 6012/ว049

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ถนนราษฎร์คณิง ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

30 มีนาคม 2552

เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เจริญพร นายวรเทพ เวียงแก

ด้วย นายชัยพร เจริญพันธ์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสนศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตอีสาน รหัสประจำตัวนักศึกษา 491244016 กำลังทำสารนิพนธ์เรื่อง
“การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลหัวขวาง
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม” ในกรณี จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณา
เนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยให้ได้รับข้อมูลที่
ถูกต้องและเที่ยงตรงที่สุด

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้
ความสามารถและมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ
และพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความ
อนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

เจริญพร

(พระมหาสาคร ชิตดงโร)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ที่ ศธ 6012/ว049

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ถนนราษฎร์คินทร์ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

30 มีนาคม 2552

เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เจริญพร ผศ.เมธี สมภักดี

ด้วย นายชัยพร เจริญจันทร์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสนศาสตร-มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตอีสาน รหัสประจำตัวนักศึกษา 491244016 กำลังทำสารนิพนธ์เรื่อง “การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม” ในกรณีนี้ จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเที่ยงตรงที่สุด

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

เจริญพร

(พระมหาสารกร ชิตงฺกโร)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ที่ ศธ 6012/ว049

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ถนนราษฎร์คณิง ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

30 มีนาคม 2552

เรื่อง ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ

เจริญพร ผศ.ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก

ด้วย นายชัยพร เจริญพันธ์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสนศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตอีสาน รหัสประจำตัวนักศึกษา 491244016 กำลังทำสารนิพนธ์เรื่อง
“การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลหัวขวาง
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม” ในกรณีนี้ จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณา
เนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยให้ได้รับข้อมูลที่
ถูกต้องและเที่ยงตรงที่สุด

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มี
ความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอแต่งตั้งท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อ
ตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจัก
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

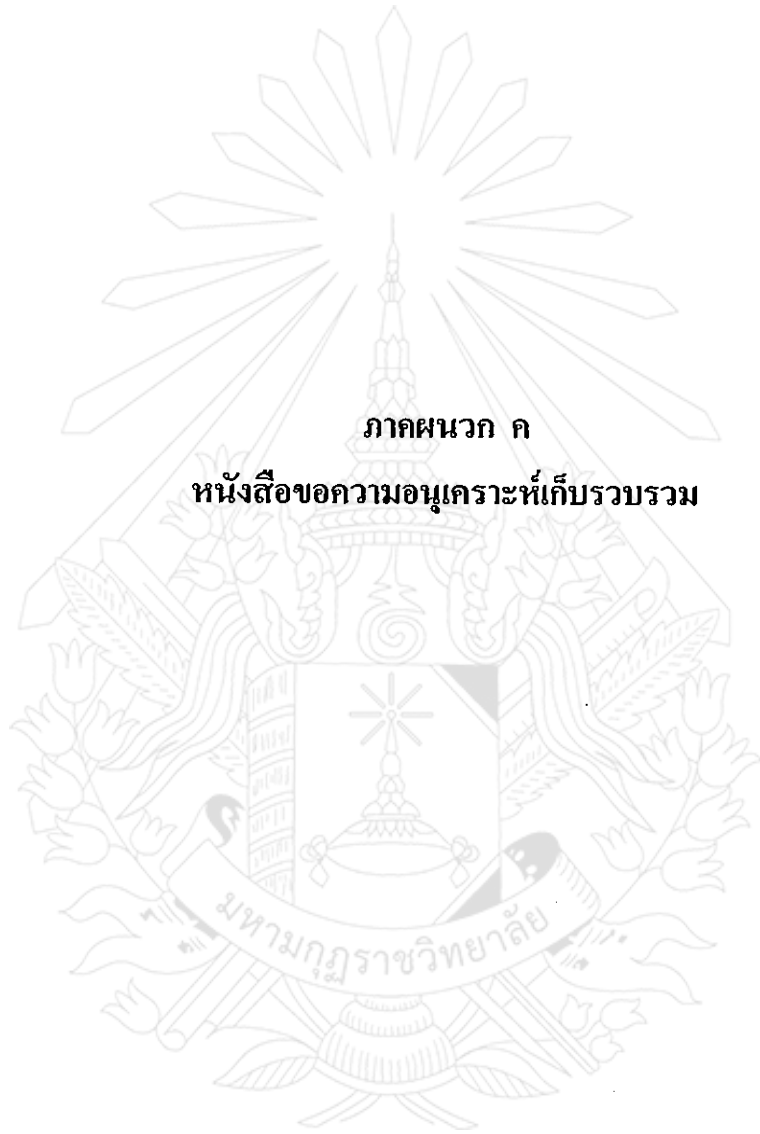
เจริญพร

(พระมหาสารกร ชิดจุกโร)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

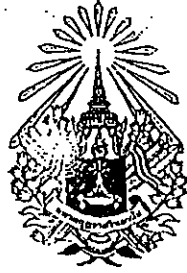
ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวม

จดตบตทวทวว
ททวรับ 2416
125
วันที่ 16 / 11 / 27 / 52
เวลา 08-304

ที่ ศบ 6012/240

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ถนนราชบุรณนง ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จงหวัดขอนแก่น 40000

13 พฤศจิกายน 2552

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายกเทศมนตรีตำบลทวทวว

ด้วย นายชัยพร เขมชนน นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาวิทยาเขตอีสาน รหัสประจำตัวนักศึกษา 491244016 กำลังทำสารนิพนธ์เรื่อง 'การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาล ตำบลทวทวว อำเภอโกสุมพิสัย จงหวัดมหาสารคาม ' โดยมี รองศาสตราจารย์สมนึก ปัญญาสิงห์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออนุญาตให้ นักศึกษาดังกล่าว แจกแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในชั้นตอนต่อไป

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

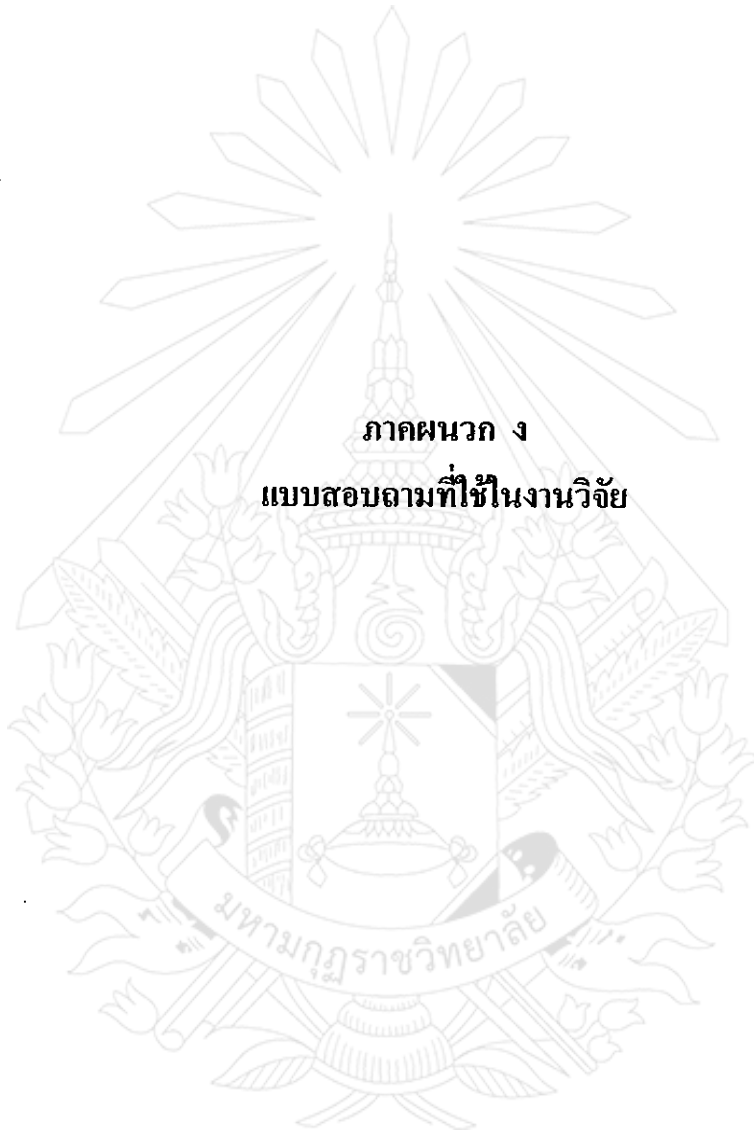
จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

16/11/52 ปลัดอำเภอ / เ
เจริญพร
- ผ.พรวิเศษณ์ ผ.ท.ม.ก.ว.เขตอีสาน
ขอความอนุเคราะห์ (พระมหาสาคร ชิตงกร)
ให้ส่งแบบสอบถาม (พระมหาสาคร ชิตงกร)
หรือ อ.ม.ท. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
- ร.น.น.อ.ร.น.น.อ.ร.น.น.อ.ร.น.น.อ.

บัณฑิตวิทยาลัย โทร. 0-4324-1488 ต่อ 12

- อ.ก.ก.ก.ก.
- อ.ก.ก.ก.ก.
19.11.52

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัย

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง

การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี : เทศบาลตำบลหัวขวาง
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลหัวขวาง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อศึกษาการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัญหาอุปสรรคแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรค โดยแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 9 หน้า แบ่งเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการที่ดี
- ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไข

ให้ท่านอ่านรายละเอียดในแต่ละส่วนแล้วตอบแบบสอบถามทุกส่วนให้สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

นายชัยพร เข็มจันทร์

นักศึกษาระดับปริญญาโท

สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

โทร. 087-225-8392

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง

การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี : เทศบาลตำบลหัวขวาง
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เป็นจริง และตรงกับลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง

2. อายุ ปี

3. ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา	☐ ม.1 – ม.3	☐ ม.4-ม.6/ปวช.
☐ อนุปริญญา/ปวส.	☐ ปริญญาตรี	☐ สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

☐ เกษตรกรรม	☐ รับจ้างทั่วไป
☐ ค้าขาย	☐ อื่นๆ

5. สถานภาพ

☐ โสด	☐ สมรส	☐ หย่าร้าง	☐ หม้าย
------------------------------	-------------------------------	-----------------------------------	--------------------------------

6. รายได้ต่อเดือน บาท
7. รายจ่ายต่อเดือน บาท
8. ภาวะหนี้สินในปัจจุบัน บาท
9. การออมต่อเดือน บาท

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ใช่ หรือ ไม่ใช่ ตามที่ท่านเห็นว่าถูกต้องที่สุด

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เป็นหน่วยงานอิสระ		
2. ผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น		
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคล		
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีสิทธิตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ		
5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน		
6. ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์		
7. ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเสียสิทธิในการเข้าชื่อถอดถอนสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
8. สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี		
9. นายกเทศมนตรีมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี และจะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันไม่ได้		
10. ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีต้องมีอายุ 18 ขึ้นไป		
11. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจกำหนดงบประมาณบริหารด้วยตนเอง		
12. สมาชิกสภาเทศบาลมีหน้าที่ให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติงบประมาณประจำปี		
13. นายกเทศมนตรีมีบทบาทในการทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติในสำนักงานเทศบาล		
14. โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภา และฝ่ายข้าราชการประจำ		

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
15. ประชาชนในเขตเทศบาลมีสิทธิในการเข้าซื้อเพื่อถอดถอนผู้บริหารของเทศบาลได้		
16. นายอำเภอมีอำนาจในการสั่งยุบสภาเทศบาลได้ในกรณีที่สภาเทศบาลดำเนินการไม่เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่กำหนด		
17. ประชาชนในเขตเทศบาลไม่มีสิทธิในการรับทราบผลการดำเนินงานเทศบาลได้		
18. การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีเป็นภารกิจหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการที่ดี

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง มากที่สุด-น้อยที่สุด เพียงช่องเดียว ตามที่ท่านเห็นว่า ถูกต้องที่สุด

ข้อ	หลักการบริหารจัดการที่ดี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	หลักนิธิธรรม ข้อบังคับของท้องถิ่นมุ่งเน้นให้เกิดความเป็นธรรม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น					
2	มีการประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติและคำหมายที่ เกี่ยวข้องโดยปิดประกาศประชาสัมพันธ์ให้ทราบทั่ว กัน					
3	หน่วยงานท้องถิ่นไม่เลือกปฏิบัติในการบังคับใช้ ข้อบัญญัติหรือกฎหมายต่อบุคคลหนึ่งแตกต่างออกไป					
4	หน่วยงานท้องถิ่นพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนบุคลากร ให้มีความรู้เข้าใจในข้อกฎหมายอย่างชัดเจน					
5	บุคลากรของท้องถิ่นปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ และบทบาทหน้าที่อย่างจริงจัง					
6	หลักการมีส่วนร่วม เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาคมแต่งตั้งตัวแทนเข้า เป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างพร้อมทั้งตรวจรับงาน จ้าง					
7	องค์กรท้องถิ่นแจ้งวาระการประชุมให้ประชาชน สามารถเข้าร่วมรับฟังพร้อมทั้งอำนวยความสะดวกให้					
8	เทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าชื่อเสนอ ข้อบัญญัติให้หน่วยงานนำไปพิจารณาบังคับใช้					
9	ประชาชนได้มีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลการ ดำเนินการดำเนินโครงการของเทศบาล					

ข้อ	หลักการบริหารจัดการที่ดี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10	เทศบาลมีช่องทางในการสื่อสารกับประชาชน					
11	เทศบาลได้ดำเนินงานตามนโยบายที่แถลงไว้ต่อประชาชน					
12	เทศบาลเอาใจใส่ต่อปัญหาและแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชน					
13	เทศบาลจัดโครงการอย่างเป็นรูปธรรมโดยคำนึงถึงปัญหาและความจำเป็นเร่งด่วน					
14	เทศบาลจัดให้มีบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรมและทั่วถึงทุกชุมชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ					
15	เทศบาลแสดงความรับผิดชอบต่อในกรณีที่บริหารงานผิดพลาด หรือกล่าวขอโทษประชาชน					
16	เทศบาลได้ดำเนินโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ					
17	เทศบาลได้ดำเนินโครงการตามวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
18	เทศบาลรณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประหยัดทรัพยากรและพลังงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
19	มีคณะกรรมการตรวจสอบการใช้งบประมาณเพื่อประโยชน์ของเทศบาลอย่างมีประสิทธิภาพ					
20	เทศบาลมีการบำรุงรักษาพัสดุ ครุภัณฑ์และมีการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า					

ข้อ	หลักการบริหารจัดการที่ดี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
21	หลักความโปร่งใส มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบโดยการปิดประกาศหรือโดยสื่อ ตาม พรบ.ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2538					
22	มีการสื่อสารกับประชาชนอย่างตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อมเพื่อให้ประชาชนได้ทราบข้อเท็จจริง					
23	เทศบาลมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่สามารถติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานได้อย่างชัดเจน					
24	เทศบาลมีความตั้งใจจริงในการบริหารจัดการองค์กรให้มีความถูกต้องและโปร่งใส					
25	ประชาชนไว้วางใจ การปฏิบัติงานของหน่วยงานองค์กรท้องถิ่นที่มีความโปร่งใส บริสุทธิ์					
	หลักคุณธรรม					
26	เทศบาลทำหน้าที่โดยใช้ความรู้ความสามารถของตนเพื่อบริการประชาชนด้วยความเสมอภาค และเป็นธรรม					
27	เทศบาลมีความสุจริตใจในการรักษาผลประโยชน์ส่วนร่วมของชุมชนด้วยความซื่อสัตย์ อุดม					
28	ผู้บริหารท้องถิ่นบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้าทำงานด้วยความชอบธรรมและเป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม					
29	เทศบาลมีการจัดทำมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงานเพื่อให้เจ้าหน้าที่ของเทศบาลปฏิบัติและรับผิดชอบร่วมกัน					
30	เทศบาลส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง เช่น จัดกิจกรรมเข้าค่ายฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตใจ					

ตอนที่ 4 ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการใช้หลักการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาล

คำชี้แจง (ตอบได้หลายข้อ)

1. หลักนิติธรรม

☐	1. การบริหารงานของเทศบาลขาดการใช้หลักยุติธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
☐	2. ไม่มีการประชาสัมพันธ์ข้อบัญญัติและกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนทราบ
☐	3. การออกเทศบัญญัติเน้นเพื่อมุ่งประโยชน์ต่อกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดเฉพาะ
☐	4. เทศบาลไม่ได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับอย่างจริงจัง
☐	5. ในกรณีมีเรื่องร้องเรียนจากประชาชนมีการดำเนินการที่ล่าช้า
☐	6. ไม่มีการประชาสัมพันธ์เทศบัญญัติที่จะบังคับใช้กับประชาชน
☐	7. อื่นๆ (ระบุ)

แนวทางแก้ไข

2. หลักการมีส่วนร่วม

☐	1. เทศบาลไม่เปิด โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องที่มีผลกระทบต่อชุมชน
☐	2. เทศบาลไม่เปิด โอกาสให้ประชาชนแต่งตั้งตัวแทนเข้าร่วมจัดซื้อจัดจ้างและตรวจรับงาน
☐	3. เทศบาลไม่เปิด โอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาล
☐	4. ประชาชนในเขตเทศบาลไม่มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนิน โครงการ
☐	5. เทศบาล ไม่เปิด โอกาสให้ประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารงานของเทศบาล
☐	6. เทศบาลมีช่องทางในการสื่อสารกับประชาชนเพื่อรับรู้ปัญหาและความต้องการได้น้อย
☐	7. อื่นๆ (ระบุ)

แนวทางแก้ไข _____

3. หลักความรับผิดชอบ

☐	1. เทศบาลไม่เอาใจใส่ต่อปัญหาของประชาชนและชุมชน
☐	2. เทศบาลใช้เวลาในการปฏิบัติงานตามโครงการไม่เหมาะสมและเลือกปฏิบัติ
☐	3. เทศบาลให้บริการสาธารณะที่ไม่มีคุณภาพ ไม่เป็นธรรม และไม่ทั่วถึง
☐	4. การให้บริการต่างๆ ขาดความรับผิดชอบและไม่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน
☐	5. เทศบาลจัดโครงการไม่เป็นรูปธรรมและไม่คำนึงถึงปัญหาและความจำเป็นเร่งด่วน
☐	6. เทศบาลดำเนินโครงการไม่เป็นไปตามนโยบายที่แถลงต่อประชาชน
☐	7. อื่นๆ (ระบุ)

แนวทางแก้ไข _____

4. หลักความคุ้มค่า

☐	1. เทศบาลดำเนินงานตามโครงการไม่มีประสิทธิภาพ
☐	2. เทศบาลดำเนินงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
☐	3. เทศบาลไม่ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วมและประชาชน
☐	4. เทศบาลไม่มีการบำรุงรักษาพัสดุ ครุภัณฑ์ที่มีอยู่เพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า
☐	5. เทศบาลไม่มีแผนงานและกิจกรรมเกี่ยวกับการประหยัดทรัพยากรและพลังงาน
☐	6. เทศบาลไม่จัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบการใช้งบประมาณเพื่อประโยชน์ของเทศบาล
☐	7. อื่นๆ (ระบุ)

แนวทางแก้ไข

5. หลักรวมโปร่งใส

☐	1. เทศบาลไม่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้ประชาชนรับทราบ
☐	2. เทศบาลไม่มีการสรุปการบริหารงานต่างๆ เพื่อเปิดเผยต่อสาธารณะ
☐	3. เทศบาลมีขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ติดตามตรวจสอบได้ยาก :
☐	4. เทศบาลไม่มีความตั้งใจจริงในการบริหารจัดการองค์กรให้มีความถูกต้องและโปร่งใส
☐	5. เทศบาลไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนติดตามและตรวจสอบ โครงการและการใช้งบประมาณ
☐	6. การจัดเก็บภาษีและงบประมาณไม่มีความโปร่งใส และเป็นธรรม
☐	7. อื่นๆ (ระบุ)

แนวทางแก้ไข

6. หลักคุณธรรม

☐	1. เทศบาลไม่ใช้หน้าที่และความสามารถของตนเพื่อบริการประชาชนด้วยความยุติธรรม
☐	2. เทศบาลไม่มีความสุจริตใจในการรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน
☐	3. ผู้บริหาร สมาชิก พนักงาน ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ ไม่สุภาพอ่อนโยน และไม่เต็มใจให้บริการ
☐	4. เทศบาลไม่มีการจัดทำมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้พนักงานปฏิบัติและรับผิดชอบ
☐	5. ผู้บริหาร สมาชิก พนักงาน ไม่ปฏิบัติอยู่ในศีลธรรมและไม่ทำคนให้เป็นแบบอย่างที่ดี
☐	6. ผู้บริหาร สมาชิก พนักงาน ไม่มีจิตสาธารณะ และไม่ภาคภูมิใจต่อกรให้บริการประชาชน
☐	7. อื่นๆ (ระบุ)

แนวทางแก้ไข

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล : นายชัยพร เจริญพันธ์
 วัน เดือน ปีเกิด : 12 มีนาคม 2509
 สถานที่เกิด : อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น
 ที่อยู่ปัจจุบัน : เลขที่ 262 หมู่ที่ 22 ตำบล ห้วยขวาง อำเภอโกสุมพิสัย
 จังหวัด มหาสารคาม

การศึกษา

พ.ศ. 2531 : บริหารธุรกิจการเกษตรบัณฑิต (ทษ.บ.)
 สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
 พ.ศ. 2551 : นิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.)
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตำแหน่ง/สถานที่ทำงาน

ปัจจุบัน : พัฒนาการอำเภอ อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม
 ที่ว่าการอำเภอชื่นชม อำเภอชื่นชม
 จังหวัดมหาสารคาม 44160